SLOVNIK

UMJĚTNIKAH JUGOSLAVENSKIH

OD

IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOGA.

SVEZAK IV.

U ZAGREBU.

1860.

TISKOM NARODNE TISKARNE Dra. LJUDEVITA GAJA.

Oglas.

„Slovnik umjetnikah jugoslavenskih,“ u kojem je opisan život svih umjetnikah iz staroga i novoga vremena, koji su se rodili, ili koji su radili i živili u sadašnjih jugoslavenskih pokrajinah, izlazit će i nadalje u pojedinih svezcih, od kojih će svaki svezak imati 5—6 tabakah, sa 1 ili 2 litografirana obraza.

Do sada izašla su četiri svezka ili 22 tabaka, sa 8 litografirana obraza, od kojih stoji svaki svezak, putem predbrojenja, samo 30 kr. u sr. ili 52 ½ kr. u novom austrijanskom novcu. U dućanu stoji pako svaki svezak 40 kr. u sr. ili 70 kr. u novom austr. novcu.

Budući da knjižna prodaja u naših pokrajinah još uviek, žali-bože većom stranom, uredjena nije, može se svaki, koj ovo djelo dobiti želi, lično ili pismeno kod samoga izdatelja u Zagrebu predbrojiti, te ima za prva četiri tiskana svezka položiti 2 for. u sr. ili 2 for. 10 kr. u novom austr. novcu, s obvezanjem, da će čitavo djelo nabaviti; a u ime toga ima poslednji svezak napred platiti. Svaki sakupitelj dobiva za 10 predbrojiteljah jednu knjigu na dar, a imena sakupiteljah i predbrojiteljah tiskat će se u poslednjem svezku.

U Zagrebu dne 5. Siečnja 1860.

Andria Medulić

slikar

Pod njegovim nogama vide se mnogi židovi, vapijući: „razpni ga“. Tu ima njekoliko prekrasno bojadisanih glavah mudroslovacah.

Za porodicu Gussoni dogotovi Medulić svetu Ceciliju do koljenah, koja na orguljih igra, dočim ju dva angjela dvore; zatiem Djevu Mariju, pokazujuću svoga sinka staromu Simeonu, koj se veselim smiehom divi materi božjoj.

Jednoć, neimajući djela i neznajući kakovimi slikami da štogod steče, potuži se Medulić svomu prijatelju Parteniju Etiro, priobćivši mu svoje žalostno stanje. Na što mu rečeni prijatelj savjetovà: neka načini njekoliko moralnih slikah, koje će predstavljati nepravednu sudbinu i nezasluženo siromaštvo njekih ljudih, te zanemarenu i prognanu kriepost. Medulić poslušav svoga prijatelja, izvede ove slike na sljedeći način:

U prvoj slici sjedela je iznad oblakah na oblici gola žena sa svezanimi očmi, a uz nju sjedjaše čovjek ozbiljnoga lica u crnom odjelu. Žena ona predstavljala je sudbinu. Kraj žene i čovjeka biaše hrpa djevojakah, koje su držale u ruci dvie velike posude, iz kojih je jedna vadila ždrebove, bacajući ih bez obzira na množinu ljudstva, što je stojalo na obližnom brdu. Njekome izmedju ovieh ljudih padale bi u dio sjekire, njekome kovačko orudje, njekome kacige i sablje, njekome zlato i srebro, a njekome žezla i krune. Na njeke ludjake padalo bi drago kamenje, množtvo blaga i velike časti, a na mnoge nesretnjake padahu lanci, negve, lisičine, prosjačke palice i druge biede. Žene plemenitoga lica dobivale bi vretena i preslice, a druge ružnoga lica, zlatne narukvice i krune. Medju onim nebrojenim ljudstvom vidilo se i majmunah, magaracah, bivolah, i druge nečiste životinje, koje bi otimale ljudem napise, što je u ime boginje ona djevojka bacala. Nu najviše se sviet divio tomu, što je medju onimi ljudmi bilo skoro više živine nego li ljudih. Njeki rekoše, da je pod prilikama one živine Medulić htjeo predstaviti veliki broj gospodskih čaušah, dvorskih ljubimacah, kupljacah, laskavacah i kojekakvih drugih takovih osobah, koje na nedostojni način zadobivaju milost svojih gospodarah.

Na drugoj slici izobrazi Medulić kralja Midu, vienčana krunom, ali zajedno urešena oselskiem ušima. S jedne strane uzanj stajalo je neznanstvo, a s druge laskanje; pred njim biaše laž, koja je za vlasi držala plemenitu djevojku vapijuću pomoć; zatiem je sliedila zavist zaodjevena krvavim odjelom, držeći pod haljinom sakriveni nož. Sviet reče: da ta slika predstavlja n e v i n o s t, po primjeru one Apelesove slike, koja je predstavljala potvoru.

U trećoj slici stajao je za bogatim stolom čovjek nježnoga lica, obučen u zlato i u skrleti, a oko njega sjedjaše razbludnost, igra, napast, lienost i proždrljivost. Služiše ga djetići u svilenieh opravah, s vlasi svezanimi šarenom vrpcom. U jednom kutu dvorane čučila je plemenita djevojka u bielom odjelu s njegvom na nozi i svezana lancom, koj biaše prikovan uz bok. Sviet reče: da je onaj čovjek predstavljao Sardanapala kod razbludne gostbe, a ona smierna djevojka da je nesretna kriepost.

U četvrtoj slici naslikovà Medulić skalovito brdo, uz koje su se po vrletnimi putevi penjali njeki ljudi blieda mršava lica, držeći njekoji u ruci knjige, njekoji daščice i pernike, njekoji mjerila i šetke i druga kojekakva orudja. Na vrhu sjedila je na piramidi naslonjena ozbiljna gospodja držeći u ruci razne vience, da ovienča š njimi čelo onieh, koji će stignuti do nje. Uza se imala je krilatu ženu, predstavljajuću Slavu ili Famu sa zlatnom trubljom i s odjelom, koje bijaše nakitjeno nebrojenima očima i ušima. Sa podnožja brda gledale su zavist i potvora sa svojom družbom, kako se oni siromasi penjahu po vrletnimi putevi, a medju ovimi biaše njeki nespretnoga stasa, crnomunjast, crne i munjaste dlake, koj je u nepristojnom položaju, izdrečenima očima gledao jednoga, koj se njemu uzprkos približavao na brdu; drugi opet ozbiljnoga lica i dugoga odjela držaše u ruci sljedeći napis:

Egli é cosa d' amante e cavaliero,
Spessa volta il cangiar voglia e pensiero.

I ovu sliku tumačili su mnogi, a napokon rekoše: da predstavlja brdo krieposti i slave, na koje se čovjek nemože uzpjeti, nego li naukom i trudom.

Kao kod porodicah Pellegrina i Gussona radio je Medulić za mnoge ine porodice mletačke. U kući porodice Priuli u ulici „San Salvadore", načinì njekoliko prizorah iz života sv. Ivana. Za porodicu Foskarini u ulici „del Carmine" dogotovi došastje duha svetoga. U kući porodice Bozza u ulici „Santa Marina" naslikovà na zidu zoru s nazlobnim Titonom, kao takodjer Baka i njeke druge bogove. Na istoj kući na zidu prema kanalu izpisà njeke druge svjetlo-tamne slike i njeke nježne obraze.

Porodica mletačka Soranzo imala je tri velike slike Medulićeve, od kojih jedna predstavljaše otimanje ženah sabinskih; druga povratak razmetnoga sina, a treća razne prizore iz čovječjega života.

U palači knezovah Collalto u ulici „San Salvadore" uresì Medulić zidove s njekimi krasnimi slikami, koje kasnije umnoži njeki drugi slikar u duhu Medulićevom. Na svodu jedne dvorane u istoj kući načinì Medulić s mastima četiri slike, medju kojima biaše i prilika Danae, velikom živahnostju i nježnostju izradjena. Tu je izobražen i Jupiter, kako na istu ženu sipa dažd od zlata, a sa strane stoji Amor, pa ju strelja iz svoga lúka. U istoj kući naresì Medulić i svodove četiri manjih sobah. U prvoj predstavi u više razdjelih basnu od Psike. Medju ostalima vidi se u sredini udatba Psike s Amorom sa veoma nježnimi nakiti. U drugoj sobi izpisani su u više razdjelih Apolo, Diana, Palas, Merkurio, Jupiter, Saturno, Cintia i Venus. U trećoj sobi načinjena su dva prizora historička, u četvrtoj spavajuća Venus medju cvietjem, kojoj se približuje Satir i streljajući Amor.

Osim ovieh spomenutieh slikah načinì Medulić množinu inieh, stranom za crkve mletačke i ostalih gradovah talijanskih i dalmatinskih, stranom za pojedine ljubitelje umjetnosti, koje slike budu s vremenom razposlane i raz-

pršene po čitavom svietu. Ja ću dolo niže, na koliko mi bude moguće, potanko naznačiti sve njegove do sad poznate umotvore, zajedno s naznačenjem miestah i državah, gdje se nalaze.

Iz gorerečenoga može se lasno uviditi, kako je pogrešno mnienje onih spisateljah, koji dosad tvrdijahu, da je naš Medulić, počam od svoje mladosti sve do svoje smrti, u Mletcih malo cienjen bio. Ja bi naprotiv reko, da je u svoja zrelija lieta i pod svoju starost veoma slavljen bio, nu da radi prirodjene čednosti i poniznosti, neznajući si pribaviti blaga, ostadè uvjek u siromaštvu, odaljen od velikih i sjajnih družtvah. Koliko se pako do njegovoga umjetničkoga suda u Mletcih držalo, pokažuje nam sljedeći slučaj: Za njegovo vrieme biahu u Mletcih dva znamenita slikara, bratja Zuccati, baveći se ponajviše slikanjem u mosaiku. Po naručbi providiteljah crkve sv. Marka imadjahu ovi načiniti medju ostalima u stolnoj crkvi sv. Marka njeke prizore iz Apokalipse; nu kad su djelo svoje veoma ukusno i umjetno dogotovili, probudili su nenavist u njekih manje ciene slikarah, koji ih kod poglavarstva obtužiše, da se rečeni umjetnici svoje pogodbe držali nisu, i da nisu sastavili svoje slike jedino iz bojadisanih stakalah i kamenah, kako bi polag pogodbe učiniti bili morali, već da su kod radnje upotrebljivali takodjer pernik i boje. Iz ove tužbe porodi se čitava parba i poglavarstvo biaše prinudjeno najslavnije mletačke slikare sazvati na dan 22. Svibnja godine 1563. u crkvu sv. Marka, da oni djelo pregledaju i da budu sudci u rečenoj parbi. Medju ovimi slikari biaše imenovan: prvi Tician, drugi Jakov Pistoja, treći Andrija Medulić (u latinskom izvorniku podpisan: Andreas Sclabonus dictus Medola, quondam s. Simeonis), četvrti Pavao Veroneze a peti Tintoretto *). Ovi umjetnici, poslie strogoga razpitivanja djela bratje Zuccati, odsudiše ove kao krivce. Iz ovoga čina možemo lahko zaključiti, da je Medulić u svojoj 41. godini na toliko cienjen bio, da ga ista poglavarstva ne samo za jednoga izmedju najboljih mletačkih slikarah smatrahu, već da ga istomu slavnomu Veronezu i Tintoretu predpostavljahu. U osudi rečene parbe, načinjenoj dne 22. Svibnja god. 1563. pred prokuratorom republike Don Melkiorom Michaeli, kaže se uprav, da su radi prociene djela izabrani bili najvještiji mletački slikari (et sumpti fuerunt infrascripti pictores tanquam peritiores ceteris, qui possunt habere intelligentiam huiuscemodi Artis. — Protocollum mosaici de chiesa. Busta 78. Fasc. 2. del Processo. Nro. 182. Fol. 54. U arkivu prokuratorije nove sv. Marka).

Kako odmah s početka napomenuh, radio je Medulić takodjer jedkom na bakru, i kako njeki tvrde takodjer iglom i dlietom na pločah od kositra, na kom se dobro i mnogo komadah odtisnuti neda, zašto se veoma riedki odtisci Medulićevih rezarijah naći mogu. Polag njekih bio je Medulić tako-

*) Zanetti della pittura Veneziana. 1771. pag. 574. — Moschini I. pag. 391. — Harzen. Deutsches Kunstblatt. 1853. N. 37.

djer prvi, koj je suhom iglom rezati počeo *). U ostalom hvale se Medulićeve rezarije poradi osobite nježnosti i krasote, te poradi kriepkoga izraza, kojega im je podieliti znao. Za najbolje slike, što ih je rezao, mogu se smatrati: Mali Mojsija oslobodjen po kćeri Faraonovoj, zatiem ugrabljenje Jelene trojanske, i SS. Petar i Pavao, kako lieče šepave, polag Rafaelove slike.

Tu nam valja štogod reći i o Medulićevih risarijah. Prem da su ove sada već veoma riedke, budući da je taj umjetnik u svojoj nuždi običavao veoma hitro raditi i odmah na platno ili na drvo risati, bez da je prije na hartiji svoju misao nacrtao; može se ipak iz ono malo komadah, što je sačuvano, o njegovim risarijama taj sud izreći: da su većom stranom veoma umno izradjene i sastavljene, te da imadu njeki ljubki i nježni izraz. Pa ako se u njima višekrat i nalazi pogdjekoja pogrieška proti pravilnosti risanja, to se može, kako rekoh, izpričati onom hitrinom, kojom je pravio sve svoje tvorove, i obćim ukusom mletačkih slikarah, koji biahu svi skoro manje ili više loši risari. Risao je Medulić ponajviše perom, pa je onda tuširao bisterom, a izpunjivao njeke čestice bielom bojom. Njegove su figure ponajviše oriaške veličine, a izraz glavah i tvorenje rukuh i noguh, pozajmio je od Parmegianina, zašto se njegove risarije medju risarijama drugih umjetnikah lahko spoznati mogu.

Medulić je radio neumornim trudom sve do svoje 60. godine, kad ga napokon godine 1582. nemila smrt prigrli. Kao što se rodio, tako je i umro u siromaštvu. Njegovi prijatelji nadjoše kod njega poslie smrti jedva toliko, da su ga mogli dostojno u crkvi sv. Luke u Mletcih pokopati. Talijanski pjesnik Petar Michiele napisà na njegovu uspomenu sljedeću nadgrobnicu:

Dentro la stanza angusta
Di questo oscuro avello,
Andrea sen giace, quello,
Per cui del mondo l' ampia mole augusta
Scarsa alla gloria fu d' un sol gemello.
Già creò, non dipinse;
E ognór con l' arte la natura vinse,
Che per dolor profondo
Delle perdite sue la tolse al mondo.

Što u prevodu ovako glasi: „U tiesnom stanu ovoga mračnoga groba počiva Andrija, po komu cieli prostrani sviet postadè malen za jedinoga čovjeka. Stvarao je, a ne slikao, i uvjek umjetnostju nadvladao narav, koja narav u žalosti dubokoj radi tolikih gubitkah dignù ga s ovoga svieta.“

O njegovom grobu neima sad u crkvi sv. Luke ni traga, zabadava pitah ja sveštenike one crkve: da li znadu mjesto, gdje počivaju kosti toli

*) J. Heller. Lexikon der vorzüglichsten Kupferstecher. 1823. p. 42.

slavna umjetnika? Oni mi odgovoriše hladnokrvno: „Tà vidite da neima spomenika, gdje bi bilo zabilježeno štogod o njemu".

Jedva što Medulić svoje oči sklopi, razleti se glas njegove slave po svem širokom svietu. One malene, ponajviše mitologičke slike, koje njegda naslikovà po raznih klupih, stolovih, škrinjah i ormarih, počeše sada njegovi cienitelji trgati iz onieh mjestah i prodavati i kupovati ih za skupe novce. Mi ćemo dole niže viditi, kako sada iste ove slike rese najslavnije galerije. Njegove poveće slike, koje su ga jedva hraniti i odjevati mogle, poskočiše izza njegove smrti na toliko u cieni, da bi se cienom jedne jedine slike čitava siromašnija porodica kroz više godinah prohraniti i odjevati mogla. Isti oni ljudi, koji njegda uboga Medulića radi njegova blieda lica, ponizna ponašanja, prirodjene bojazljivosti i ostarjele odjeće preko ramena gledati običavahu, stadoše sad njegove umotvore oštrijim umom smatrati i dan na dan nove krasote, što su u njih našli, svietu priobćivati. Tako se po malo onaj sud, kojega njegda Vasari, taj drúg i dvorjanin vladarah i papah, o mladom Meduliću izreče, s vremenom pretvori u sljedeći sud, u kom se svi skoro spisatelji i ljubitelji umjetnosti slažu:

„Andrija Medulić, kažu oni, koga sama narav i vlastiti trud i nauk slikarom načini, može se u svakom smislu nazvati velikim umjetnikom, on ima svoje pogrieške kao što ih svaki umjetnik ima, i premda je višekrat pogriešno risao, što se u obće mletačkoj školi i njegovoj hitroj radnji pripisati može, ima se ipak po vriednosti svojih umotvorah staviti u sriedinu medju Giorgona i Ticiana, ili medju Ticiana i Parmegianina, kao što se nadalje poradi miline i nježnosti svojih slikah takodjer s Andrijem del Sarto uzporediti, a poradi krasnoga izvanrednoga svoga bojadisanja medju prve koloriste mletačke škole uvrstiti može. On je slagao svoje slike velikim umom i ukusom, gotovio ih velikim smionstvom i lahkostju. Davao svima licama izraz ljepote i ljubkosti, bojadisao kriepko i krasno, Ticianovim duhom i njekom izvornom živahnostju, te izrazom duhovne radosti. Sliedio je u svojih tvorovih, po primjeru mnogih slavenskih umjetnikah, u svakoj malenkosti krasotu i savršenstvo naravi; a odjeću sa raznimi prigibi i obraze liepih ženah i značajnih staracah tvorio je tako divno, takom vještinom i dražesti, da ih sám Tician bolje načiniti nije znao*). Na osobiti pako način miešao je boje, koje, kad bi ih priredio, ostavljao bi po njekoliko danah na daščici, s kojimi bi onda tako ugladjene i živahne puti slikao, da se je činilo, kao da su zaisto životom nadahnute. Običavao bi takodjer bojadisati sienitu stranu njekih glavah žutom gnjilom, lakom i aspaltom, te sastavljati njeku osobitu smiesu bojah, što mu divno za rukom izpadè. Sve ovo dalo je umjetnicima povod, što su mnogi iz njegovih tvorovah crpili nauk, i što su mnogi njegov način slikanja slie-

*) Gledaj: Ridolfi, Baldinucci, Argensville, Lanzi, Nagler, Malvasia, Zanetti, Winkelmann, F. Hofstatter, J. Chr. Maier, Zanotti, Rosini, Pezzoli, Lecomte.

dili, te tako stvorili osobitu školu, kao što gore rekoh, po njemu nazvanu: „Scuola di Schiavone“.

Kakav duh leži u slikah Medulićevih, može se takodjer spoznati iz toga, što su njeke njegove tvorove smatrali višekrat sad za djelo Rafaelovo, sad za Ticianovo i Giorgonovo. Medju ostalima sačuvao nam je glasoviti ljubitelj umotvorah i starinah Francez Petar Mariette, u svom pismu od 1. Listopada g. 1757. Ivanu Bottaru pisanom, jedan za nas u tom obziru veoma znameniti slučaj. On pripovieda naime, kako se početkom 18. stoljetja njeka Medulićeva slika (Klanjanje pastierah pred novorodjenim Isusom) kroz dugo vrieme od najvećih poznavaocah umjetnosti smatrala za djelo Rafaelovo, zašto se biahu našli i njeki trgovci, koji su ovu namišljenu Rafaelovu sliku nudili za velike novce kralju francezkomu i njegovomu sinu. Pa šta je više, njeki Giacomo Ascani u Bolonji dadė tiskati osobitu knjigu o istoj Medulićevoj i još njekoj drugoj Rafaelovoj slici, pod sljedećim naslovom: „Nuova descrizione di due principalissimi Quadri di Raffaelo da Urbino, dato in luce da Giacomo degli Ascani. In Bologna 1720.“ Nu napokon iznašli su ipak, da jednu od ovih najznamenitijih Rafaelovih slikah načini ruka slavenska našega Medulića, prem da je od Ab. Blömarta i u bakru rezana pod imenom Rafaelove slike *). — Podoban slučaj navadja i glasoviti slikar iz Flandrie Livio Meus u svom dne 24. Travnja god. 1672. na Ćira Ferria poslanom pismu, u kom mu opisuje prekrasnu sliku bludnice, dovedene po Farizeih pred Isusa, koju je smatrao za djelo Medulićevo ili ako nije njegovo, to onda za Giorgonovo ili Ticianovo **). S Ticianovimi slikami mogu se napokon uzporediti još četiri Medulićeve slike, i to: 1. Posljednja večera, u palači Borghese u Rimu. 2. Mati božja sa djetetom, sv. Ivanom, sv. Franjom i sv. Jerolimom, u c. k. akademiji umjetnostih u Mletcih. 3. Isus svezan medju jednim krvnikom i dvimi vojnici, u Parizu. 4. Pilato, koj pred Isusom pere ruke, takodjer u rečenoj akademiji mletačkoj.

O pobližjem privatnom životu Medulićevom nezna se ništa, prem da njeki tvrde, da je bio oženjen i da je ostavio nakon sebe djetcu, od kojih se rodi praunuk njegov Mihajlo, nazvan takodjer Schiavone, oko god. 1718. poznat kao slikar u Mletcih. I. Kollar tvrdi dapače, da je ovaj Mihajlo bio otac (valjda djed) mletačkih slikarah Natala i Felice Schiavona, koji su u Mletke došli iz Chioggie, odkuda im je mogla biti prababa njihova, t. j. žena Andrijeva.

Od učenikah Medulićevih nezna se takodjer nijednomu ime, nu od slikarah, koji su njegove slike snimali i na bakar rezali, poznati su sljedeći:

---

*) Raccolta di Lettere sulla Pittura, Scultura et Architettura. In Roma 1757. T. III. pag. 354.

**) Bottari. Raccolta di Lettere sulla Pittura etc. Milano 1822. in 8. Vol. II. pag. 63.

P. Aveline, Corn. Bloemart, Q. Boel, Dom. Denon, Falk, S. Gribelin, J. Groensvelt, G. L. Henriquez, Th. van Kessel, C. Lauvers, Lisebetius, F. A. Lorenzini, Matham, C. Mogalli, Ant. Pazzi, P. del Po, Popels, Prenner, Rosaspina, M. Rota, R. Sadeler, Sangvinetti, Tiozzi, J. Troyen, Valk de Vigni.

Medulićeve slike s mastima.

U Dalmaciji.

1. U Šibeniku, u stolnoj crkvi, nalazi se na oltaru, s lieva kraj velikoga oltara, Medulićeva slika, što predstavlja Klanjanje sv. trih Kraljah. Maria drži maloga Isusa na koljenih, pred njim kleči starac kralj, darujući ga dragom pomastju, što ima u zlatnoj posudi. Za ovim stoji drugi mladji kralj u orientalskoj odjeći, takodjer s posudom u ruci. U kutu je treći kralj crnac, a za njim više pastierah, devah itd. Za Marijom vidi se glava Josipova, a odozgó nose cvietje dva leteća angjela. Ova slika, prem da ima svoje krasote, osobito što se tiče sastavljenja, bojadisanja i kriepkoga značaja staracah, pokvarena je ipak u vremenu popravljanja, zašto se baš rodni grad slikarov nemože ponositi nijednim izvrstnim njegovim umotvorom, budući da su i one krasne slike alla fresco u obćinskoj kući (Loggii), što je Concina još god. 1804. vidio, sad, izza kako je i ova kuća pretvorena u kavanu i kasino, sasvim uništene. Isto tako uništena je druga slikarija alla fresco, od koje se samo tragovi vide nad vratama Pellegrinove kuće kod bunarah. Na ovoj slici sačuvan je samo sv. Lovro klečeći.

2. U kući porodice Draganićah u Šibeniku nalazi se sveta porodica, slikana od Medulića. Mali Isus igra se s pismom (Ecce agnus Dei), koje stoji na krstu, što ga drži mali Ivan. Lice Marijino veoma je umiljato a čitava slika vrlo dobro bojadisana. Velika je je tri noge.

3. U Zadru, u crkvi sv. Marie, drže njeki za djelo Medulićevo Klanjanje sv. 3 Kraljah. Pred klečećimi kraljevi s dragocienostmi drži Maria Isusa na koljenih, a za Marijom stoji sv. Josip i sedam pastierah. Izza kraljevah vidi se glava kraljevskoga konja. Slika veoma dobro bojadisana i umno izmišljena, nu priliči više školi Pezarskoj nego li mletačkoj i Medulićevoj.

4. Kod slikara Salgeta nalazi se na drvu slikana Basna Psyche. Šest osobe klanjaju se trim kraljicam noseći im darove. Prizor je pred jednom sgradom.

5. U Spljetu, kod kneza Dujme Alberta, nalazi se malena slika Magdalene pokornice od Medulića. Magdalena gola, pokrita samo poprieko lahkim velom, a naslonjena na desnu ruku, leži pod visokim zelenim brdom, posutim dubjem i grmljem. Gleda prema nebu, odkud joj dva angjela nose cvietje. Lievu ruku drži na prsiuh, a pred njom na dvajuh humčićah stoji križ i mrtvačka glava. Lice Magdalenino izradjeno je

krasnim izrazom velike miline i pobožnosti, kolorit je Ticianski, ali risarija pogriešna.

6. U Kotoru, u crkvi Dominikanah sv. Nikole, bila je njekoć slika sv. Hiacinta od Medulića, kamo je sada dospjela, nezna se.

U Mletcih.

1. U duždevom dvoru, u kraljevskoj dvorani, njegdašnjoj knjižnici republike, nalaze se tri slike na liepu, gore već opisane, s obrazi njekih filozofah, medju prozori i po uglovih dvorane.

2. U akademiji krasnih umjetnostih, u tako nazvanoj: „Pinacoteca Contarini, sala maggiore": Sveti Ivan u pustinji. Ivan leži na skalini, za njim u kutu janje, straga poljska okolica. Bojadisanje krasno po ukusu Ticianovom.

3. U istoj sobi, obrezavanje Isusovo, velika slika sa 11 figurah, osobito je krasan izraz lica Marijina i staroga svetjenika Šimuna. Bojadisanje kriepko i živahno.

4. U istoj akademiji, u galeriji Palladianovoj pod br. 40. Isus oplakuje buduću nesreću Jerusolima. Isus naslikan je gol, a u liepoj perspektivi vidi se grad Jerusolim. Sliku ovu pokloni akademiji gosp. Molin *).

5. U istoj akademiji, u drugoj sobi (stanza) Paladianovoj, pod br 15. Pilato pere svoje ruke u nazočnosti Isukrsta. Velika slika sa 5 lica, prekrasno bojadisana, sasvim u duhu Ticianovom. Izraz lica Isusova veoma značajan. Da li je slika istoga predmeta, koja se u Louvru čuva, snimak ove slike, ili je pako Medulić zaista dvakrat pravio isti predmet, neznam. Akademiji pokloni riedki ovaj dar: Maria Felicita Bertrand - Hellman, udova Renier.

6. U istoj akademiji, u petoj sobi Palladianovój, pod br. 8. Majka božja sa sinom, oko nje sv. Franjo, sv. Jerolim i sv. Ivan s njekom ženom (možebiti Jelisavetom). Slika ova visi polag Ticianove slike Ivana u pustinji, i tu se jasno vidi, na koliko je bio srodan duh Medulićev duhu neumrloga Ticiana. Gleda se u licu Marie izraz prave nevinosti i njeke svete ozbiljnosti, u sv. Jerolimu duboka mudrost, a u sv. Franji umna promišljivost. Slika ova načinjena je na daski i biaše njegda čuvana kod magistrata od soli u Mletcih.

7. U stolnoj crkvi sv. Marka viencanje mletačkoga dužde s morem. Jedna izmedju najboljih Medulićevih slikah na liepu.

8. U crkvi sv. Sevastijana. Isus sa dva učenika na putu u Emaus. Ova slika vremenom oštetjena popravljana je u novije vrieme, nu pokva-

---

*) Obširniji opis ove slike ima djelo Franje Zanotta: „Pinacoteca della Imp. Reg. Accademia Veneta delle belle Arti." Tu je ista slika i na bakru rezana od Tiossia, risana od Busattia.

rena je tom prilikom, osobito dolnja strana. Stoji na drugom oltaru s lieva naprotiv oltarnoj slici sv. Petra pizanskoga od Federika Benkovića. U prvoj kapeli iste crkve nalazi se malena slika Isusa, koj na ledjima krst nosi. Ovu sliku drže mnogi za Medulićevo, drugi za Ticianovo, a treći za Tintoretovo djelo. Vidi Moschini II. p. 315.

9. U crkvi sv. Roka, s lieva u kapeli kraj velikoga oltara, nad Ticianovom slikom Isusa, kojega vuku na kalvarsko brdo, nalazi se malena podugačka Medulićeva slika, prikazujuća Boga otca medju angjeli. U toj slici nemože se naći ni najmanja pogrieška u risanju, a u bojadisanju za čudo je jednaka s Ticianovom. U toj crkvi drže također njeki sprovod sv. Roka na velikom oltaru za djelo Medulićevo, ali je od Tintoreta, kao što sve slike s prizori iz života rečenoga svetca.

10. U crkvi S. Jacopo dell' Orio urešene su orgulje sa slikama od Medulića, i predstavljaju: 1. Čudo sv. Jakova, koj varenomu pietlu opet život povraća, zatiem 2. prepirku istoga svetca s mudroznanci i mučeničtvo njegovo; napokon 3. Apoštole u brodu, izza kako su čitavu noć zabadava potrošili na moru.

11. U sakristani crkve Santa Maria della Salute, mala slika u zlatnom okviru, prikazujuća svetu porodicu. Krasno bojadisanje. Lice sv. Josipa veoma značajno.

12. U crkvi Santa Maria del Carmine, na pjevališću i na dvih orguljah ima od Mednlića više slikah, naime: 1. Navještenje Gospino. 2. Porodjenje Isusovo. 3. Klanjanje sv. trih Kraljah. 4. Isus hrani množtvo puka u pustinji. 5. Isusa izkušuje vrag u pustinji. 6. Samaritanka na bunaru. 7. Maria okružena od angjelah, odozdó sv. Petar, sv. Ilija, i na uglovih četiri Evangjelista. Slike ove, koje žaliboże vidio nisam, tako su krasno bojadisane (veli Ridolfi), da je težko naći štogod ljepšega i savršenijega. Ali treba da se iz daleka gledaju, jer iz bliza pada množina bojah suviše u oči. U istoj crkvi, na oltaru s desne strane kraj vratah, vidi se slika Tintoretova, predstavljajuća obrezavanje Isusovo, koju ovaj umjetnik g. 1548. na toliko po ukusu i načinu Medulićevom načini, da ju mnogi za umotvor posljednjega držahu.

13 U crkvi S. Nicolo di dorsoduro, kraj oltara u kom se moći sv Nikole čuvaju, ima od Medulića dva prizora iz života istoga svetca, a na svodu iznad velikih vratah crkve vide se u više razdjelih: Bog otac sa njekoliko angjelah, zatiem navještenje ili blagoviest Gospina i 4 Evangjeliste.

14. U crkvi San Appolinare, kraj drugoga oltara s desna, nalazi se krasna Medulićeva slika petero viencanih mučenikah, koji se medju sobom razgovaraju. U radnji ove slike sliedio je ukus Parmegianinov. Nad istim oltarom, sa strane, vidi se i druga njegova slika: blagovjest Marijina.

15. U crkvi sv. Tereze, u sredini gornjega poda, vidi se Medulićeva Maria sa više svetih Karmelitah. U uglovih načinjena su četiri Evangjelista. Ova slika, kaže Zanetti, donešena je ovamo iz crkve del Carmine,

16. U crkvi sv. Antuna, monastira kaludjericah, čuva se u sakristani Medulićeva Madona s djetetom, koje ružu trga.

17. Crkva Ježuvitah, s jedne strane kapele blizu velikoga oltara, ima sliku Marije sa svetom Jelisavetom od Medulića, a s druge strane visi Tintoretova slika Obrezavanja Isusova, koju je posve po načinu Medulićevom načinio.

18. U crkvi Maria della salute, u sakristani, mala slika svete Obitelji, krasno bojadisana. Obraz sv. Josipa osobito značajan.

19. U crkvi sv. Josipa u sakristani, bila je još god. 1765. slika Medulićeva: skinutje Isusovo s krsta.

20. U crkvi sv. Jeremie nalaze se veoma liepe prilike 4 Evangjelistah od Medulića, svietlo-tamno izradjene, ali ove slike oštetjene su god. 1849. od jedne austrijanske bombe.

21. 22. U palači Galvagna, sada vojvode od Modene, nalaze se od Medulića dvie velike slike, od kojih jedna predstavlja Mojsiju, kako predaje daske zakona, a druga Allegoriju pobjedujuće crkve, ili slavni uvod Isusa, kojega dva konja na triumfalnih kolih voze, pred njim ide angjeo kazujući mu put, a pred angjeli množtvo ljudih s golimi mačevi.

23. U istoj palači: Kain ubija Abela, malena slika.

24. „ „ „ Sv. Franjo od Asisa u pustinji čita knjigu. Krasno djelo.

25. „ „ „ Sv. Ivan Krstitelj u pustinji s janjetom.

26. „ „ „ Dvie malene slike svetacah. *)

27. U galeriji Manfrini, u sobi pod slovom F., Leda i Jupiter u prilici Labuda. Velika slika krasno bojadisana, osobitom pomnjom i lahkostju izradjena.

28. U istoj galeriji, Isus lieči sliepca.

29. U galeriji Barbarigo - Terrazza, koja je sad prodana caru ruskomu, nalazilo se poprsje jedne gospodje (mezza figura) u duhu Ticianovom bojadisano.

30. U galeriji slikara Natala Schiavoni, u palači Giustiniani: Putovanje vojnikah pod svojom zastavom. Velika slika veoma umno izradjena.

31. U istoj galeriji: Sv. Ivan krstitelj leži u pustinji objimajući janje, krasno djelo s ticianskim bojadisanjem.

32. U istoj galeriji: Glava Isusa, malena slika.

33. U istoj galeriji: Krstjenje Isusovo, najveća Medulićeva slika, što sam vidio, leži poradi pomanjkanja prostora bez okvira savita u jednom kutu.

---

*) U istoj palači Galvanja nalazilo se, prije nego je vojvodi od Modene prodana, do 20 slikah Medulićevih, od kojih je njeka stran od porodice Galvanja prenešena u palaču Močeniga, gdje sada stanuje.

34. U istoj galeriji: Aurora vozi se na kolesih s baklјom po morskih alasih, pred njom ide mladić, predstavljajući zviezdu Danicu.

35. U istoj galeriji: Mojsija govori s Bogom u slici gorućega grma. Za Mojsijom pase se stado u krasnoj okolici.

36. U muzeu Corer, u trećoj sobi Pinakoteke: Tobia, kojega slied' jedan angjeo u liepom predjelu. S lieva vidi se seoska kuća, pred kojom stoji porodica Tobijina s drugim angjelom. Podugačka slika na daski.

37. U muzeu Sanquirico pod br. 567. Diana s tulcem i sa strielama u lovu, naslonjena na stienu.

38. U istoj sbirci, pod br. 613., drže jednu krasnu Veneru, koja svoje zlatne vlasi češlja, za djelo Medulićevo ili Ticianovo.

39. U istoj sbirci, pod br. 2144. Dvie žene kod žrtvenika. Jedna kleči a druga stoji i obzire se na svoju drugaricu. Odozdó leži svakojako poljsko orudje. Malena slika na daski.

40. U sbirci starinara Ricchetta: Venus s Amorom, (stoji 300 franakah).

41. U sbirci starinara Zena: njeki prizor iz staroga zakona s množtvom ljudstva. Na daski.

Osim gorespomenutih slikah nalazile su se u Mletcih još sljedeće:

42. U palači Grassi: Slavje Galatee sa mnogo ženah, od kojih je golotina veoma dobro slikana.

43. U sbirci grofa Algarottia: Porodjenje Marijino, na daski.

44. Kod istoga: Lot u naručju jedne od svojih kćerih, u daljini vidi se goreći grad Sodoma. Slika najvećom pomnjom izradjena na daski.

45. Kod istoga: Kalisto našasta od Diane.

46. Kod istoga: Kraljica Saba klanja se sa svojom velikom družbom Salamonu sjedećemu na priestolju. Obedvie slike na daski.

47. Kod istoga: Apolo u šumi strelja s lúkom, na daski.

48. Njeki starac grli mladu djevojku, na daski. Ovu sliku snimio i rezao je na bakru Anton Maria Zanetti.

49. Kod istoga: Spasitelj s krstom na ledjih, pratjen od Šimuna i od jednoga vojnika. Na platnu.

U sbirci kanonika Ivana Vianellia u Chioggii nalazile su se još god. 1790. polag tiskanoga imenika sljedeće slike:

50. Njeki biskup tjera iz jedne kraljevske kćeri vragove. Biskup je okružen od više svetjenikah, od kralja otca djevojkina i mnogo svieta. U zraku vide se leteći vragovi, koji su iz djevojke pobjegli. Na daski.

51. Kod istoga Vianella: Gorerečeni biskup s mitrom na glavi, odjeven u svetačnih haljinah, blagoslivlja njekojega mladića, koj pred njim kleči. Za mladićem stoji velika hrpa siromakah, a za biskupom jedan svetjenik s pastoralom. S daleka vide se brda.

52. Kod istoga. Slika na daski razdieljena na dvie strane, u jednoj je predstavljeno Navještenje Elizabetino, a u drugoj Porodjenje sv. Ivana. Na daski.

Ridolfi spominje još njekoliko slikah, što je Medulić načinio u Mletcih, koje za nadopuniti imenik njegovih mletačkih tvorovah ovdje navadjam:

53. U palači Prioli, u San Severo, načini Medulić iznad jednih vratah: Apola i Dianu, a nad jednom uložnicom, u kojoj stajaše krevet, načini njekoliko simboličkih slikah, koje predstavljahu porodjenje djeteta.

54—59. Svakojake ormare naresi sa sljedećima slikama: Na jednom načini Susanu kupajuću se u bednju, sa više dvorkinjah, zatiem angjela blagoslivljajućeg Jakova i Samuila, koj pomazà za kralja čobanina Davida. Tu se vide takodjer krasne sgrade. Na drugom ormaru predstavi vojsku Farauna u potjeri za Židovima. Na tretjem izobrazi mladoga Tobiju, koj u družtvu s angjelom lovi ribe, zatiem istoga Tobiju na putu, i napokon u svom povratku primljenoga od svoga staroga otca. Na četvrtom izpisà Jakova, kojega otac mjesto brata Esaua blagoslivlje. Na petom Rakelu i Jakova na bunaru, sa još dva lica sa strane. Na šestom Mojsiju, kojega u vodi nadjè kći Faraona, s liepom okolicom *). Ovu sliku rezao je Medulić i na bakru, s podpisom: „Andrea Meldola".

60. Izmedju mnogih inih mitologičkih slikah načinì Medulić dva lakta dugačku sliku, na kojoj predstavì Atteona pretvorena od Diane u jelena, sa strane vide se mnoge gole djevojke, koje su, upazivši božicu, posakrile se za stupove njeke stare sgrade.

61. U kući porodice Michieli nalazila se slika mrtvoga Isukrsta s Marijom i Nikodemom.

62. U kući grofovah Vidman bila je Medulićeva Madona sa SS. Josipom i Katarinom.

63. U kući Gradenigo biahu naslikane dvie žrtve starinskih poganah.

64. U kući porodice Bergamio čuvala se prekrasna slika Marije s djetetom na ruci, s traga više svetacah u naravskoj veličini.

65. U kući Niderlandeza van der Voorta vidio je Ridolfi Sud Mida o sviranju Apolovom i Panovom u nazočnosti božice Minerve.

66. Kod Kristova Oràbona vidio isti Ridolfi jedan „Ecce Homo", kojega s konopci svezana drži vojnik okružen od više vojnikah, naprotiv Isusu sjedi Pilato. Prekrasna slika ne samo poradi veoma pravilnoga risanja, nego i poradi umnoga sastava i kriepkoga živahnoga bojadisanja.

67. Kod istoga Orabona vidio je Ridolfi sliku Matere božje s djetetom, veoma nježno i fino izradjenu. Ova slika, kako tvrdi Ridolfi, spada medju najljepše čudotvorne slike, što ih je vidio.

68. Napokon spominje Luigi Scaramuccia u svom djelu: Le Finezze de' Pennelli Italiani. Pavia 1674 list 96. jednu kuću u Mletcih

*) To je valjda ona ista slika, koja se sad nalazi u Londonu u Burleighhousu.

na trgu svete Marine, koja biaše urešena s tamno-svietlima slikama od Medulića.

U Padovi.

1. U palači Ricchetti: velika slika Venere s Amorom, kojemu podaje svoje sise. Naprotiv u perspektivi trga njeki čovjek iz drveta voće. Bojadisano krasno u Ticianskom slogu.

2—3. U istoj palači dvie podugačke slike s prizori iz staroga zakona.

4. U palači Piovene: Venus u kupelji sa više figurah. Jedna izmedju najljepših slikah Medulićevih, što sam vidio. Jasan, živahan kolorit naliči skoro Rubensu.

5. U istoj palači: La temperanza, velika slika, prekrasno bojadisana.
6. „ „ „ Spavajući Amor, na daski.
7. „ „ „ Njeki divljak strielja jednu ženu ležeću u šumi kraj skaline.
8. „ „ „ Prizor iz staroga zakona, na daski.
9. „ „ „ Mužko i žensko ljubi se u liepoj poljskoj okolici. Na podugačkoj daski.
10. „ „ „ Četiri vile u šetnji, prva nosi na glavi cvietje u košari, s traga liepa sgradja. Velika slika na daski. Znamenito je, da sve ove vile imadu crvene vlasi, kao i sve skoro ženske glave, što ih je Medulić pravio.
11. „ „ „ Mala podugačka slika sa dva čovjeka na polju.
12. „ „ „ Njeki prizor iz staroga zakona, podugačka slika na daski.
13. „ „ „ Poprsje Apolla, polag njeke starinske statue, velika slika.

Kao što Ivan Kristov Maier svjedoči, bilo je u Padovi, osim ovih gore spomenutih slikah, u kući porodice C u m a n i još osam Medulićevih slikah na daski.

U Trebišu (Treviso).

1. U crkvi sv. Augustina drži se slika sv. Amiana za djelo Medulićevo.

2. Kod kaludjericah kapucinskih, na glavnom oltaru, slika posljednje večere Gospodinove.

3. U crkvi sv. Lovre. Istoga predmeta slika, naime posljednja večera, od njega ili od njegove škole.

4. Kod kaludjericah sv. Uršule u crkvi sv. Mandalene ima sliku sv. Jerolima.

U Vičenci.

U gradskoj Pinakoteci, pod brojem 104. iznad vratah: Mrtav ležeći Isus sa dva angjela, od kojih stoji jedan kod glave a drugi kod nogah. Prekrasno bojadisana slika, koja se može računati medju njegove najljepše tvorove.

U Veroni.

1. U kući porodice Muselli, slika Susane u bašti, sa dva starca.

2. U kući porodice Curtona biaše slika Djevice Marije s Josipom.

U Milanu.

U ambrozianskoj knjižnici: Klanjanje sv. trih Kraljah. Veoma nježno i pravilno izradjena slika.

U Florenciji.

1. U galeriji velikoj, namiestjenoj u palači degli Uffizij, u prvoj dvorani mletačke škole: Obožavanje djeteta, prekrasno bojadisana poveća slika, sa pet lica, osobitom lahkostju i veoma umno izvedena.

2. Na istom mjestu, u sbirci umjetnikah, podoba Medulićeva od njega sama u svojoj mladosti načinjena. Rezana u bakar od Dom. Denona i P. Ant. Pazzia. Polag ove slike imao je Medulić lice pravilno, kosu rudastu i više plavu nego li crnu, kao obično svi Šibenčani hrvatskoga porekla, oči živahne, obrve malko napete, i usta nagnuta na smieh kao izraz miline i srdačnosti.

3. Na istom mjestu, u drugoj dvorani mletačke škole: Podoba njekojega sjedećega čovjeka s crnom bradom u crnoj odjeći. Poveća slika veoma živahno bojadisana.

4. Na istom mjestu, u sobi obće talijanske škole (Terzo Corridore), biaše njegda sjedeći Merkur, malena slika na platnu, ali ja nenadjoh tamo ove slike.

5. U palači Pitti, u dvorani Stanza di Saturno, pod brojem 152: Kain ubija Abela, ili kako njeki tvrde: Samson ubija Filisteanca. O ovoj krasnoj slici kaže Baldinucci: „In una delle Regie Camere del Serenissimo Principe di Toscana è un gran Quadro d' un Sansone, che colla mascela uccide un Filisteo, *opera tanto bella, e di così terribile colorito che fa stupire.*" Rosini, koj iste rieči opetovà, priložio je ovu sliku, rezanu na bakru u malenoj osmini od de Vegnia, svomu djelu: „Storia della pittura Italiana. Pisa 1839—1847. T. V. p. 318." Istu sliku rezao je na bakru u veličini čitavoga lista Fr. A. Lorenzini i A. Marchi za krasno djelo: „Galleria Pitti".

6. U istoj palači nalazila se njegda Sveta Obitelj od Medulića, ali je sada neima više tamo.

7. } U istoj palači, u dvorani Sala di Apollo stiena IV., br. 69, 70
8. } i 72, vise tri krasne podobe nepoznatih muževah. Ona pod br.
9. } 72. čini se, da predstavlja njekojega Dalmatina. U gorespomenutom djelu Marchiovom: „Galleria Pitti", snimljena je na bakru jedna od ovih podobah od Sangvinetta. Domeniko Gazzadi, koj je razjasnjenje o toj slici pisao, veli o Meduliću: „Questo solo ritratto bastava a rendergli giustizia e a collocarlo tra coloro che a Venezia ebbero fama di sommi."

10. U muzeu borbonskom biaše njegda u galeriji V. pod brojem 179 Isus pred Herodom, sada u Napulju (?).

11. } U ovih dvih galerijah, nu neznamo pravo u kojoj, nalazi se ta-
12. } kodjer: *a)* Prorok Jonaš izbačen iz čeljusti ribje na kopno.
b) Rimska Lucrezia napadnuta od Tarkvinia.

U Rimu.

1. U palači Borghese, u sobi 11. br. 14: Večera apostolah. O toj slici kaže Fr. Ramdohr u svom djelu: Ueber Malerei und Bildhauerarbeit in Rom. I. p. 290: „Ein Bild, welches von Tizian zu sein verdiente; so schön sind die Köpfe, so wahr und mannigfaltig die Charaktere, obgleich von gemeiner Natur, so kräftig ist die Färbung." Ova krasno bojadisana velika slika predstavljena je neobičnim načinom. Tu nesjedi Isus za stolom, već stoji za Ivanom, koj pri stolu spava. Sedam apostolah stoji takodjer, a petorica njih, osim Ivana, sjedi za stolom u raznih položajih, slušajući pripovjedajućega Isusa. Žalibože skvarena je slika ponješto od vremena.

2. U galeriji Kapitola, Sala dei Conservatori broj 38, nalazi se Medulićeva sveta porodica, sa pet lica. Masti ove slike neimaju onu živahnost i ljubkost, kao što njegove bolje slike.

3. U sbirci kardinala Tostia čuva se krasna, veoma dobro sastavljena i bojadisana slika Medulićeva, što prikazuje Vienčanje Marijino, sa 9 licah.

U Riminu.

1. U monastiru Teatinah: Narodjenje Isusa.

2. Na istom mjestu: Uznešenje Marijino. Ove dvie slike drži Lanzi za najljepše Medulićeve tvorove, što ih je vidio.

U Napulju.

1. U muzeu borbonskom. Stanza Scuola Veneziana br. 180: Isus pred Herodom. Velika slika sa sedam lica. Herod sjedi na velikoj stolici te gleda turobno Isusa, koj pred njim svezanima rukama stoji, dočim mu jedan starac rukom Heroda pokažuje. Za Isusom stoji vojnik rim-

ski, a uz Heroda još tri čovjeka. Ova slika trpila je žaliboże mnogo od vremena.

2. U sbirci markeza Santangelo: Isus tjera trgovce iz hrama božjega. Velika prekrasna slika sa mnogo licah, medju kojimi se vidi obraz slavnoga Ticiana sa siedom bradom. Iz napreda stoji bielo pseto. Od ove slike, koja se odlikuje sa svojom živahnostju i neobičnom kriepkostju u izrazu licah, imao je markez Santangelo jednu kopiju, pa ju je prodao, kako mi sám kažè, njekomu starinaru, koj ju opet jednome Englezu prodà, a ovaj predadè ju muzeu britanskomu, gdje je na toliko cienjena, da su ju višekrat u bakrorezih snimiti dali.

U Parizu.

1. U sbirci Louvra, pod br. 1220: Sv. Ivan krstitelj, do prsiuh. U toj slici vidi se taka živahnost u bojadisanju, da ju njeki s Rembrandtovimi tvorovi prispodabljaju.

2. U istoj sbirci, pod brojem 1250: Isus medju krvnikom i vojnikom. Ovu krasnu sliku drže u Franceskoj mnogi za Ticianovo djelo (Waagen T. III. p. 52).

3. Na istom mjestu: Podoba njekojega mudroznanca.

4. Na istom mjestu: Isukrst u grobu, malena slika na daski.

5. U galeriji hercega od Leuchtenberga nalazila se još godine 1845. u drugoj dvorani pod br. 90: B. D. Maria sa sinom, koj se sa sv. Ivanom igra. Kraj njih SS. Jelisaveta, Josip i Zakarija.

6. U sbirci Crozata nalazio se: Jupiter s Iom, u liepoj okolici. Prekrasno sastavljena slika u duhu Ticiana. Rezana u bakar od Petra Avelina.

Osim ovih slikah donešene su u Paris, kako Ridolfi tvrdi, po Hesselinu, savjetniku kralja Ludovika XIII., za istoga kralja iz Mletakah, sljedeće slike: 1. Djeva Maria sa djetetom. 2. Slavni uvod Isusev u Jerusolim. 3. Apollo ubija Marsiju, malena slika. Gdje se ove slike sada nalaze, neznam, nu Filibeau spominje, da je u sbirci g. Jabaca vidio Medulićevu sliku Mariju sa djetetom, koja će valjda ona ista biti, što je Hesselin donio u Pariz.

U Londonu.

1. U palači hercega Devonschira: Sv. Jerolim u pustinji. Ova slika, koja se ovdje smatra takodjer za djelo Ticianovo, došla je po svoj prilici ovamo iz orleanske galerije, gdje se prije nalazila, kako stari imenici svjedoče.

2. U galeriji Bridgewater, pod brojem 92: Isus pred Pilatom, koj si ruke pere. Krasna ova i veoma umno sastavljena slika bila je njegda u sbirci kraljice Kristine Švedske, kasnije prenešena je u galeriju orleansku, a odtuda ovamo. Rezana je u bakar od B. L. Henriqueza. Kupljena za rečenu galeriju za 250 funtah šterlinga.

3. U istoj sbirci pod brojem 99: Svadba sv. Katarine.

4. U sbirci markeza Stafforda: Mrtvo tielo Isusovo, koje angjeli nose. S kraja Josip od Arimatie. Sva lica u naravnoj veličini, bojadisanje veoma kriepko, a čitav sastav kaže njeku osobitu plemenitost. Slika je ova takodjer iz orleanske sbirke premiestjena i kupljena za 150 funt. šterlinga.

5. U sbirci Burleighhousa: Udatba sv. Katarine, veoma živahna i nježna slika. (Ako nije ona ista pod br. 3.)

6. U istoj sbirci: Našastje maloga Mojsije. O toj slici veli Waagen: „Sehr gratiös in der Composition und die Köpfe lebendiger als meist.“ Za nas je tim važnija, što imamo i bakrorez Medulićev istoga predmeta s monogramom: „A. M.“ i s podpisom: „Andrea Meldola.“

7. U palači Kensington: Sud Mide. To će valjda biti ona ista slika, koju je Ridolfi vidio kod Van der Voota u Mletcih. Ova slika rezana je u bakar od S. Gribellina.

U Windsoru.

1. U kraljevskoj palači: Perseus i Andromeda.
2. Na istom mjestu: Apoštoli na grobu Isusovom.

U Viltonu.

U sbirci hercega Pembroka biaše: Spasitelj vratjajući se sa slavjem u Jerusolim.

Osim ovih slikah, za koje znamo da se nalaze u Englezkoj, veli Ridolfi, da je za njegove pameti grof Arundel u Londonu imao: „Porodjenje Isusovo“ i „Posljednju večeru“ od Medulića, a herceg od Pembroka posjedovao je Medulićeva „Isusa pred Pilatom“, koj predmet, kako vidismo, načini on višekrat.

U Španjolskoj.

1. U Madridu, u sakristani crkve sv. Paskvala, sciene njeki, da su od Medulića dvie slike, što naprotiv prozoru vise, od kojih predstavlja jedna Isusa kako gubavoga lieči, i Jakova kako Jefrema i Manasa blagoslivlja. Nu Sevastian Conca tvrdi, da je prva od Pavla Veroneza, a druga od Gverčina.

2. U Eskurialu blizu Madrida, u sakristani crkve, nalazi se: Porodjenje Isusovo, od Medulića.

U Bruselu.

1. U kraljevskoj palači: Isus svezan pred Pilatom, liepa slika rezana u bakar od Troyena.

2. U istoj galeriji: Petar zatajiva Isusa, rezana takodjer od Troyena.

3. U istoj galeriji: Njeki prizor iz života Scipionova.

4. U galeriji princa od Oranie: Madona s djetetom i angjelom, spada medju najljepše tvorove Medulićeve. (Passavant England und Belgien.)

U Amsterdamu.

1. U kraljevskoj galeriji, pod brojem 285.: Sveti Huberto s dvima crkvama u ruci.

U Draždjanih.

1. U kraljevskoj galeriji, u prvom razredu škole talijanske pod brojem 90.: Maria s Isusom cielujućim maloga Ivana. Ova slika rezana je u bakar od C. Lauversa.

2. U istoj galeriji: Mrtvoga Isusa drži jedan angjeo s Josipom od Arimatie. U bakar rezana od Popelsa. (Ove obedvie slike stavlja Nagler pogriešno u Bečki belveder.)

3. „ „ „ Sv. Franjo u trzanju pred svojom kolibom.

Osim ovih slikah spominje Argenville i stari imenik draždjanske galerije od godine 1801. pod brojem 780. Medulićevu sliku Marie s djetetom, koje se nagnù k jednoj pred njim klečećoj ženi. S desna stoji Josip s otvorenom knjigom a s lieva igra sv. Cecilija na orguljih.

U Monakovu.

1. U Pinakoteci: Sveta porodica sa pet licah. Veoma umno sastavljena i na bakru načinjena slika, snimljena na kamenu od Plotya. Biaše prije u sbirci princa Leuchtenberga.

2. U Düsseldorfskoj sbirci: Isukrst medju dvimi razbojnici. Isusa na krstu viseća probada upràv jedan vojnik sulicom, dočim pod nogama krsta plaču Maria mati, sv. Ivan i dvie druge Marie. Jedan od razbojnikah gleda na Isusa moleći ga za oproštenje, a oko krsta stoji množina vojnikah, popovah, učiteljah itd. S daleka vidi se u liepoj okolici grad Jerusolim. Nebo je potamnielo i pokriveno gustimi oblaci. Slika prekrasna, velikom umjetnostju izradjena.

3. U istoj sbirci: Podoba slikara Giorgona. (Argenville.)

U Berlinu.

U kraljevskoj sbirci pod br. 71. nalazi se podoba Medulićeva, od njega sáma slikovana. Ova slika bijaše prije u sbirci Giustiniana u Mletcih, kasnije dodjè u Paris a odovuda u Berlin.

U Kaselu.

U kneževskoj hesskoj sbirci: Ivan Krstitelj propovieda u pustinji, sjedeći na uzvišenomu mjestu, pod njim množina svieta. Slika krasna na platnu.

U Petrogradu.

U carskih sbirkah.

1. Sud Parida.
2. Sud Mida o Apolu i Panu. Obedvie slike biahu njegda u sbirci Valpola.

U Beču.

a) U c. k. Belvederu.

1. U prvoj sobi pod brojem 3: Podoba Andrije Medulića, od njega sáma slikovana. Predstavljen je kao siedokosni starac u tamnih haljinah krznom obšivenih. Gore sa strane stoji njegovom rukom napisano: „N. Andreas Schiavone.“

2. U istoj sobi pod brojem 47.: Pastieri klanjaju se novorodjenomu Isusu, noseći mu dare. S traga vide se stare zidine. Maria drži jednom ukom Isusa, koj na njezinom krilu počiva, a drugom rukom hvata rúb od lahte, što je pod djetetom razprostrta. Ljubki pogled svraća Maria ujedno a njekojega starca, koj klečeći i naslonivši se desnicom na panj, glavu susovu ljubi. S lieva stoji jedan pastier s ovcom pod pazuhom, prignut nalko prema Isusu, kraj njega mali pas. S traga vidi se čestiti obraz sv. osipa i više drugih muževah. Slika ova liepo, umno i veoma živahno satavljena, rezana je u bakar od O. Boela.

3. U sedmoj sobi pod brojem 13.: Sveta porodica u njekom liepom kolišu. Sv. Jelisaveta cjeluje djetešce, što Maria na koljenima drži, s ieva igra se sv. Ivan Krstitelj s janjetom. S traga vidi se sv. Josip. Ova lika rezana je u bakar od Lisebetiusa.

4. U istoj sobi pod br. 40.: Apollo sliedi Dafnu.
5. „ „ „ „ „ 41.: Njeka alegorička žena, što na violi igra.
6. „ „ „ „ „ 43.: Venus i Amor, na daski.
7. „ „ „ „ „ 44.: Njeki čovjek hoda po šumi sa strielom, obzira se kažući prstom na Amora, koj mu se grozi. Ova alegorička lika načinjena je takodjer na malenoj daski; skinuta je zajedno s prijašjimi trimi od njekojega ormara ili škrinje, što je Medulić u prvoj dobi voga života pravio, zašto su ove slike, izuzamši kolorita, mnogo manje vrstne nego li njegovi kasniji tvorovi.

8. U dolnjem podu, u prvoj sobi pod brojem 6.: Isus svezan stoji red sudom. Slika rezana u bakar od Troyera.

9. U drugoj sobi pod brojem 3.: Meleager i Adonis, alegorički prior. Malena slika na bakru rezana od T. van Kassela.

10. U istoj sobi pod brojem 12.: Curius Dentatus kuvajući svoju epu zabacuje bogate darove Samnitah. Rezana u bakar od L. Boela.

b) U sbirci kneza Esterhaza.

U sobi 11. pod brojem 38.: Isukrst putujući u Emaus sa svojimi učenici. Velika slika sa sedam licah.

c) U ambraskoj sbirci.

1. Njeka žena s otvorenom knjigom sjedi pod drvetom, kraj nje stoji jedan vojnik a pred njom njeki mladić gledeći božicu Famu, koja s neba leti. Alegorička slika pod brojem 95.

2. Mlada žena kleči pred dvimi vojnici, dočim druga darove nosi. S traga vidi se brod, na kojemu robovi svakojake stvari prodavaju. Pod brojem 104.

U monastiru sv. Florijana u Austriji.

1. Porodjenje Isusovo.
2. Polaganje u grob mrtvoga tiela Isusova.

U Pragu.

U sbirci ljubiteljah umjetnosti, u sobi IV. pod brojem $\frac{15}{637}$. Židovi u pustinji klanjaju se teletu.

U Pešti.

U narodnom muzeu, u sbirci poklonjenoj po arcibiskupu Pyrkeru, pod br. 67.: Maria s djetetom. Krasna slika sa veoma nježnim i milim licem.

U Zagrebu.

U sbirci pisatelja ovoga djela: Mlada žena u profilu načinjena. U lievoj ruci drži pero a u desnoj dasku. Hoda napred iz tamnoga gaja, dočim joj silni vjetar naproti duva i haljine natrag nosi. S daleka vidi se poljska okolica sa sgradama. Slika ova kupljena je u Mletcih od jednoga starinara i načinjena je na malenoj debeloj daski, 1 cipelju dugačkoj i ½ širokoj. Podobnoga predmeta sliku rezao je Medulić u bakar, tom razlikom, da žena lievom rukom na daski piše.

U nepoznatom miestu.

Osim gore spomenutih, mastima načinjenih slikah Medulićevih, nalazile su se:

I. U Padovi: Dvie njegove slike, god. 1817. na prodaji. Ove su predstavljale sv. Petra i sv. Pavla. Valerian Ljudevit Brera u svom djelu: „Cabinet de Peinture ou Collection de petits Tableaux Fort distingués, appartenants à douze insignes écoles pour l' amusement des Amateurs

des beaux Arts. A Padove 1817.", koje djelo posveti groficí Erdödy, rodjenoj Nicky, govori o rečenima slikama sljedeće: „S. Piere et S. Paul. (Nro. XXXVI — XXXVII.) Deux Tableaux d' Andre Schiavone sur bois. Dans chacun de ces Tableaux le saint est representé en figure entiére, dout les mouvemens semblent imités des gravures du Parmigianino. Le coloris y est charmant comme celui du Tizien, et ou y admire les coups de pinceau d' un grand maitre."

II. U sbirci kardinala Feša, koja je oko godine 1845. putem dražbe razprodana, nalazile su se takodjer dvie Medulićeve slike:

1. Narodjenje Marijino.
2. Maria s djetetom i sa SS. Petrom i Pavlom. Na ovoj slici stoji bilježka A. U imeniku rečene sbirke krstjen je naš Medulić: Mendulom (Mendula).

Medulićevi bakrorezi.

A. S podpisom: A. Schiavon i Schiaon.

1—20. Dvadeset slikah s grudnici različitih rimskih osobah, urešenih s arabeski i sa svakojakimi historičkimi i mitologičkimi prizori, u 8ini. Na njekojih ima podpis A. Schiavon f., na njekojih pako neima podpisa, i ove su starije. Naslov čitave sbirke glasi ovako: „Raccolta de' disegni et compartimenti diversi tratti da marmi et bronzi degli antichi Romani et dedicati all' Illustrissimo Signor Giorgio Maynwaringe, Capitaneo Englese." — Francesco Valesio.

21. Njeka gospodja pred drugom plačućom ženom, za kojom stoje dvie službinje. Odozdó četiri krilata genia. U sredini odozdó: Andrea Schiavon f.

22. Njeki konjanik jezdi preko jedne ležeće žene. S desna mole se Bogu jedan starac i dvie žene. Odozdó: Andrea Schiavon f.

23. Njeka žena hoće da ubije toljagom drugu ženu, ležeću pod njom, nu dvie druge žene drže ju da nemože svršiti svoju želju. Odozdó u sredini: Andrea Schiavon f.

24. Sibila Kumanska sa još tri ženah, s podpisom: Andrea Schiavon f

25. Njeki turoban čovjek sjedi na zemlji, oko njega stoje tri žene a jedan mladić kleči. U zraku ljeti njeka velika ptica. Odozdó podpis: Andrea Schiavon f.

26. Sveta porodica, polag Parmegiana, s podpisom: Andrea Schiavon f. (Ovu sliku rezao je Medulić višekrat na bakru, a kako znamo i s mastima slikao.)

27. Grudnik njeke mlade žene sa veoma nježnim licem. Odozgó na uresih sjedi jedno djete obvito zmijom. Odozdó podpis: Andrea Schiavon f.

28. Podobni grudnik mlade žene, koja na lievo gleda. U arabeskih vide se dva genia na morskih konjih. Odozdó podpis: Andrea Schiaon f.

29. Sud Parida. Odozgó vidi se grudnik njeke žene, koja sjedi medju dvimi muževi. Podpis: Andrea Schiaon f. (Ovu sliku načinio je Medulić i s mastima.

30. Tri stojeće gospodje s četvrtom sjedećom. Odozdó u sredini: Andrea Schiaon f.

31. Njeki kralj sjedi na prestolju, kojemu klečeći sluga podaje zdielu punu zlata, uz njega kleči jedna žena a s traga vidi se množtvo ljudih sa dvima dévama. Po svoj prilici kraljica Saba pred kraljem Salamonom. koju sliku pravio je Medulić takodjer s mastima. Odozdó podpis: Andrea Schiaon fecit.

B. Bakrorezi s podpisom: A. Meldola.

1. Prognanje Heliodora iz crkve jerusolimske sa 8 čovječjih licah i s jednim konjem, polag Rafaela Urbina. S lieva stoji pod lievom nogom njekog mladića: RA. VR., a zatiem podpis: And. Meldolla *).

2. Parid otimlje Jelenu. S traga vidi se Parid, kako s konja odsjeda. Odozgó u zraku sjedi Diana na kolih i grli svoga muža. Odozdó s lieva stoji napisano: „Orientibus Gallis Ilion cecidit. MDXLVII. Exeicentibus Gallum renovabitur.“ Pod ovim napisom stoji u prvom odtisku monogram: AM., a u drugom odtisku stavljen je od kasnije ruke u sredini podpis: „Andrea Meldolla Inventor.“ Slika ova rezana je na dvih pločah.

3. Došastje sv. Duha. U sredini apostolah sjedi Maria s prekrstjenima rukama, nad njimi prši sv. Duh, a u visini vidi se bog Otac s otvorenima rukama, nošen od 7 angjelah. S lieva dole podpis: And. Meldolla (valjda od drugoga stavljen)

C. S monogrami: AM., AMF. i MAF.

1. Mali Mojsia izvadjen iz Nila po Faraonovoj kćeri. Odozdó monogram: AM. Ovaj bakrorez tuširan je modrom bojom. Istu sliku pravio je Medulić s mastima, koja slika, kako gore vidismo, nalazi se u Londonu u Burleighhousu, a polag Ridolfia slikan je isti predmet od Medulića na njekom ormaru.

2. Navještjenje Marijino. Maria kleči pred klecalom, na kom leži otvorena knjiga. Obratjena je licem na lievo, gdje joj se prikazà angjeo navjestitelj. S traga vidi se njeka sgrada sa stupovi i uresi, u sredini podpis: AM. Isti predmet slikao je Medulić višekrat s mastima i rezao takodjer dvakrat s različnimi promienami.

*) Zani opisuje potanko ovaj bakrorez.

3. Prikazanje u crkvi. Svetjenik stoji s lieve strane crkve na uzvišenome miestu kod oltara, okružen od Marie i drugih ženah, od kojih dvojica posudu s ognjem drži. S desna pred oltarom vide se poprsja od više muževah i ženah, a s desna dvie žene, od kojih jedna diete na rukuh a druga jednu zibku pod pazuvom drži. S traga u sredini stoje velika crkvena vrata. Odozdó s lieva vide se slova: A. M. i F. P., što znači, da je Medulić ovu sliku rezao polag Fr. Parmegiana.

4. Narodjenje Isusovo sa 7 figurah, medju kojimi je Ivan Ev. s kaležom, u kom je zmija. S traga razgovara se sv. Josip s jednim pastierom. Na stolcu majke božje stoji monogram: A. M. Ima ih i bez biljež̌ke.

5. Obrezavanje Isusovo. Sa 10 licah. Djevica Maria drži nad stolom svoga sinka, kojega veliki svetjenik židovski obrezuje, dočim ga drugi dvori. S traga s desna vidi se glava sv. Josipa, polag njekojega drugoga muža. S napreda stoji na desno jedna žena pritisnuvši lievicu na prsi, a na lievo njeki starac s mladićem, od kojih se samo polovica tiela vidi Odozgó s lieva stoji napis A M. Ovaj predmet rezao je Medulić višekrat s njekimi promienami i bez podpisa *). Slikao je takodjer isti predmet s mastima.

6. Svadba sv. Katarine, polag Parmegiana. Svetica kleči s lieva, a mali Isus, kojega s desna sjedeća Maria drži, stavlja joj prsten na prst. Kraj Marije vidi se sv. Ana a kraj ove sv. Josip. Odozgó angjeo s krunom. Na drugom odtisku ove krasne slike stoji monogram: M A. Ovaj predmet slikao je Medulić takodjer s mastima Slika nalazi se u Londonu u sbirci Burleighhousa.

7. Majka božja sjedeći na prestolju drži na krilu svoje djetešce, koje se prignù da ogrli pred sobom klečeću Magdalenu. S lieva stoji sv. Ivan Ev. s kaležom, a s desna u kutu piše sv. Luka Evangjelie. Odozgó s desna stoji monogram: A. M. I ovu liepu, veoma dražestnu sliku pravio je Medulić s mastima.

8. Majka božja stavlja svoga sinka u zibku, a dvie klečeće djevice mole mu se. S traga stoji sv. Ivan s kaležom a sdesna razgovara se sv. Josip s njekim mladićem. Na stolcu Marijinom odozdó stoji podpis: A. M.

9. Majka božja s djetetom, koje maloga Ivana grli. Za ovim kleči sv. Ana. Straga stoje SS. Josip i Magdalena, a s desna vide se tri stupa. Odozdó napis: A. M. I ova slika pravljena je od Medulića s mastima.

10. Majka božja sjedeća kraj Josipa i njekojega mladića gleda svoje u zibki ležeće djetešce. SS. Ana i Magdalena mole se djetetu a polag njih stoji sv. Ivan Ev. S desna na stolcu Marijinom ima napis: A. M.

---

*) U sbirci nadvojvode Albrechta u Beču nalazi se jedan odtisak bez podpisa. Slika je tamno-svjetla, krasno načinjena i na žutoj hartiji odtisnuta.

11. Isus opraštа se s Marijom na skalinama od kuće. Maria sjedi s dvima ženama na istih skalinah s prekrstjenima rukama. Odozgó vidi se njeki čovjek na vratih od kuće, a dole čekaju dva učenika Isusa. Odozdó u sredini tamno načinjeni monogram: A. M.

12. Isus liečі gubave. Beliestnikah ima 10. Isus stoji s desna s učenici, a s traga u sredini vidi se jedna piramida. S desna odozdó monogram: M. A. F. Ovaj bakrorez načinjen je na dvih pločah s jedkom i retuširan dlietom.

13. Čudnovati ribolov, polag Rafaelove slike načinjene na rimskih tapetah. Ovaj bakrorez pokazuje, nakoliko je Medulić u rezanju sliedio Parmegiana, jer da se za stonovito nebi znalo, da je izvornik slike ove načinio Rafael, to bi se onda čitav sastav za Parmegianovo djelo držati mogao. Na prvom odtisku ovoga bakroreza neima znaka umjetnikova, na drugom odtisku ima: A. M. F. Isti monogram imao je slavni Marco Antonio.

14. Isusa polažu u grob njegovi učenici u nazočnosti Marie i Magdalene. S lieva na škrinjici s mastima ima slova A. M., s desna A. Parmegianino. Ovaj predmet rezao je Medulić višekrat, i slikao ga je takodjer s mastima.

15. Sv. Ivan Krstitelj propovieda u pustinji. Odozdó podpis: M. A. F. Istoga predmeta sliku pravio je Medulić i s mastima, koja se nalazi u Kasselu u sbirci kneza hesskog.

16. SS. Petar i Pavao lieče kljastave na vratih od crkve, polag Rafaela. Odozdó na kraju podnožja crkvenoga ima podpis: „A. M." Krasna slika.

17. Mlada žena, u profilu načinjena, stupa na desno i piše lievom rukom na daski, koju u desnoj drži. S desna na kraju: A. M. Podoban predmet od Medulića s mastima slikan nalazi se kod pisca ovoga djela.

18. Povratak sina razmetnoga, sa 5 figurah. Pod lievom nogom sina vidi se: A. M.

19. Merkurio sa svojimi znakovi naslonjen na njeki grob. S lieva na podnožju groba ima napis: A. M.

20. Jedna žena, koju prati druga s djetetom. Krasno izradjena slika s podpisom: A. M. Bartsch je neima.

D. Medulićevi bakrorezi bez podpisa, koji se takodjer od Bartscha i Naglera smatraju za njegovo djelo.

1—12. Grudnici 12 cesarah u profilu, s podugo-okruglim (oval) graditeljskim uresom i sa statuama na okrajcih. Predstavljaju: 1. Julia Cesara. 2. Octavia Augusta. 3. Tiberia. 4. Kaja Kaligula. 5. Klaudia. 6. Nerona. 7. Galbu. 8. Ottona. 9 Vittelia. 10. Vespasiana. 11. Tita. 12. Domiciana. Sve su načinjene polag Ticiana.

---

*) Jedan odtisak ovoga bakroreza čuva se u sbirci pisatelja ovoga djela.

13. Grudnik mlade žene, koju dva genia cvietjem vienčaju. Odozdó vide se dvie žene s krilama i nogama od Satira.

14. Njeki mladi vojnik pruža ruku jednoj pred njim sjedećoj ženi, koja negledeći na njega, drugu ženu s obadvima rukama prihvatiti želi. Odozdó dvoja gola djetca s uresi od sgradah.

15. Judita sa svojom služkinjom, koja nosi odsječenu glavu Holoferna. S lieva vidi se šator Holofernov. Zani drži ovaj bakrorez za djelo svoga novo izmišljenoga Meldole, budući da se nalazi ista slika i s podpisom: A. M.

16. Klelia na konju gazi s jednom svojom drugaricom rieku Tiver Na kopnu viditi je više djetce.

17. Vojnik i Amazonka, obadva na konjih.

18. Nág muž sjedi na zemlji kraj njeke stare žene. Kraj ove stoji mlada žena a za njom vodi Amor magarca na uzdi.

19. Njeka sjedeća žena poduprta ljevicom u rame jednoga starca, koj pred njom kleči. S lieva stoji drugi starac s djetetom, a s desna leži dvor.

20. Coronis i Aglauru sa sestrama otvaraju proti Minervinoj zapovjedi izručenu sebi košaru. S lieva vidi se Merkur.

21. Grudnik mlade žene, koja na desno gleda, izpod kape padaju joj niz lice pramovi. Odozgó s desna vidi se četvero djetce.

22. Grudnik njeke božice, koja na desno gleda. S lieva stoje tri Rimljanke s lavom, s lieva tri druge žene s janjetom.

23. Boj konjanikah. Odozgó stoji grudnik Belone, odozdó sjede dva starca.

Osim ovih bakrorezah ima, kako Nagler tvrdi, još do 20 drugih s uresima od zidovah, polag Rossa Rossia, koji predstavljaju svakojake figure, voće i druge stvari, te su veoma lahko i umno rezane po načinu Schiavona Medulića.

E. Medulićevi bakrorezi bez podpisa, koji se stranom od Zania, stranom od Bartscha, Naglera i drugih pripisuju nepoznatomu Andriji Meldolli.

1. Rebeka kod bunara s Abrahamovim slugom. Slika sa 5 figurah, jednim konjem, dvimi dévami i jednim psetom.

2. San Jakovljev. Jakov spava na panju, pod njegovima nogama leži pas. S desna prši angjeo i tiče se glave Jakovljeve. Nu liestve se nevide na toj slici. Zani tvrdi, da ovaj predmet ima predstavljati prizor iz života sv. Roka.

3. Mojsija razgovara se klečeći s Bogom, koj mu se prikazà u slici gorećega grma na gori Horeb. Oko Mojsije pasu se ovce. S daleka vidi se grad. Ovu sliku načinio je Medulić i s mastima.

4. Mojsija pokazuje nezadovoljnim židovom prepelice, što im je Bog poslao. S desna stoji Mojsija, a s lieva kleči jedna žena s prepelicom u ruci, kraj njezinih noguh leži jedna posuda.

5. Narodjenje Isusovo. S lieve strane podaje Maria djetetu sisu, dočim 5 pastierah dolaze, od kojih jedan u sviralo svira. S lieva za Marijom stoji Josip s batinom. S traga vide se dva čovjeka, koja su s bakljama unišli kroz vrata njeke razvalene sgrade. Ovaj predmet slikao je Medulić višekrat takodjer s mastima.

6. Klanjanje Sv. trih kraljah. Majka božja skida sa zibke vélo, da kraljevi mogu viditi djetešce. Jedan od kraljevah kleči s lieva od zibke, drugi nosi na velikoj zdjeli drage pomasti, a s traga stoji sv. Josip naslonjen na četverouglasti kamen. I ovu sliku pravio je Medulić višekrat s mastima.

7. Isti predmet, tom razlikom, da diete leži na krilu Marijinom. Jedan kralj kleči pred djetetom, drugi uzimlje od sluge posudu s dragima pomastima, a treći grli Josipa. S traga vidi se družba kraljevska. Zani tvrdi, da se na njekojih odtiscih vidi na stolcu Marijinom monogram: A. M.

8. Klanjanje pastierah. Ovaj predmet rezao je Medulić višekrat na različni način, a kako znamo slikao ga je i s mastima. Onaj bakrorezni odtisak, što sam ga ja vidio u sbirci nadvojvode Albrehta, rezan je na dvih komadah bakrene ploče.

9. Bieg sv. porodice u Jegjipat. Maria sjedi s djetetom na oslu, kojega angjeo vodi. Josip ide za oslom I ovaj predmet pravio je Medulić s mastima. Bakrorez rezan je dlietom na modroj ploči.

10. Isus stojeći pred skalinama, na kojih slušaju dvie žene s poniznostju njegove rieči. Nješto poviše stoje druge dvie, od kojih je jedna samo glavu kroz vrata pokazala. S desna od Isusa stoje dva njegova učenika, razgovarajući se. Ovo će valjda biti oproštaj Isusov od Marije, kojega je Medulić rezao takodjer sa svojim monogramom.

11. Isus lieči kljastave. S desna stoji Isus sa svojimi učenici a s lieva sjede bolestnici na zemlji. U sredini s traga stoji hrpa ljudih, a u zraku trepti veliki angjeo. Polag Parmegiana, na modrom temelju sa zlatnimi prugami.

12. Isus probudjuje Lazara od smrti. I ovaj predmet načinjen je po Meduliću s mastima *).

13. Mrtvo tielo Isusovo stavljaju u grob dva njegova učenika u nazočnosti Marije i Magdalene. Ovu sliku rezao je Medulić polag Parmegianina, tom razlikom, da je mjesto skaline načinio njekoliko drveta.

---

*) Ovaj bakrorez nespominje ni Bartsch, ni Zani, ni Nagler.

14. Sveti Pavao prodikuje na Areopagu u Ateni. Jedna od najljepših rezanih slikah Medulićevih, načinjena polag Parmegianina. Sveti Pavao stoji na Areopagu uzvišenom desnicom i kaže trimi prsti na nebo. Oko njegovo oduševljeno je, vlasi mu s glave natrag lete, a kabanica mu je u uzhitjenju s ledja na zemlju pala. Pred njim stoji množina ljudstva, žene, djetca, starci i mladići, pa upiraju stranom pobožne svoje' oči u zemlju, stranom pako gledaju na nebo. Jedno djete, koje je više sviuh glavah uzvišeno, pruža obe ručice prema Pavlu. Njekoja lica veoma su krasna, risarija je pravilna, sastavljenje veoma umjetno i puno duha.

15—28. Isus sa dvanaest apostolah i s Ivanom Ev. Ovih 13 bakrorezah rezao je Medulić trikrat s njekimi promienami.

29. Majka božja sjedeća pod drvetom drži u naručju svoga sinka. S lieva pod njezinimi nogami sjedi sv. Josip.

30. Pobjeda Isusova nad poganstvom. Jedna žena s krstom stoji na robu poganskom, ležećom na dvih knjigah.

31. Majka božja s djetetom u naručju stoji na glavi kerubina, okružena svietlimi traci.

32. Majka božja okružena od više svetacah.. Ona sjedi s desna na prestolju s djetetom u naručju. Mali Isus prigiba se k Magdaleni, kraj koje stoji Ivan Ev. s kaležom.

33. Sv. Katarina klečeća pred Marijom uzimlje od ove Isusa u svoje naručje. Za Marijom s desna stoje sv. Josip i Jelisaveta.

34. Majka božja sjedeća za stolom pred otvorenom knjigom gleda na desno na maloga Isusa, koj joj pokazuje voće, što ga je angjeo donio. S traga na lievo stoje Josip i Ana.

35. Majka božja s djetetom, što se prigiba k malomu Ivanu, koj mu pruža košaru s voćem. Tu se vidi i Josip s Magdalenom. S traga stoji njeki sv. biskup, a čitav prizor zaključen je liepima sgradama.

36. Majka božja plete vience iz cvietja, što joj mali Isus daje, da može darovati angjela, koj s desna stoji. S traga vidi se Josip i Jelisaveta.

37. Sv. Bibiana neće da klanja krivim bogovima. G. B. Mercati F. P. da Cortona p. Radirano od A. M.

38. Belona u profilu, obratjena na desno, drži u lievici Aegidu a u desnici kopje.

39. Diana ili jedna izmedju njezinih vilah strielja iz lúka.

40. Konja Pegaza, koj na desno gleda, vienča jedna Muza. Riedka ova misao veoma je krasno izvedena.

41. Herkules želi Centauru Nesu oteti Dejaniru, s kojom na desno bieži.

42. Mars naslonjen na jedno drvo i poduprt na svoj štit grozi se Amoru, koj pred njim stoji.

43. Ganimed sa zdjelom i sjedeća Hebe s velikom posudom.

44. Venus, ostavljajuća kupelj, pred jednim stolom, na kom stoji velika posuda, drži lúk i strielu, koju joj Amora oteti želi. S traga viri Satyr izpod malko otvorene zaviesi.

45. Bellona stojeća drži u rukuh štit i kopje.

46. Ista Bellona krije se sa štitom, bacajući lievom rukom kopje. Pod nogama leže dvie velike knjige.

47. Mars u oklopju sa štitom i kopjem.

48. Minerva na Parnasu medju Muzama. Veoma fino i nježno izradjena slika.

49. Sud Parida, koj s desna kraj Merkura sjedi i Veneri srednjoj izmedj božicah jabuku podaje. Odozgó tjera Apollo kolo od sunca, odozdó vidi se Jupiter s dvimi božicami, a sasvim dole načinjene su dvie rieke s Najadom. Ovaj predmet, kojega Medulić polag Parmegiana načini, slikao je takodjer s mastima.

50. Božica krieposti. Gola krilata žena diže se u zrak, shvativši jednoga čovjeka, kog želi izbaviti od opačine.

51. Njeki prorok držeći dvie svezane smotke (Bandrolle).

52. Mlada gola žena s lietećom kosom stupa na desno i drži desnicom zdjelu u vis. S desna se vidi i druga gola žena, koja veliki sud u rukuh drži.

53. Mlada stojeća žena nosi na desnom laktu košaru s voćem i stavlja ruku na jednu knjigu, koju polag stojeće golo djete obadvima rukama na glavi drži *).

F. Medulićevi bakrorezi, koje Englez Fo(r)d spominje.

1. Apollo proganja Dafnu, koja se u lovorovo drvo pretvori. Od ovoga bakroreza poznat je jedan jedini iztisak, koj se u englezkom muzeu nalazi. Za nas je taj bakrorez tim važniji, budući da znamo, da je ovaj predmet Medulić još u svojoj mladosti s mastima slikao.

2. Dafne pretvorena u košaru s cvietjem. Tu se vidi takodjer Apollo i Peneus. Veoma riedak bakrorez.

3. Maria s djetetom, s Josipom, s njekom sveticom i njekim biskupom pod vinovom lozom. Veoma riedak bakrorez, od kojega se jedini odtisak kod pokojnoga Th. Wilsona u Englezkoj čuvao.

4. Maria s djetetom i malim Ivanom.

5. Sveta porodica s Magdalenom, Jelisavetom, Ivanom i Lukom.

6. Blagoviest, ili navještenje Gospino, koje je Medulić s mastima pravio.

7. Sveta porodica s Jelisavetom, Magdalenom i Ivanom.

---

*) Od ovih gorespomenutih bakrorezah nalaze se obširniji opisi s naznačenjem veličine kod Bartscha, Naglera i Zania.

8. Svadba sv. Katarine, bakrorez sa 7 licah izvan Katarine. Jedan angjeo igra na orgulje. Krasno sastavljena slika u malenom formatu, veoma značajno i fino izradjena.

9. Venus razoruža Amora, polag Parmegianina *).

Medulićeve vlastoručne risarije.

1. Prilika njekojega plašljivoga kaludjera, risana crnim kamenom (Stift) i bielom kretom, veoma pomno i značajno. Visoka 12 pal. 4 lin., široka 9 pal. 4 lin.

2. Prilika drugoga kaludjera, koj u zemlju oči upira, na isti način risana. Vis. 13 pal. 3 lin. šir. 9 pal. 6 lin.

3. Prilika na nebo gledajućega starca, risana olovkom i crvenilom (Röthel), ali nije posve sgotovljena. Slika ova prekrasna izrazuje njeku tugu i zajedno neobičnu živahnost, zašto je od svih poznateljah umotvorinah veoma cienjena. Ova jedina slika može osvjedočiti one, koji Medulića poradi nepravilnoga risanja osudjuju, da je on i veoma pravilno i krasno risati znao, samo kad je imao vremena za moći štogod laganije raditi. Visoka je slika 12 pal. 3 lin. a široka 8 pal. 9 lin.

4. Mlada žena, koja na cimbalih igra, naprotiv njoj trubi u trublju krilati genius. Risana je slika crnom kretom. Odozdó stoji slovo R., koje svjedoči, da je ova slika kupljena s ostalom sbirkom od glasovitoga englezkoga slikara Reynoldsa. U ostalom poznato je, da je Reynolds u svojoj sbîrci samo najizvrstnije slike imao. Visoka 8 pal. 5 lin., široka 9 pal. 10 lin.

5. Irod sjedeći na prestolju podieliva svojim vojnikom zapovjed, da poubijaju svu djetcu u Betlehemu. Risano crvenilom u vodi razpuštenom. Ova krasna slika ima i vlastoručni podpis umjetnikov, naime: Andrea Chiaon. (Prvo slovo S ili je s vremenom izbrisano, ili je sám umjetnik u hitnji zaboravio ga napisati.) Visoka je 16 pal. 1 lin., široka 11 pal. 3 lin.

6. Sveta porodica, risana perom i tušom. Visoka 5 pal, 5 lin. široka 4 pal. 4 lin.

7. Njeki kaludjer klečeći moli se Mariji, koja u oblacih drži stojeće diete. Mariju prate sv. Ivan Krstitelj, više angjelah, koji oblake drže, i dva kaludjera. Slika načinjena je u okruglini. Na okolo narisani su četverouglasti arabeski, u uglih namjestjena su 4 Evangjelista, a u sredini dva druga lica, mislim, da su SS. otci crkve. Risarija ova služila je po svoj prilici za osnovu take slike, koja je imala namiestjena biti na svodu njeke crkve. Risana je perom i bisterom (sivo u sivo). Visoka 14 pal 11 lin., široka 11 pal. 1 lin.

---

*) Osim ovih 9 slikah spominje Ford još: I s u s o v o p r o š t a j s m a t e r o m, kog smo već gore spomenuli.

8. Mrtvo tielo Isusovo polaže u grob sv. Ivan Ev., naprotiv njemu pala je Mati božja u nesviest, svete žene drže ju da nepadne na zemlju. Prekrasna ova slika risana je perom, tušom i zelenom bojom. Svietlost je u njoj veoma dobro razdieljena, risarija točna i izvrstna. Visoka 7 pal. 6 lin., široka 10 pal. 2 lin. (Ovaj predmet rezao je Medulić na bakru i pravio s mastima.)

9. Komad risarije s Marijom i djetetom a naproti sv. Josip, komu glava fali. Risano perom, tušom i bielom kretom. Visoka 5 pal. 8 lin., široka 5 pal 5 lin.

10. Sveti tri kralji klanjaju se novorodjenomu Isusu. Jedan ljubi nogu djetetu, drugi stojeći drži posudu s dragocienima mastima, treći daruje temjan. S traga za Marijom stoji Josip naslonjen na svoju batinu. Risarija ova s perom i bisterom skurim (skuro u skuro) nije posve zgotovljena. Visoka 7. pal 9 lin., siroka 5 pal. 9 lin·

11. Narodjenje Isusovo. Djete leži u jaslicah, Maria kleči uz njega sklopljenima rukama, Josip kraj nje. S traga vide se dva pastiera. Risano perom i bisterom skuro u skuro. I ova risarija kupljena je sa sbirkom Reynoldsa. Vis. 7 pal. 1 lin., šir. 5 pal. 9 lin.

12. Judita s mačem u desnici stavlja s lievom rukom Holofernovu glavu u zdjelu, koju njezina služkinja na glavi drži. Odozdó vidi se truplo Holofernovo, u uglu stoji jedna posuda. Risano bisterom sivo u sivo i bielom bojom napunjeno. Prekrasno izradjena risarija. Visoka 7 pal. 8 lin., široka 6 pal. 4 lin.

13. Kći Faraonova vadi maloga Mojsiju iz Nila. Risano perom, tušom i ponješto takodjer bielom bojom ponapunjeno. Visoka 13 pal. 3 lin., široka 9 pal. 2 lin. Njeki dvoje, jeda li je ova risarija pravljena od Medulića ili Parmegianina, nu mi smo već gore vidili, kako je Medulić isti predmet na isti način ne samo s mastima slikao, nego takodjer na bakru rezao, zašto neima sumnje da ga je i risao, nu po svom običaju u duhu Parmegianina.

14. Rebeka napaja kod bunara Eleazara, za ovim stoji više ženah i muževah s dévama. Risano perom i malko bisterom. Vis. 8 pal., šir. 13 pal. 7 lin. Isti predmet rezao je Medulić i na bakru *).

15. Pietà, ili polaganje u grob tiela Isusova, sa 11 figurah i još jednom, od koje se medju dvimi drugimi samo malena glava vidi. Jedan učenik drži pod ramenima Isusa, koj leži na kamenom grobu s raztegnutom desnom rukom. Magdalena klečeća drži s obadvima rukama lievicu Isusovu a pred njom na zemlji leži njezina posuda s mastju. S desna vidi se Maria onesviestjena, koju drži jedna od svetih ženah. Medju ovom ženom i uče-

*) Sve ove spomenute risarije na br. 14 nalaze se u prebogatoj sbirci risarijah i bakrorezah nadvojvode Albrehta u Beču, u knjizi III. mletačke škole.

nikom vide se tri glave. Osim ovih prisutna su još dva učenika i dva druga lica. Risano je perom i sadjom (Russ) i napunjeno bielom bojom. Ovu risariju, koju je Zani našo u Parizu u sbirci M. de Nona*), i koja je tamo poznata kao djelo Medulićevo ili A. Schiavona, drži isti Zani za djelo svoga izmišljenoga Meldole, budući da je Medulić pod svojim monogramom A. M. isti predmet, na isti način na bakru rezao. Vidi se s toga, u kolike smetnje i smutnje došao je siromaški Zani po svojoj griešnoj misli, da je u pokvarenom napisu: Meldola, našao zaista novoga njekojega umjetnika, o kom sviet ni prije ni poslije njega znao nije. U ostalom nemože Zani zadosta nahvaliti rečenu risariju.

Osim ovih risarijah spminje se u imeniku slikah i risarijah, što je njegda Conte Algarotti u Mletcih imao, takodjer jedan aquarel od Medulića, bez da stoji, što je ista risarija predstavljala.

Medulićeve slike, rezane od inih umjetnikah.

1. Pastieri dolaze klanjat se novorodjenomu Isusu. Maria drži na koljenih diete savijeno u plahti. Oko nje pastieri klečeći i klanjajući se. Za Marijom stoji Josip i gleda na diete. Rezano na bakru od L. Boela. Odozdó napis: A Schiavone pinx. L. Boel fecit. Izvornik nalazi se u bečkom Belvederu.

2. Mrtvo tielo Isusovo stavlja u grob jedan angjeo s Josipom od Arimatie. Na bakru rezano od J. Popelsa. Izvornik nalazi se u draždjanskoj kr. galeriji.

3. Sveta porodica. Mali Isus ljubi se s Ivanom. S traga gleda na nje Jelisaveta naslonjena na zatvorenu knjigu. Na bakru rezano od C. Lauversa. Izvornik nalazi se u draždjanskoj kr. galeriji.

4. Enea nosi na ledjih Ankisa, koj u rukuh drži iz kamena izvajanoga boga trojanskoga. Za njimi trči jedno diete. S traga vide se zidovi njeke palače, a s daleka more s brodovi. Na bakru rezano od C. Lauversa. Po svjedočanstvu Naglera nalazi se izvornik u bečkom Belvederu, nu ja ga nenadjoh tamo.

5. Kuriu Dentatu kod kamena sjedećemu nude Samaritanci punu škrinju novacah, koje on primiti neće. Na bakru rezano od L. Boela. Izvornik nalazi se u bečkom Belvederu.

6. Tri žene, od kojih jedna kleči a jedna na rukuh škrinjicu drži, klanjaju se dvim vojnikom, što pred palačom stoje. Za ovimi vojnici vidi se iz kamena iztesani lik njekog lovorom ovienčanog vojnika (Scipiona?). S desna u daljini vidi se brod na moru, kamo više ljudih svakojake stvari

*) Ova sbirka obogatjena je bila većom stranom sa sbirkom Zanettia iz Mletakah.

nose. Na bakar rezano od L. Boela i od Prennera. Mislim, da će ovo biti prizor iz života Scipiona, koj se nalazi u bruselskoj galeriji.

7. Meleager i Adonis. Alegorička basna na bakar rezana od T. van Kassela. Izvornik nalazi se u bečkom Belvederu.

8. Venus ustavlja Adona da neide u lov; sa strane trči Amor s golubicom u ruci. Na bakru rezano od L. Boela i ako se nevaram, od Šibenčanina Martina Rote-Kolunića. Izvornik nalazio se u bečkom Belvederu, ali ga ja tamo nenadjoh.

9. Sud Mide. U bregovitoj okolici sjedi na zemlji kralj Midas s oselskimi uši, izpod njega naslonjen je na zviždala Pan, a s desna igra Apollo na gusle. S traga sjede pod dvimi drveti Minerva i njeki čovjek. Odozdó u sredini leži kruna na jastuku s uresi kraljevskimi, izpod toga stoji s jedne strane napisano: „Midas preferring Pan to Apollo is punished with asses ears etc." A s druge strane: „Midas Panem Apollini praeferens auriculis asininis mulctatur". Krasnu ovu sliku rezà na bakar Sim. Gribelin godine 1712. Izvornik nalazi se u Englezkoj u galeriji Kensington.

10. Njeki čovjek drži u desnoj mierilo, a u lievoj mač. Pod mierilom lieva njeka žena iz pehara vodu u čabar. S lieva drži druga žena vienac nad glavom rečenoga čovjeka. Na podu leži jedan starac obimajući lonac, koj pred njim stoji. Na bakru rezano od Boela. Gdje se izvornik nalazi, neznam.

11. Genius s trubljom doletivši k jednomu čovjeku stavlja prst na njegovo lievo rame. Kraj njega sjedi njeka žena na knjigama, i drži u lievoj ruci otvorenu a u desnoj drugu zatvorenu knjigu, pa gleda na stranu. Za njom pod velikim hrastom stoji njeki vojnik sa štitom i kopjem. S traga u prospektivi vidi se opet drugi genius, koj malo diete vodi u hram mudrosti. Bakrorez ovaj rezan je od L. Boela i Prennera. Gdje se Medulićev izvornik nalazi, neznam *).

12. Pastieri klanjaju se pred novorodjenim Isusom. Bakrorez od C. Mogallia, risarija od Franje Petruccia. Ista slika Medulićeva rezana je u bakar od L. Boela, s podpisom: A. Schiavone p. Q. (Quirino) Boel f. Izvornik nalazi se u bečkom Belvederu.

13. Isusu, koj na vrtu od Getsemana od žalosti padè na zemlju, prikažuje se angjeo, kažujući na nebo. Prekrasno rezano od L. Sadelera. Odozgó stoji napisano: „Apparuit illi Angelus de caelo confortans eum". Odozdó: „A. Sciavon pinx. R. Sadeler fecit cum privilegio Sum. Pontificis et S. C. Majestatis", a pod tim:

*) Od svih ovih 11 bakrorezah nalaze se odtisci u carskoj knjižnici u Beču, pod naslovom: „Oeuvres des Peintres Venitiens." T. I. od lista 17—24. Bakrorezi pod brojem 6 i 11, rezani od Prennera, nalaze se u sbirci pisatelja ovoga djela.

Nostrorum Jesus scelerum sub mole cedebat,
Ad Domini casum caelicus ales adest,
Nullus adest hominum, o facinus, gens impia, vestrum
Vos posuistis onus, vos relevare decet. *)

14. Isus svezan stoji u družtvu petorice pred Pilatom. Rezano od J. Troyena. Izvornik nalazi se u galeriji bruselskoj.

15. Pastieri sa stadom i svakojakom zvieradom. Jedna djevojka daje osetom piti i brani se od vola, koj hoće takodjer da pije. Velika i krasna komposicija, na bakru rezana od C. Mogallia, risana od Fr. Petruccia. Gdje se nalazi izvornik, neznam **).

16. Sveta porodica sa Jelisavetom, koja Isusa ljubi. Na bakru rezana od Lisebetiusa. Izvornik nalazi se u bečkom Belvederu.

17. Isukrst svezan i trnjem ovienčan stoji pred Pilatom, koj si ruke pere. Oko Isusa stoji više vojnikah i jedan židovski svetjenik. Mladi sluga, koj Pilatu posudu za pranje podaje i vodu na ruke lieva, gleda s pomilovanjem na Isusa. Za Pilatom stoji njeki stari židov, prekrstivši s traga ruke. Bakrorez ovaj, veoma umno izradjen, rezan je od G. L. Henriqueza ***). Izvornik Medulićev nalazi se u galeriji Bridgevatera u Londonu. Ista slika rezana je takodjer od Groensvelta.

18. Petar zatajiva Isusa. Rezao Troyen. Izvornik Medulićev nalazi se u galeriji u Bruselu.

19. Isus noseći krst pada pod trhom, rezano od Falka i Mathama. Izvornik nalazi se u galeriji g. Reynsta (gdje?).

20. Jupiter i Jo u liepoj okolici. Slika ova načinjena od Medulića u Ticianovom duhu, rezana je na bakru od P. Avelina. Izvornik nalazi se u sbirci Crozata u Parizu.

21. Abel ubija svoga brata Kaina, ili kako Baldinucci i Rosini tvrde: Samson ubija Filisteanca, pod velikim hrastom. Sa strane vidi se ubita lisica ili njoj podobna zvier. Bakrorez u velikom formatu rezan od Fr. Antuna Lorenzinia i risan od Petruccia. U malom formatu za Rosinievo djelo rezan od De Vegnia. U najnovije doba za djelo „Galleria Pitti" rezana je ova slika od A. Marchia, risana od A. Muzzia ****). Izvornik nalazi se u galeriji Pitti u Florenciji.

*) Gdje se nalazi izvornik ove slike, neznam.

**) Bakrorezi od broja 12 do 16 nalaze se takodjer u carskoj knjižnici u Beču, u Suplementu gorespomenutoga djela. T. I. od lista 21. do 25.

***) Dva odtiska ovoga bakrereza, u različnom formatu, nalaze se u sbirci pisatelja ovoga djela.

****) Petručiev i Marchiev odtisak ovoga bakroreza nalazi se u sbirci pisatelja ovoga djela.

22. Isus plače nad propastju Jerusolima, rezano od Tiozza a risano od G. Busattia, u Zanottovom djelu: „Pinacoteca della Imp. Reg. Accademia Veneta". Izvornik Medulićev nalazi se u mletačkoj akademiji.

23. Podoba nepoznatoga čovjeka, rezana od F. Rosaspine. Izvornik Medulićev nalazi se u florentinskoj galeriji Pitti.

24. Klanjanje pastierah pred novorodjenim Isusom, sa 15 licah, 5 angjelah, s volom i oslom, sa dva psa, janjetom itd. Prekrasnu ovu Medulićevu sliku rezao je Corn. Bloemart na troškove gospodara iste slike, Ivana Franceschia, pod imenom Rafaelovim, sa sljedećim podpisom: Raphael Vrbinas pinxit, Cornelius Bloemart sculpsit Romae. Superiorum licentia cum Privil. S. C. Mtis et Regis Christmi." Tu stoji takodjer posveta od istoga Franceschia na cesara Ferdinanda III. i njegovu kćer Mariju Annu kraljicu španjolsku, sa sljedećimi riečmi: „Aeternitati atque admirationi pingebat Raphael Vrbinas, cujus extat apud me tabella, quam hoc exemplo expressam . . . . dedicat humillimus et obsequentissimus servus Joannes Baptista Franceschi Venetus." Gdje se sada ovaj riedki izvornik Medulićev nalazi, neznam *).

25. Obrezovanje Isusovo, rezano na bakru od Quirina Boela.

26. Sveta porodica s malim Ivanom, kojega Isus cieluje. Rezarija od C. Lauversa.

27. Podoba Medulićeva, što se u Florenciji nalazi, u malenom formatu rezana od Dom. Denona.

28. Ista podoba na čitavom listu, snimljena od Dom. Campiglia, rezana od P. Ant. Pazzia.

29. Podoba Medulićeva iz berlinske sbirke, rezana u djelu Ridolfia.

30. Podoba nepoznatoga iz galerije Pitti, risana od Muzzia, rezana u bakar od Sanguinetta.

Izvori. Algaroti Conte. Catalogo dei Quadri. Venezia. — L'Archeografo Triestino. Trieste 1837. Vol. IV. p. 314. — Aretino Pietro. Lettere. Parigi. 1609. T. III. p. 222 — Argensville Ant. Jos Leben der berühmtesten Maler Leipzig 1767. — Baldinucci Filippo. Notizie de' Professori del disegno da Cimabue fin quà. Firence 1681—1702 — Bartsch Adam. Le peintre graveur. Vienne 1803—21. — Basan F. Dictionair des graveurs anciens et modernes. Paris 1767. — Bartoli Francesco. Notizie delle Pitture, Sculture ed Architetture che ornano le chiese etc. d' Italia. Venezia 1777. — Boschini. Descrizione di tutte le publiche pitture della città di Venezia. Venezia 1733 — Bottari M. G. Raccolta di Lettere sulla Pittura, Scultura ed Architettura. Milano 1822. II. pag. 63. — Brandolese Pietro. Pitture, Sculture, Architetture ed altre cose notabili di Padova. Padova 1795. — Brulliot Fr. Dictionair de Monogrammes etc

*) Zani, koj takodjer o ovom bakrorezu govori, kaže zajedno o slici: „da bi znao, da je Andria Meldolla ikada s mastima naslikao koju sliku, to bi onda ja ovu sliku držao za djelo njegovo. Tu je naš Zani, kao i višekrat, nehotice priznao, da su tvorovi Medulićevi i njegovoga Meldolle posve srodni, nehtijući ipak priznati, da oba imena jednomu čovjeku pripadaju.

Munich 1832. — Brulliot Fr. Cataloque raisonné des Estampes du Cabinet de feu Mr. Le Baron d'Aretin. Munich 1837. T. II p. 168. — Burckhardt J. Die Kunstwerke der belgischen Städte Düsseldorf 1842. — Caodry Richard. Description of the pictures at the Carl of Pembrokes House at Wilton. London 1751. — Comte (Le). Venise ou coup d'oeil littéraire, artistique, historique, poetique et pittoresque. Paris 1844. — Concina Jaques. Voyage dans la Dalmatie Maritime. Alvisopoli 1810 pag. 24. 83. — Danica hrvat. slav. i dalm. 1843. Br. 34. — De Boni F. Biografia degli Artisti. Venezia 1840. — Fiorillo. Geschichte der Malerei . Göttingen 1801. — Forel R. Etchings after Drawings and Endrawings by Parmeggianino and A. Meldolla. London 1822. — Füssli. Allgemeines Künstler-Lexicon. Zürich 1799. — Gallerie de Florence. Florence 1816 p. 120. 125. 131. 159. — Gazzetta di Zara 1844. Nr. 21. 22. 37. 44. 54. 66. — George peintre. Gallerie de feu S. E. le Cardinal Fesch. Rome 1845. P. IV. p. 69. 241. — Hand Ferdinand. Kunst und Alterthum in St. Petersburg. Weimar 1827. — Harzen E. Deutsches Kunstblatt. 1853. N. 37. — Heller J. Lexikon der vorzüglichsten Kupferstecher. 1823 p. 42. — Hirsching Fr. Carl. Nachrichten von sehenswürdigen Gemälden und Kupferstichsammlungen in Deutschland. Erlangen 1786. — Hofstätter F. J. Nachrichten von Kunstsachen in Italien. Wien 1792. I. 267. 365. 377. 399. — Kollár Jan. Cèstopis obsahujići cestu do Horní Italie. V Pešti 1843 p. 66. 82. 98. 178. 228. — Lanzi Luigi. Storia pittorica della Italia. Milano 1823. III. pag. 132. — Lomazzo Paolo. Trattato dell' Arte della Pittura, Scultura et Architettura. Milano 1585. — Martinelli Domenico. I Ritratto di Venezia. Venezia 1684. — Moschini G. A. Guida per la città di Venezia 1815. — Moschini. Guida per la città di Padova. Venezia 1817. — Nagler. Neues allgemeines Künstler-Lexicon. München 1835—1852. — Nagler. Die Monogrammisten. München 1857—1859. Nr. 909. 910. 977. 983. 1024. — Němčić A. Putositnice. U Zagrebu 1845. Pag. 349. 354. 368. — Orlandi. Abecedario Pittorico. Bologna 1719. — Paoletti Ermolao. Il Fiore di Venezia. Venezia 1837. — Parma Giacomo. Arti belle dei Veneziani. Padova 1837. — Passavant J. D. Kunstreisen durch England und Belgien. Frankfurt am Main 1838. — Persico J.B. Verona e la sua Provincia. Verona 1838. — Pezzoli Luigi. Elogio di Andrea Schiavone (Discorsi letti nella R. I. Accademia Veneta). Venezia 1840. — Pilkington M. The Gentlemans and connois seurs Dictionary of Painters. London 1798. — Raccolta di Lettere sulla Pittura, Scultura ed Architettura. Roma 1757. T. III, pag. 354.. — Richardson Mn. Description de divers fameux Tableaux, desseins, statues etc., qui se trauvent en Italie. Amsterdam 1728. — Richardson M. Traité de la Peinture et de la sculpture. Amsterdam 1728. — Ridolfi Carlo. Le Meraviglie del Arte, ovvero le vite degli illustri pittori veneti e dello stato. Padova 1835. — Rigamonti Ambrosio. Descrizione delle pitture più celebri che si vedono nelle chiese etc. di Trevigi. Trevigi 1776. — Rosini. Storia della Pittura italiana. Pisa 1839—1847. T. V. pag. 318. — Rost E. C. H. Handbuch für Kunstliebhaber und Sammler über die vornehmsten Kupferstecher und ihre Werke. Zürich 1796—1808. — Ruhmohr. Drei Reisen nach Italien. Leipzig 1832. — Sansovino Fr. Venezia descritta. Venetia 1604. — Scaramuccia Luigi. Le finezze de' pennelli Italiani. Pavia 1674. — Spiegazione della Basilica Patr. di S. Marco. Venezia 1849. — Temanza Tommaso. Vite dei piu celebri architetti e scultori Veneziani del sec. XVI. Venezia 1778. p. 482. — Ticozzi St. Dizionario degli Architetti, Scultori, Pittori, etc. Milano 1830. — Tomaseo N. Studij critici etc. Milano 1830. II. p. 438. — Tschischka Franz. Kunst und Alterthum in dem österreichischen Kaiserstaate. Wien 1836. — Waagen G. Pr. Kunstwerke und Künstler in Deutschland. Leipzig 1845. — Wasari G. Vite de più eccelenti Pittori, Scultori ed Architetti. Livorno 1767. — Volkmann J. J. Historisch-kritische Nachrichten von Italien. Leipzig 1790. — Zanetti. Della pittura Veneziana. 1771 e 1772. — Zani Pietro. Enciclopedia delle belle Arti. Parma 1819. — Zani P. Materiali per servire alla Storia del incisione. Pag. 207. — Zanotti Fr. Pinacoteca della Imp. Reg. Accademia Veneta delle belle Arti. Venezia 1830. P. II.

Medved Matej, graditelj, rodom iz župe Cirklaha na Gorenskom u Krajnskoj, učio se zidarstvo u svom rodnom selu. Biaše kroz dugo vrieme u Krajnskoj poznat samo kao dobar i pošten seoski zidar. Oko godine 1841. došav u Ljubljanu, baš u ono doba, kad se trudom Karola Zorna radilo o tom, da se stolna crkva ljubljanska uresi velikom kubom, ponudi se Medved za graditelja ove kube i sagradi ju tako viešto, da ju najizučeniji graditelj mnogo bolje sagradio nebi. U tom njegovom tvoru jedina je pogrieška, po našem mnienju, što je čitava kuba za onu crkvu malko pretežka. U ostalom proslavio se Medved ovim dielom na toliko u Krajnskoj, da ga tamo i sad još za jednoga od najvještijih graditeljah smatraju.

Megljanić ili Meljanić Mihalj, graditelj i vajar spljetski 15. vieka. Spominju ga kvaderne spljetske ponajprije god. 1491. u oporuci njekog Stjepana Skadranina, kao svjedoka, zatiem iste godine, kad je njeke svoje dugove iztjerivao u Spljetu i na otoku Hvaru. Dne zadnjega Travnja g. 1493. stoji zabilježen u istih kvadernah njegov ugovor s monastirom sv. Marije u Blatu (Palude) kod Spljeta, u kojemu se obvezà, da će pred velikim oltarom monastirske crkve načiniti 10 stupićah, s kipom B. D. Marije i jednoga angjela i to za 5 dukatah u zlatu. Iste godine dne 23. rečenoga mjeseca Travnja načini Megljanić ugovor s nadzornici stolne crkve spljetske, da će popraviti zvonik iste crkve, koj biaše udarcem groma na mnogih mjestih veoma oštetjen. U tom ugovoru obvezà se naš meštar: 1. Da će popraviti skaline nad prvim podom (volto) zvonika i načiniti dvie skaline, što vode na drugi pód. 2. Da će popraviti četverouglasti rub (listam quadram) na temenu zvonika. 3. Da će promieniti jedan svod pod krovom prema iztoku, gdjeno udari grom, i da će nad istiem svodom toliko kamenah namiestiti, koliko ih prije biaše. 4. Da će iznad ovih kamenah načiniti sve izdjelane okružice, na koliko ih je grom izkvario. Napokon 5. da će temen zvonika zatvoriti s tupim i ugladjenim kamenom, kako i prije biaše. Megljanić svrši ovaj posao podpunim zadovoljstvom, te bude time uvrstjen medju one slavne umjetnike, koji su krasni zvonik stolne crkve spljetske gradili i uresivali.

Menčetić Vladislav, rodio se u Dubrovniku oko godine 1700. Biaše u svoje doba na glasu kao skladatelj muzikalnih predmetah i kao pjesnik. Njegove svatbene pjesme s napjevi, što ih je načinio u pohvalu Sabine Ročićeve i Marije Gradićeve, običavahu još dugo po njegovoj smrti pjevati dubrovačke djevojke. Umro je kao poslanik dubrovački u Carigradu godine 1748.

Menegellus, sin Ivana od Kanala iz Mletakah, slikar, živio početkom 15. vieka u Zadru, gdje je svoju kuću imao. U jednom rukopisu, što se kod mene nalazi, spominje se god. 1406., da je Mirku Zoraniću od Ljube, stanovniku pažkome, prodao za 25 žlatnih dukatah jednu svoju kuću kod crkve sv. Stošije, što ju je kupio bio od Bartula Rubka (de Rubco).

Mentzinger Valentin, gl. Metzinger.

Mèrnavić Petar, slikar, živio u početku 17. vieka. Biaše po svoj prilici iz porodice hrvatskih Mèrnavićah, od kojih su u isto doba š njime živili Vuk Krsto, njegov bratić Gašpar i bratučed Ivan Tomko, slavni spisatelj. O Petru znade se samo toliko, da je kao slikar god. 1623. radio na carskom bečkom dvoru, i da je od ovoga za nagradu svojih tvorovah primio 75 forintih.

Istor. Schlager Joh Ev. Materialien zur österr. Kunstgeschichte. Vidi Archiv für Kunde österr. Geschichtsquellen. Jahrgang 1850, II. Band, pag. 692 und 744.

Metodio Sveti, učitelj vjere krstjanske kod Slavenah, zajedno veoma viešti slikar, rodio se u Solunu od bogatih roditeljah oko godine 830. Mi nemožemo tu potanko opisivati njegov život, koj je u različitih jezicih, a u najnovije doba od našega Račkoga veoma obširno opisan; želimo samo spomenuti, što se o njemu kao slikaru pripovieda, premda njeki, ne bez razloga, tvrde, da se pod ovim slikarom Metodijem neima razumievati sveslavenski učitelj Metodio sveti, nego njeki drugi. Bivši kaludjer reda sv. Vasilije, kaže pripoviedka, nauči se Metodio u njekom monastiru slikovati, čim su se u ona doba u carstvu bizantinskom mnogi kaludjeri izključivo bavili, te pokazà svoju vještinu stoprv onda, kad je njekom zgodom došavši na dvor bugarskoga kneza Borisa, od ovoga dobio nalog, da mu kraljevsku palaču sa slikama uresi, budući da je isti knez bio veliki prijatelj slikah, osobito takovih, koje su predstavljale prizore iz lova sa svakojakimi divjimi zvieri. Metodio upotrebivši ovu priliku i želeći divju ćud kneza odvratiti od svjetovnih zabavah, a pokazati mu posljednju svrhu onih ljudih, koji nemisleći na svoju dušu i na smrt, samo po svojoj ćudi živu, načini veliku sliku, prikazujuću posljednji strahoviti sud. S desne strane ove slike predstavì Metodio pravedne i kriepostne u rajskoj svietlosti, ovienčane po božjoj ruci, a s lieve strane uzporedì krivce, nepravedne i zlikovce, u skrajnjem sdvojenju odsudjene na najgroznije muke. Rieč je, da ista slika kneza Borisa na toliko ganù, da se je izza kratkoga vremena, odbaciv pogansku vjeru, pokrstiti dao od istoga Metoda.

Izvori. Curopalatus. — Sim. Logotheta. — Cedrenus. — Manasses. — Junius. — J. Kollára Cestopis. — Miklošić. Vita S. Clementis. — Assemani Calendaria. — Valvazor. — Füsseli. — Nagler itd.

Metzinger Valentin, nazvan takodjer Menzinger, slikar s mastima, rodio se početkom 18. stoljetja na Bohinju u Krajnskoj. Od koga se je učio slikarstvo, nezna se, nu valjda je polazio koju akademiju ili je imao za učitelja njekojega vieštoga umjetnika. Bio je jedan izmedju najboljih krajnskih slikarah. Živio je većom stranom u Krajnskoj i načinio za krajnske i hrvatske crkve više liepih oltarnih slikah, a za privatne ljude takodjer mnogo podobah i historičkih prizorah. Čini se, da je njeko doba živio kod porodice barona Saigersfelda, budući da je osam podobah za ovu po-

rodicu naslikao, koje se sad nalaze u Dolu, u sbirci pok. barona Erberga. Njeke od njegovih slikah snimljene i rezane su na bakru od G. Rugendasa, G. And. Wolfganga i F. Schmutzera.

Njegovi meni poznati tvorovi jesu sljedeći:

1. *U Ljubljani.* U crkvi sv. Petra, na oltaru s desna kraj velikoga oltara: Sveti Andrija prikovan na krst, uz njega dva krvnika, jedan konjanik i dva druga vojnika, što s traga sjede. Odozgó vide se angjeli noseći vienac i granu mučeničtva. Odozdó ima napis: „J. Valentinus Metzinger pinx. 1733.“ Risarija pravilna, značaj i izraz obrazah dosta dobar, ali boje malko grube.

2. U istoj crkvi, na óltaru Sv. krsta: Isus na krstu, a izpod krsta plačuća Magdalena. Odozdó napis: „Valentin Metzinger pinx. 1743.“ I ova slika risana je pravilno, liep je izraz licah, ali boje su i tu grube, a bojadisanje puti ne posve naravno.

3. „ „ „ Viencanje Marijino sa svetom Trojicom. Odozdó monogram: „VM. pinx. 1738.“

4. „ „ „ Sveti Florian, odozdó napis: „Valentin Metzinger p. 1738.“

5. „ „ „ Ubojstvo male djetce, polag Rubensa, liepa slika.

6. U franceškanskoj crkvi, za velikim oltarom: Mater dolorosa s tamno-svietlimi bojami. Razdieljenje bojah veoma dobro, a prigibi odjeće posve naravni.

7. U istoj crkvi, na zadnjem oltaru s desna kod vratah. Sv. Valentin u zračnoj svjetlosti, odozdó jedan bolestnik, u velikoj nemoći, leži u naručju drugoga čovjeka, koj od svetca pomoć moli. Premda je ova slika u njekoj struci manirirana, to čini ipak u cielosti dobar utisak na gledaoce.

8. „ „ „ Sv. Josip. Ova slika rezana je na bakar od Schmutzera u 12ini s podpisom: „V. Menzinger del. et pinx. Labaci. F. Smutzer sc. Viennae.“

9. U crkvi niemačkoga reda: Uzašastje B. D. Marije. Na bakru rezana u Augsburgu god. 1790. od Gottlieba Rugendasa. Ova slika biaše prije u crkvi Ježuvitah.

10. „ „ „ „ Sveta Jelisaveta.

11. „ „ „ „ Sv. Juraj. Sve tri dobro izradjene.

12. *U Dolu (Lustthalu)* kod Ljubljane. U sbirci pok. bar. Erberga, nalazi se velika slika, predstavljajuća gostjenje 4000 židovah u pustinji. Ova slika biaše načinjena za trapezarnu ježuvitah ljubljanskih, koji su ju u velikoj cieni držali, već s toga uzroka, što je prilikom njeke vatre ona jedina neoštetjena ostala. Poslie prognanja Ježuvitah, dobi ju baron Erberg i dade

ju g. 1822. po Ivanu Potočniku popraviti, koj na njoj sljedeći napis postavi: „Opus Valentini Menzinger Carnioli. Anno 1747 elaboratum, in medio incendii Collegii Soc. Jesu Labaci mire servatum. Anno 1822 a Joanne Pototschnig aeque Carniolo ex damno a flammis, calore et tempore illato ad vivum restitutum.“

13—20. Osam podobah porodice baronah Saigersfeldah iz Ljubljane od god. 1752—1756. slikanih.

21. *U Rožniku (Rosenbach) nad Ljubljanom.* U kapeli Marijinoj, na glavnom oltaru: Maria s Isusom, nošena od angjelah, odozdó množtvo pobožnoga ljudstva. S traga vidi se kapela od Rožnika.

22. Na oltaru s lieva. SS. Kozma i Damijan lieče bolesnika, kod kojega stoji jedna pobožna žena sklopljenima rukama. Odozgó dva angjela.

23. Na oltaru s desna: Sv. Magdalena u pustinji kleči pred razpelom.

24. *U Sv. Petru kod Krškoga u Krajnskoj.* U župnoj crkvi, na glavnom oltaru: Sv. Petar prima ključe od Isusa.

25. *U Verdelu u Krajnskoj.* U filialnoj kapeli na glavnom oltaru: Začetje Marijino.

26. *U Karlovcu u Hrvatskoj.* U fratarskoj crkvi: Sv. Petar Regalat, s podpisom: „V. Metzinger p. 1743.“ Sv. Petra, u kojega srce upiraju se trakovi sunca, drže dva angjela na oblacih. Dobro bojadisana slika.

27. *U Bakru u Hrvatskoj.* U crkvi sv. Margarite, velika slika rečene svetice, koja držeći u desnoj granu mučeničtva, a u lievoj krst, stoji pred sv. Jelenom i sv. Barbarom. Odozgó sveto Trojstvo i više angjelah. Pod nogama Margarite leži pogažen okovani zmaj, a odozdó znakovi mučeničtva, kao mač, razbijeni bat itd. U lievom kutu ima napis: „Valentin Metzinger pinxit 1758.“ Ovo je jedna od najljepših Metzingerovih slikah, što sam ih vidio. Dobro bojadisanje, krasni izraz lica, vješto izradjeni nabranci od haljinah itd.

28. *U nepoznatom mjestu, valjda u Kamneku (Stein) u Krajnskoj.* Podoba Max. Leopolda Raspa, župnika kamnečkoga, rezana takodjer na bakru od Gustava Andrije Wolfganga u Augsburgu.

Miani Ivan, sad živući slikar, rodom iz Zadra. Slikao sv. Ivana trogirskoga i gospu od Ružara za njeku crkvu dalmatinsku. Njegova podoba Otavia Jankovića rezana je u bakar. Podoba Josipa Franje Novaka arcibiskupa zadarskog litografirana je od A. Nardelle, isto tako i podoba svetjenika Ivana Gurata, koju je vodenima bojama veoma vješto izradio.

Mihalj-Angjeo Schiavone, gl. Slavjanin Mihalj-Angjeo.

Mihalj Schiavone, gl. Slavjanin Mihalj.

Mihaljić Paskval (Pasqual di Michele) graditelj, rodom iz Dubrovnika, živio u sriedini 15. stoljetja. Biaše u svom rodnom mjestu kao graditelj veoma na glasu. Sagradio je godine 1485 tvrdju, koja stajaše na ustih dubrovačke luke, načinivši tu zajedno zastavu ili branište iz tesanoga ka-

mena, što je imalo braniti brodove u luci. Ova sgrada proslavi mu ime tim više, što su se mnogi glasoviti graditelji strašili latiti se toga veoma težkoga djela. Iste godine sazidao je takodjer monastir i sakristanu dubrovačkih dominikanah, što svjedoči na monastirskom zidu usječeni napis, koj ovako glasi: „Pasqualis Michaelis Ragusinus, plura ingenio clara inveniens, anno, quo portum edidit, 1485.“ Po svoj prilici gradio je Mihaljić i krasnu ogradu dubrovačke brodarnice, zatiem toranj gradske viećnice, urešen s urom, te napokon i nove podzemne žitnice, koje su tvorene po svjedočanstvu Lukarovom, u isto skoro doba, kao i gorerečene sgrade.

Izvori. P. Luccari. Copioso Ristretto degli Annali di Ragusa. 1790, pag. 202 — Appendini. Notizie etc. II. p. 213. — Moji zapisci.

Mikše Jakov, sad živući slikar, vajar i drvorezar, rodom iz Crknice u Krajnskoj. Učio se ponajprije slikariju od svoga otca, koj je na njekoj akademiji izučio se slikarstvo, kasnije polazio je risarsku školu u Ljubljani, a zatiem dobi za učitelja Lajera iz Krajne. Ponajviše od sama sebe naučio se je rezati i vajati. Načinio je mnoge oltare, svetohraništa, kipove svetacah itd. za crkve po Krajnskoj i po primorju istrijanskom i hrvatskom. Rádi takodjer slike s mastima, koje se njekom osobitom živahnostju odlikuju, i uresuje kadkad iste slike sa zlatnom bojom, koja priliči posve naravnomu zlatu. Osobitu stalnost znade podati bieloj boji, kojom svoje iz drva izdjelane kipove maže, riedkokad se sgodi, da bi ova njegova biela boja potamnila i svoju svietlost izgubila, pa kad prah na nju sjedne, može se lasno vodom oprati. Od njegovih tvorovah najznamenitiji su: 1. Tri oltara farne crkve u sv. Lorencu pri Temenci u Krajnskoj, koje je ponovio i sa pet velika kipa ukrasio. 2. Oltar sv. Krsta u Belkah u Krajnskoj. 3. Veliki oltar na Fužini u Hrvatskoj, kog je na carske troškove načinio. 4. Više oltarah u Grižanah u Hrvatskoj, koje je sa slikama i kipovi uresio.

Milan djakon, rodom iz Obna u crnom Zagorju na Savi, živio u sriedini 16. stoljetja u monastiru Mileševu, gdje je kao vješti tiskar, na zapovjed svoga igumana Danijla, u družtvu s djakonom Damijanom god. 1545. tiskao kirilskimi pismeni: „Molitvenik“ u 4tini sa 360 stranah.

Milanez Antun (Magister Antonius de Mediolano), vajar, spominje se god. 1449. dne 18. Ožujka u kvadernah spljetskih, kao učitelj Luke Radasinovića, kog je uzeo u nauk na 4 godine.

Milanez Bonin (Boninus de Milano), graditelj i vajar, živio početkom 15. vieka u Spljetu, gdje je sagradio i izvajao krasnu kapelu, s oltarom i rakom sv. Dujma, u stolnoj crkvi spljetskoj. Ovu kapelu naumi godine 1422 troškom bogate gospodje Urše, žene Krisogona Albertisa, sagraditi dati arcibiskup spljetski Petar Dišković, koj po svoj prilici i ugovor s meštrom Boninom od Milana načini, nu budući da kratko vrieme zatiem rečeni arcibiskup umrè, dadè isto djelo nastaviti njegov nasljednik

Franjo Maripetro, pod kojega stolovanjem svršena bì ista kapela, godine 1427., kako sljedeći napis svjedoči:

TEMPORE QVO FRANCISCVS ERAT
FOSCAREA PROLES
DVX VENETVM ET VIRTVTE SVA
CLARISSIMVS ORBI.
ET CLERI MARIPETRO SVIS
DVM PRESVL ADESSET
MORIBVS ET VITA FRANCISCVS
SEMPER AMANDVS.
ET QVO SPALETVM JACOBVS
RACIONE GVBERNAT
GABRIEL, ET CVNCTIS CELORVM
LAVDIBVS EQVVS.
MILLE QVATER CENTVM DVM
PHEBVS VOLVERET ANNOS
ET IAM TER NONOS, NOVEMBRIS
MENSE PERACTVM.

---

† M° BONINVS DE MILANO FECIT ISTAM
CAPELAM ET SEPOLTVRAM.

Od ove kapele pokrovac, sagradjen u gotičkom slogu, stoji na četiri stupa i urešen je vrlo liepom rezarijom i svakojakimi arabeski i kipovi. Oltar, iz mramora izradjen, resi viešto izvajana raka sv. Dujma, koj u biskupskoj odjeći, u naravnoj veličini izvajan, na raci protegnut leži. Nad njim drže tri čovjeka mramornu koprenu. Na podnožju rake izvodjena su četiri kipa SS. Anastazija, Dujma, Marka i Petra, a u sredini Mati božja s djetetom u lievoj ruci. Pod ovom slikom stoji napis:

VRŠAE CRISOGONIS DE ALBERTIS
DESPONSATAE, PIIS IMPENSIS.

Izvori. Lucius. Memorie di Traù p. 67 in addendis. — Farlati. Illyricum Sacrum. T. I. pag. 492. T. III. pag. 372. — Moji zapisci.

Milanez Franjo (de Mediolano), sin Antuna, zlatar 14. vieka. Viešti ovaj umjetnik rodio se u mjestu Sesto kod Milana, odkuda mu biaše otac, ali došavši u Zadar, proživì tu sav svoj život. Od njegovih tvorovah sačuvana je u Zadru glasovita raka sv. Šimuna, izdjelana i izrezana iz čistoga srebra, koja spada medju najveće riedkosti dalmatinske pokrajine Ovaj umotvor zaslužuje našu pozornost tim više, što je načinjen troškom Jelisave kraljice ugarske, liepe kćeri bosanskoga bana Stjepana. U bolesti svoga supruga kralja Ludovika I. zavjetovà se Jelisava, ako joj muž ozdravì, da

će za moći sv. Šimuna u Zadru sagraditi velikoliepni grob iz čistoga srebra. Kralj Ludovik ozdravì doista, a ona što reče, neporeče, te izpuni svoju zadužbinu. God. 1377. zapovjedì petorici vlastelinah zadarskih, po imenu Franji i Pavlu Gjorgjićem, Matiji Matavariću, Greguru Civaleliću i Franji Ceduliću: da uzmu na sebe skrb o radnji istoga groba, te ostavì u Zadru za istu radnju jednu tisuću srebrnih marakah. Još iste godine, dne 5. Srpnja, načini rečena petorica ugovor s Franjem Milanezom, koj za tri godine svoje djelo svrši.

Rečeni umotvor predstavlja šest cipeljah dugački i tri cipelja široki mrtvački sanduk, saljeven iz čistoga srebra i na mnogih mjestih s nutra i s vana bogato pozlatjen. Urešen je s nutra i s vana sa sve četiri strane s izvodjenima slikama, što prikazuju prizore iz života i čudotvore sv. Šimuna. S lieve, uže, vanjske strane sanduka, izvodjena je svetačna pratnja kraljice Jelisave, koja, posjetivši sv. moći Šimunove u Zadru, odkine svetcu tom prilikom jedan prst, ali nemogaše izlaziti iz crkve, dok ga nije vratila mrtvomu tielu, što su ga pred nju iznesli bili. Uz nju stoji ban hrvatski Pavao Šubić, na kojega pojasu ima napis: „Banus Paulus", a za njom vidi se više vitezovah i popovah. Na pokrovcu, koj je nakitjen arabeskima i grbom kralja Ludovika, leži kip sv. Šimuna, u naravnoj veličini, s prekrstjenima rukama. Na stražnjoj podugačkoj strani sanduka urezan je u sredini sljedeći napis gotičkimi pismeni:

SIMEON HIC IVSTVS, JESVM DE VIRGINE NATVM
VLNIS QVI TENVIT, HAC ARCA PACE QVIESCIT.
HVNGARIE REGINA POTENS ILLVSTRIS ED ALTA,
ELISABET IVNIOR, QVAM VOTO CONTVLIT ALMO:
ANNO MILLENO, TRICENO, OCTVAGENO.
HOC OPVS FECIT FRANCISCVS DE MEDIOLANO.

Njeki misle, ne bez razloga, da je rezarija na sanduku djelo dvajuh umjetnikah, i doista čini se, da su slike na podugačkom pročelju sanduka radjene od njekojega kasnijega umjetnika, jer imaju u sebi znak izgladjenijega sloga 15. vieka, dočim se u slikah Milanezovih opažuje kriepki ali prostiji slog škole Giottove, i njeka savršenija značajnost i jedinstvo mislih i prikazah.

Kako se iz gorespomenutoga napisa vidi, svršena je raka god. 1380. Kada tri godine kasnije kraljica Jelisava Zadar opet posjeti, obradovà se veoma nad svršenim umotvorom, i naložì tadašnjemu banu Henriku Lackoviću da primi jedan ključ od iste rake i da ga radi veće sigurnosti kod sebe čuva. Drugi ključ povjeren je glavaru (rektoru) gradskomu, u ono doba Pavlu Pavliću (Paulus de Paulo) spisatelju dalmatinskomu, koj se u svom poznatom dnevniku time ponosi, što je prvi od zadarskih glavarah dobio taj ključ u ruke.

Za moći uresiti još većma istu raku, dadoše Zadrani načiniti četiri velika angjela sa srebra, koji su nosili čitavu raku. Bez sumnje tvorio je i ove angjele isti umjetnik Franjo Milanez. Nu sada neima više tih angjelah, jer su ih Zadrani u njekoj nevolji morali prodati, te su oko g. 1647. postavili dva angjela iz kamena, a dva iz meda, dobivenoga iz onih topovah, što ih je Leonardo Foskolo, providitelj Dalmacije, u turskom ratu zaplienio bio. Sav grob, kako sada stoji, cieni se na 28000 dukatah vriednosti, i spada medju najznamenitije plastičke tvorove carstva austrijanskoga.

Slike ovoga groba snimljene su u Farlatovom djelu: „Illyricum Sacrum" T. V. p. 162, a još bolje u novom izdanju Fondrovoga djela: „Istoria della reliquia di S. Simeone."

Izvori. Lucius. De Regno Crotiae et Dalmatiae. Frankfurti 1666. p. 250. — Kreglianovich. Memorie per la storia della Dalmazia. T. II. p. 172. — Farlati T. V. p. 162. — Gusani. La Dalmazia. Pag. 75. — Il Rammentatore Zaratino pel 1849 p. 21. 27. — Fondra Lorenzo. Istoria della insigne reliquia di S. Simeone proffeta che si venera in Zara. Zara 1855 p. 39. 100. 114. 123. 134.

Milanez Petar, rodom iz Milana, gradió sisački grad god. 1544—1545. Gledaj Brešjanin Dominik i Kastelnovo Petar.

Miletić N., rodom iz dolnjih Karlovacah, obljubio je već za mlada slikariju i učio se od vrloga novosadskoga slikara Arše Teodorovića. Napredujući osobitom ljubavju u nauku svoje umjetnosti, mogao bi bio osnovati kod Srbaljah novu bolju školu slikarah, da ga nije stigla prerana smrt. Mi smo imali priliku od njega viditi samo jednu sliku kod porodice Vitkovića u Budimu, prikazujuću sv. Nikolu, koja, sa svojim pravilnim risanjem i živahnim te kriepkim bojadisanjem, pokažuje, koliko je izgubila umjetnost sa smrtju mladoga Miletića.

Miliciević Radko Ivanov, rodom iz Dubrovnika, graditelj i vajar, biaše učenik Šibenčanina Petra Pozdanovića, u kojega službu stupi dne 23. Listopada godine 1417. u Trogiru, gdje je još godine 1468. živio. U kvadernah trogirskih spominje se pod imenom Radka Dubrovčanina. Biaše pomoćnik slavnoga Andrije Aleksijeva. Gledaj Dubrovčanin Rade i Dominko.

Milonić, zlatar i rezar, živio koncem 15. stoljetja u Hrvatskoj. Od njegovih tvorovah čuva se u Bribiru jedan srebrni, dobro pozlatjeni, neugladjenim kamenjem urešeni krst. U sredini ovoga krsta izrezan je božji janjac s barjakom, a oko ovoga na krilih krsta ima sljedeći izrezani napis:

ISTE CRVCIS FECIT MILONIC AD HONOREM SANCTE MARIE. RELIQVIE SVNT SANCTE MARIE.

Iz napisa vidi se, da naš umjetnik nije znao latinski, jer je njeka slova sasvim krivo i naopako izrezao. Na podnožju krsta iz nutra stoji drugi hrvatski napis, glagoljskimi pismeni, naime:

„Ч. Н. Р. А. (1491) Бѣше ва то врѣме Юрко Андрійчић каштало."

Miloševič David, rodom iz Sriema, djakon, slikar našega vieka malo poznati. Od njega ima arhimandrit Ilić: Sv. Petra vodjena od angjela iz tamnice, dočim dva vojnika spavaju. Risarija tvrda i drvena, nu boje podobro razredjene i živahne.

Milutin, kralj srbski (od godine 1275—1322.), sin kralja Uroša I. i Jelene Francuzkinje, kćeri cara Balduvina, može se smatrati kao najveći podupiratelj graditeljske umjetnosti u Srbiji, budući da je za svoga života do 40 crkvah i kojekakvih drugih sgradah, stranom u svojoj domovini, stranom izvan nje, sagraditi dao. Od najznamenitijih njegovih tvorovah jesu sljedeći: 1. U gradu Jerusolimu sagradio hram sv. arkangjela Mihajla, koj je još god. 1590 čitav stajao. — 2. Na Svetoj gori (Athos) sazidà iz nova crkvu hilendarsku, ukrasivši ju s nutra i s vana velikim bogotstvom i uresom i ogradivši ju mnogimi palačami i tvrdimi zidovi. — 3. Na istoj Svetoj gori, na briegu zvanom Hrusia, podignù crkvu uznešenja Gospodinova, utvrdivši ju ogradami i kulom. — 4. U Carigradu, na prodromu, sagradio je krasnu crkvu s prostranom bolnicom. — 5. U Solunu sazidà kraljevske dvorove i crkvu sv. Nikolaje. — 6. U istom gradu crkvu sv. Georgija. — 7. U mjestu Treskavici sagradì crkvu Bogorodice, s bisernimi, zlatnimi i srebrnimi ukrašenji. — 8. U oblasti Kičevskoj, podignú dom sv. Georgija. — 9. U Prizrenu, crkvu uspjenja Bogorodice, koja se zvala Episkopija prizrenska. — 10. U Gračanici, crkvu episkopalnu blagovjestja Gospijnog. — 11. i 12. U Skopju: crkvu Trojeručicu i crkvu sv. Konstantina. — 13. Na rieci Resavi, crkvu sv. Georgija. — 14. U Studenici, crkvu SS. Jakima i Ane. — 15 U Orahovici, u oblasti dabranskoj, crkvu sv. mučenika Georgija. — 16. Blizu grada Skopja, crkvu sv. mučenika Nikite. — 17. U puljskom gradu Baru, crkvu sv. Nikole i u njoj prekrasan oltar, urešen sa zlatom, srebrom i kipovi. — Napokon 18. prekrasni hram velikoga mučenika Stjepana u Banjskom, koje mjesto odredio je za svoj pogreb, uresivši s nutra sav hram sa zlatom i srebrom. Po svojoj želji pokopan je doista u ovom hramu, nakon svoje za umjetnost prerane smrti, koja ga je dne 29. Listopada god. 1322. otela ovome svietu.

Milutinić Jakov, graditelj šibenički 14. vieka, spada medju one graditelje, koji su glasovitu stolnu crkvu šibeničku jur pred protomeštrom Jurjem Matejevićem gradili. U šibeničkih zapisnicih stoji jedna bilježka, koja kaže, da je rečeni meštar Jakov godine 1433. naimljen na tri godine za gradjenje stolne crkve od obskrbiteljah Stjepana Tolinića kanonika i Mihajla Franičića vlastelina šibeničkog. Godine 1437. dne 2. Travnja naimljen je za isti posao po drugiput.

Izvor. Quadernae Communitatis Sibenicensis. Nro. IX Fasc I. 1437.

Mirosavlić Dujmo, slikar, rodi se u Spljetu početkom 15. vieka, biaše po svoj prilici u službi arcibiskupa spljetskoga Jakova Badoera, za kojega je 26. Veljače god. 1442. iz Šibenika dao izvesti masline tri vedarah i 3 če-

vrti a za sebe 23 vedarah*). U kvadernah spljetskih spominje se još god. 1449., koje godine pozvà pred sud rezbara Ivana Spljetčanina poradi njekojega djela (liconia), što je kod njega naručio bio, izplativ mu za ovo u napred 12 dukatah, i nemogav ga dobiti do urečenoga roka. Imao je sina

Mirosavlić Ivana, takodjer slikara, koj se godine 1446. udà za Mateu kćer Marka Vlaha kožuhara, s kojom dobì u ime parčije 400 libarah srebrnih dinarah, platna, sukna i negibivoga imetka. Zatiem otide stanovat u Trogir i poduzè godine 1450. sa svojom ženom put u Rim, načinivši prije odlazka skupa š njome oporuku, kojom ostaviše jedan drugome sav svoj imutak, ako bi naime jedan ili drugi na ovome putu umro; ako bi pako slučajno obadva umrli, odlučiše, da se ima sav njihov imutak, osim njekih malenih zadužbinah, obratiti na gradjenje crkve Sv. križa na otoku Buji.

Misle Luka, vajar, živio u prvoj polovini 18. vieka u Ljubljani. Načinio god. 1714 u dvoru duhovnoga sjemeništa velika vrata sa dva oriaša, što drže kruglu svieta, za 300 for. bečkoga novca.

Izvor. Mittheilungen des hist. Vereins für Krain. 1854. pag. 31.

Mišković Mojsija, bakrorezar, rodio se godine 1798. u Banatu. Podao se već za mlada nauku risarstva i rezarstva. Došav njekom sgodom u Peštu, ostadè u tom gradu, radeći za narodni magjarski muzeum i za privatne ljude svakojake slike, snimajući takodjer na bakru stara pisma, novce, pečati itd. Ova radnja, koja mu je veoma malo koristi davala, baci ga napokon u veliku nesreću, budući da je godine 1849., živeći sa svojom povećom porodicom u najvećoj nuždi, pao na tu misao: da pokusi raditi carske malene banknote od 6 i 10 krajcarah, koje je kao prave novce u sviet turao Ova radnja dovede ga u tamnicu, gdje se po svoj prilici i sada nahodi. Medju njegove najbolje bakroreze spada: 1. Smrt Nikole Zrinjskoga u Sigetu gradu, od koje slike jedan odtisak na svili ima narodni muzeum u Zagrebu, 2. Isus na Getsamani s angjelom, koj ga tieši.

Mletčanin Ivan, sin Petrov, pop i graditelj orguljah, rodom iz Mletakah iz ulice sv. Pavla (de contrada S. Pauli). Pogodio se dne 22. Listopada 1540. u Šibeniku s gradskim sudcem i obskrbiteljima stolne crkve sv. Jakova, da će za 330 dukatah sagraditi orgulje, na sliku i veličinu onieh, što su bile u crkvi sv. Anastazije u Zadru, izuzamši njeke nakite (exceptis ornamentis in capsa et pergolo).

Izvor. Quadernae Com. Sib. Nr. 32. Fasc. 4. A. 1540—1541.

Mletčanin Paskvalin Antunov, graditelj 16. vieka, živio u Zadru. Gradio je godine 1563. zajedno s Franjem dal Castel Lion di Chiari njeke javne bunare (ćaterne) zadarske velikom vještinom.

Izvor. Osservatore Dalmato 1854. Nr. 9.

---

*) Zapisnici šibeničke crkve.

Mojsija jerodiakon, drvorezar i tiskar, rodio se početkom 16. stoljetja u Budimlju, nedaleko od monastira Šudikova. Kasnije biaše jerodiakon u monastiru Dečanskom u Arbaniji. Mojsija spada medju najvještije pomagače Božidara Vukovića, kojega troškom tiskao je od g. 1536 do 1538. u Mletcih „Sbornik ili prazdnični Minej". Ovaj Sbornik, tiskan na čitavom listu sa 432 stranah, može se nazvati najvećom i najljepšom knjigom, što je Božidarovim troškom izdana. Drvorezne slike, što su dodane ovoj knjizi, svjedoče, da je Mojsija bio takodjer drvorezar, te da je rezao one srbske svetce, što se u njoj nalaze. Sva je prilika, da je po njemu tiskan i „Molitvenik", koj je iste godine 1538. s mnogimi drvorezi u Mletcih na svietlo izašao. Jedan prekrasni eksemplar gorerečenoga Sbornika, tiskan na pergameni i urešen malovanima slikama, nalazi se u bjeogradskoj sbirci družtva srbske slovesnosti.

Moreschi N., slikar, dosada posve nepoznati, živio u Labinu (Albona) u Istri i naslikao za tamošnju glavnu crkvu: 1. Nad orguljama, Isusa u sinagogi medju mudroznanci. — 2. Predaju Labina grada mletačkoj vladi. — 3. Iznad velikih vratah, stablo plemena Marijina. — 4. Nedaleko od Labina, na občinskom drumu u kapeli B. D. Marije od utješenja (di consolacione), uresio je sve zidove liepimi slikami.

Izvor. Bart. Giorgini Asolano. Memorie storiche antiche e moderne della terra e territorio di Albona. MSC.

Mori (de) N. Kopranin, živi u svom gradu Kopru u Istri. Njegovi sugradjani drže mnogo do njegovih tvorovah, i dadoše prije njekoliko godinah od njega popraviti Karpatovu sliku „Isusa na krstu", što se nalazi u crkvi sv. Tome.

Morlaiter Ivan Maria, vajar mletački, rodjen g. 1699. radio je njeke kipove za Dubrovnik, a g. 1759. do 1762. načinio za veliki oltar crkve sv. Marije kod monastira zadarskih kaludjericah, dva velika angjela iz kararskoga mramora, zatiem dvoju djetcu (puttini) i obtok ili zarub nad uložnicom oltarnoga svetohranilišća. Polag ugovora načinjenoga s obskrbnikom crkve, knezom Josipom Antunom Fanfonjem, i polag namirah ovoga, primi Morlaiter za rečeno djelo sedamsto dukatah, dočim je njegov drúg Lovro Bon, načinivši isto svetohranilište i oltar dobio 2300 dukatah. Ivanov sin

Morlaiter Gregur, takodjer vajar, radio je od godine 1777. do 1780. za zadarske dominikane, načinivši za oltar sv. Vinka njekoliko mramornih stupovah i druge stvari, kako njegovi izvorni listovi svjedoče, što se kod mene nalaze.

Mungerstorf Petar, bakrorezar 17. stoljetja, radio u Vagensbergu u Krajnskoj kod Ivana Valvazora, zajedno s Antunom Trostom, M. Greišerom i mnogimi drugimi umjetnici. Od njega imamo na bakru rezane gradove i predjele koruške, koje Valvazor narisà i u svom djelu: „Topographia ducatus Carinthiae" tiskom izdade.

N.

Nakić Petar, od Talijanah nazvan Nachini i Nanchini, drvorezar i graditelj orguljah, rodì se u okolici Spljetskoj koncem 17. ili početkom 18. stoljetja, od prostih seljačkih roditeljah. Nakić običavao bi jur kao čoban rezati iz drva svakojake pučke nastroje, kao svirala, gusle itd., te stupiv kasnije u red fratarah male bratje i došav u monastir della Vigna u Mletke, dao se sa svom dušom nauku gradjenja orguljah. Tu dobì slučajno za učitelja njekog Piaggiu, tvorca orguljah kod sv. Ivana od Bragore, kod kojega napredovà tako dobro, da je preteko u umjetnosti svoga učitelja, kojemu ostà uvjek veoma zahvalan. Ostaviv zatiem redovnički stališ, stupi medju svetjenike mirske i proslavi se u svojoj umjetnosti na toliko, da je u svoje doba po čitavoj Italiji, Dalmaciji i Primorju jadranskom bio na glasu kao najslavniji graditelj orguljah. Uresivao je svoje nastroje većom stranom udjelanimi te izvajanimi slikami, davši im ujedno tako ljubko skladnoglasje, da se nijedne orgulje onoga vremena u skladnom i milom zvuku š njegovimi sravniti nemogu. Do godine 1760., oko koje je po svoj prilici umro, sgotovì do 500 orguljah i utemelji u Italiji novu školu, koja i danas još djeluje. Bivši u Mletcih javni meštar, imao je više učenikah, medju ostalima Franja Dazia i proslavljenoga Kajetana Kalida. Sa svojimi umotvori pribavio si je veliko blago, s toga je izručio pod starost svoju radionicu gorerečenim učenikom i odè u selo Koneljiano, gdje biaše liepo imanje kupio. Tu umrè u miru i u zabiti.

Od Nakićevih najslavnijih tvorovah poznati su mi sljedeći:

1. U Zadru, u crkvi kaludjerioah svete Marije: orgulje pod brojem 249. s napisom: „Opus 249. Celeberrimi Reverendi Presbyteri Domini Petri Nachich. Venetiis anno Domini 1753. Translatum Zadrae mense Junii. — Jaⁿᵘˢ Dornick scripsit in signum humillimi obsequii." — 2. U istom gradu, u crkvi sv. Šime, orgulje načinjene god. 1756 *). — 3. U istom gradu, u stolnoj crkvi, orgulje načinjene god. 1759. — 4. U Padovi, u crkvi sv. Justine, dvie orgulje složene god. 1735. Veće imadu 50 registrah i u dva reda 57 čepićah (tasto). U glasu ovih orguljah čuje se zvuk od harfe, flaute i drugih nastrojah, u takoj skladnosti, kao da se ujedno na svih tih nastrojih igra. Druge manje imadu 18 registrah. — 5. U Mletcih, u

*) O trošku ovieh orguljah govori jedna biljеžka crkve sv. Šimuna sljedeće: „Al Rev. Don Pietro Nachich, autor dell' organo nuovo, per l' organo, per annichiarlo ed accordarlo zecchini 281 e lire 18 m. h. sono lire 13527. 4. oltre le spese fatte al sudetto e suo compagno, donate al Santo dal Sig. co. Giuseppe Fanfogna." (Istoria delle Reliquie di San Simeone p. 362.)

crkvi S. Cassiano, orgulje s brojem 80. — 6. U mletačkoj crkvi sv. Apoštolah, orgulje s napisom: „D. Petri Nachini opus LXXXXV. Anno 1738." — 7. U crkvi mletačkih Ježuvitah, Santa Maria del Rosario, orgulje s napisom: „Opus ducentesimum septuagesimum sextum. R. D. Petri Nachini Dalmatae. A. D. MDCCLIV." — 9. U crkvi mletačkoj sv. Stjepana. — 10. U crkvi mletačkoj S. Martino, prekrasne orgulje s rezarijom, što prikazuju angjele, cvietje i svakojake arabeske. Ove orgulje popravljene su g. 1799. od Kalida, učenika Nakićeva, što sljedeći napis svjedoči: „MDCCCXVIIII. rifatto dal celebre sig. Gaetano Calido, allievo dell' impareggiabile primo suo costruttore D. Pieto Nachini." — 11. U mletačkoj crkvi S. Giorgio Maggiore, orgulje, od kojih neznam broj. — 12. U Spljetu, u crkvi sv. Filipa, tri sto i pete orgulje, složene po njemu god. 1756. — 13. U Neretvi načinio je takodjer krasne orgulje, po naručbi fratra Antuna Maroevića, za fratarsku crkvu.

Osim ovih miestah ima u gradu Este u stolnoj crkvi, u estenskom miestu villa di Villa i u mnogih selah talijanskih, primorskih i krajnskih, Nakićevih tvorovah, kojih će biti svega skupa preko tri sto.

Izvori. De Boni. Biografia degli Artisti. — Descrizione delle cose più notabili che sono nella chiesa di S. Giustina di Padova. Padova 1741. — Moschini Guida di Venezia. — Neugebauer. Die Südslawen pag. 174. — Lichtenthal P. Dizionario e Biografia della Musica. Milano 1826. — L' Artista Dalmato. Lunario Zaratino 1855. Pag. 31.

Nakić-Vujnović Ivan Nikola, sin Mateov, graditelj vojnički, rodio se u Kninu god. 1763. Odgojen je bio u glasovitom vojničkom inžinirskom zavodu u Veroni, koj stojaše tada pod upravom slavnoga Dalmatina Antuna Lornje. Nakon izučenih naukah u zavodu, produži graditeljske i idrauličke nauke kod sámoga Lornje. Kasnije bude imenovan učiteljem matematike na spomenutom zavodu. Godine 1788. uredì po nalogu mletačkoga senata neuredni tečaj rieke Brente. Godine 1790. došavši u svoju domovinu, popravio je zvonik stolne crkve spljetske, kojega udarac groma znatno ošteti. U vrieme zavladanja austrijskoga upraviteljstva u Dalmaciji bavio se predavanjem matematike u Zadru. Godine 1798. načinì osnovu za novu kolnu cestu od Zadra do Benkovca, a zatiem za drugu cestu od Knina do Šibenika, koju je gradio tri godine. God. 1802. dobì nalog, da u Istri uredi rieku Dragonju, koja je mnogo štete pravila u dolini Sečici kod Pirana. Kasnije bavio se pisanjem brodarstvenih i idrauličkih djelah, od kojih su njeka na svietlo izašla. Umro je u Padovi godine 1805.

Izvor: Ljubić S. Dizionario Biografico degli uomini illustri della Dalmazia. Vienna 1856.

Nako Ivan, od Sv. Mikloša, vlastelin, srbski slikar našega vremena, načinio godine 1842. u Pešti sliku razorenoga broda u tvrdji St. Malo, baveći se kao bogati dobrovoljac u svojih prostih časovih rado slikarijom.

Našić (Nassis) Kornelio, graditelj, rodom iz Zadra. Biaše redovnik reda sv. Dominika i preko 30 godinah inkvižitor pokrajine dalmatinske, zajedno veoma vješt u graditeljstvu. Prilikom prenašanja sv. moćih sv. Ši-

una iz kapele sv. Roka u crkvu sv. Stjepana, izza dugotrajne kužne bo-
sti, sagradi on godine 1630—1632. za hrambu istih sv. moćih, u crkvi sv.
tjepana, liepu kapelu, za koju narisà takodjer osnovu.

vori. Libani B. Oretice. Memoria della Trasportazione del Corpo di S. Simeone. MSC. — Fondra L. Istoria della insigne Reliquia di S. Simeone. Zara 1855. p. 206. 217.

Nerat Blaž, graditelj 16. stoljetja, sagradio u Vrbniku, na ostrovu Krku, družtvu s meštrom Tomom iz Bribira, veliki zvonik glavne crkve, i ostavi na zidu sljedeći glagoljski napis: „Č. f. i. ž. (1527) miseca maja. o su meštri, ki zidaše ta zvonik. Meštar Blaž Nerat i meštar Toma iz ribira. Va to vrime biše kaštald Toma Vitezić."

Nica (Nizza) Ivan, drvorezar, rodom iz Florencije, živio početkom 6. stoljetja u Zagrebu. Načinio i rezarijom ukrasio godine 1507. troš- om Ivana od Moravča, arcidjakona goričkoga, kanoničke stolice u stolnoj rkvi zagrebačkoj, što su njegda stojale u pjevalištu, s desna od velikoga ltara. Na jednoj stolici biaše sljedeći napis: „Inclyto Uladislao Rege, uca vero Pontifice dignissimo, Joannes de Marocha Archidiaconus Gori- ensis et Canonicus hujus almae Ecclesiae, hunc chorum Deo et patriae ropriis fecit fieri impensis, anno 1507. Opus magistri Niczae Florentini.")vim stolicam neima sada ni traga.

vori. Levakovich. Hist. Ecclesiae Zagr. MSC. — Farlati V. pag. 512.

Nikola dall' Arca, gl. Slavjanin Nikola.

Nikolajević Petar, nazvan Moler, slikar, rodio se koncem 18. vieka u rbskom selu Babinojluci, u nahiji Valevskoj. Pogubili su ga Turci kao rbskoga vojevodu godine 1816. Učio se ponajprije slikovati od svoga trica, arhimandrita Ruvima, u monastiru Bogovodji, u nahiji Valevskoj, a asnije od Stevana Gavrilovića u Karlovcih. Od njegovih tvorovah nepo- nam nijednoga.

Nikolić Antun, rodom iz Senja, slikar sad živući, popravio god. 1848. Oštariji, na velikom oltaru župne crkve, sliku Majke božje s djetetom, i ačinio više ikonah za seoske crkve po Hrvatskoj.

Ninković Gavrilo, drvorezar, rodom iz sriemskih Karlovacah, načinio a beogradsku mitropolitsku kapelu i za zemunsku crkvu u gornjoj varoši va templa, na kojih je arkitektoničke nakite u bizantinskom slogu posve lobro izrezao. Sada se bavi u Milanovcu u Srbiji, gdje radi ikonostas za imošnju crkvu.

vor. Pismo Živka Petrovića.

Novak, knez krbavski, sin Petra, slikar u malenom, živio oko sredine 4. stoljetja. Prem da je obnašao velike časti, budući da je bio vitez od alače kralja ugarskoga Ludovika, i zajedno knez Šolgovski u Ugarskoj i nez Ninski u Dalmaciji, to se je ipak rado bavio prepisivanjem glagoljskih

crkvenih knjigah, uresivajući ih sa slikama. Jedna od ovih knjigah, pisana godine 1368., čuva se u carskoj knjižnici u Beču, pod brojem 8. slavenskih rukopisah. Slike, kojimi je urešena, mogu se uvrstiti medju bolje slavenske miniature onoga vremena, tvorene su umno i kriepko, a bojadisane osobitom živahnostju. Ima ih na broju šest, i prikazuju: 1. Na listu 74. njekojega svetca s otvorenom knjigom, haljina gornja je zelena, a dolnja crvena, dno na okolo modro, sa zlatom ukrašeno. (Slika je od vremena ponješto oštetjena.) — 2. Na listu 79. Njeki apostol, koj u ruci razvijeno pismo drži. Obraz mu je oštetjen. — 3. Na listu 84. Njeki svetac sa zatvorenom knjigom. Obraz mu je oštetjen. — 4. Na listu 91. Svetac s razvijenim pismom, slika posve dobro sačuvana. U licu svetca izražena je njeka osobita milina, bojadisanje fino i živahno, risanje podosta pomnjivo i pravilno. — 5. Na listu 158. Velika slika na čitavom listu, predstavlja Isusa na krstu. Izpod krsta stoji onesviestjena Mati božja u naručju svojih gospodjah, s lieva stoji jedan rimski stražar, a za njim više osobah. — 6. Na listu 159. „Ecce homo", risanje dosta pravilno, bojadisanje krepko i značajno.

Na listu 269. istoga rukopisa zabilježi sám knez Novak godinu sa svojim imenom i s primjetbom, zašto i za koga je pisao ovu knjigu, sljedećim riečmi: „Ljet gospodnih 1368. Ja knez novak, sin kneza petra, vitez silnoga i velikoga gospodina loiša krala ug'rskoga, nega palače vitez. V to vrjeme budušći knez na ugrih šolgovski a v dalmacii ninski, napisah te knige za svoju dušu, i onoj crkvi da se dadu, v koji legu vjekovječnim ležanjem. I pomisli vsaki hristjanin da taj svjet ništare ni, jere gdo ga vešće ljubi, ta ga brže zgubi — Nu ošće pomisli vsaki sada, — ča se najde o nas tada — gda se duša strahom smete — a dila im se kriti nete. — Zato kada im se djela skriti nete, tada vsaki pridi z dobrimi djeli prjed strašnoga i silnoga vekivečnoga sudca. A sada prošu vsakoga popa i dijaka ki budet va te knige oficijati, moli milostivoga i dragoga i slatkoga gospodina v molitvah svojih i moli gospodina boga za nju."

Izza ove bilježke sliedi druga od kasnije ruke, koja pripovieda, kako je ista knjiga po sinu Novakovom Petru godine 1405. prodana za 45 dukatah županu Ivanu Piribu, sinu Črnka, i županu Marinu Mišulinu, a za crkvu sv. Jelene i sv. Petra u Nuglu (blizu Buzeta u Istri), budući da je spomenuti Pirih bio ovarčin (čuvatelj) i držitelj blaga rečene crkve.

Novaković N., slikar i daguerotipista, bavio se oko godine 1839. u Parizu, odkuda je godine 1840. došó u Zagreb, te je snimio više zagrebačkih okolicah, koje je putem daguerotipije umnožio.

Novatin Andrija, ljevar i rezar kipovah od tuča i mjeda, rodio se god. 1765. u Gradcu od slovenskih roditeljah. U Beču polazio je carsku akademiju umjetnostih, te napredovà tako dobro, da je odmah u prvih godinah za njeko svoje djelo od akademije nagradjen bio. Dne 4. Listopada god. 1792. dobio je od rečene akademije zlatnu kolajnu, poradi toga, što je

razpisano po akademiji djelo, naime medajlon sa slikom Minerve, obvite granami masline, iz mjeda najbolje načinio. Trećikrat primio je od iste akademije drugu razpisanu nagradu za mjedeni kip Akila. Osim ovih tvorovah načinio je mnoge pečati, medajlone i kipove za privatne ljude. Umro je g. 1797, 32 godine star.

Izvori. Winklern J. B. Nachrichten von den Schriftstellern und Künstlern, welche in Steyermark geboren sind. Gratz 1810, pag. 145. — Meusel. Museum IV. pag. 478.

Novogradjanin Martin, graditelj 16. vieka, gradio godine 1544. grad Sisek. Gledaj Brešjanin Dominik.

O.

Oblak Amalia, rodila se oko godine 1814. u Ljubljani od uglednih roditeljah. Obljubivši za mlada slikariju, počela se učiti od Langusa, koj je š njome posve zadovoljan bio, budući da biaše djevojčica tiha i umna, napredovavši dobro u svom nauku. Kad je ponarasla, dala se je na nauk jezikah, te je naučila, osim svoga jezika slovenskoga, takodjer njemački, englezki i franceski, baveći se pokraj slikarije takodjer naukom historije. Došavši u Beč, dobi za učitelja u slikarstvu glasovitoga Kupelviesera, pomoćju kojega usavrši se još bolje u svojoj umjetnosti. Tu je načinila medju ostalim: 1. za krajnski muzeum, značajnu podobu Hladnika, zatiem 2. podobu svoga otca Ivana Oblaka, 3. njekojega Gorenca, 4. i 5. njeku staru Štajerku i staroga Štajerca, 6. malu djevojčicu, koja sisa, i više historičkih i pobožnih slikah za svoje prijatelje. Sve ove slike odlikuju se neobičnom krepkostju i velikom značajnostju u izrazih.

Osim toga snimila je takodjer veoma dobro njekoliko slikah od boljih umjetnikah, kao n. p. krasnu sliku sv. Justine od Pordenona, jednu podobu od Correggia, Kleopatru i Antona od Rubensa, sv. Josipa od Rafaela Mengsa, itd. Udata već više godinah za Franju Hermana od Hermanstala, c. k. savjetnika kod ministeria financije, živi sad u Beču, i bavi se još uvjek u svojih prostih časovih sa slikanjem, i odgojivanjem svoje djetce.

Obrad Kotoranin, vajar i graditelj. Njega spominje jedini Appendini u svom djelu: „Memorie spettanti ad alcuni uomini illustri di Cattaro“, i kaže, da je oko godine 1322. za kralja Uroša Milutina načinio u crkvi sv. Nikole u Baru prekrasan oltar, pa da o tom njeki napis, stavljen blizu istoga oltara, svjedoči. Žao mi je, što Appendini isti napis tiskom priobćio nije, jer nakoliko poznam napis onoga oltara, što ga je Milutin u Baru sagraditi, i srebrom, zlatom i kipovi uresiti dao, stoje tamo imena samo dvajuh puljskih

umjetnikah, naime Rugeria od Invilie i Roberta od Barule. Možebiti, da je dakle Milutin još koj oltar, ili samu crkvu sv. Nikole, po Obradu sagraditi dao.

Ognjanović Petar, slikar dubrovački 16. vieka, spominje se god. 1528. jur kao pokojni, u oporuci svoje žene udove Franceskine.

Ohmućević Gargurić Jelena, slikarica, umna veziljka, gojiteljica muzike i spisateljica hrvatska, rodila se u Dubrovniku ili u Slanu godine 1569., i umrla dne 15. Kolovoza god. 1610. Njezin otac, vojevoda Ivelja, od slavne bosanske porodice, koja se oko godine 1470. u Dubrovniku nastani, imao je velika imanja u Slanom i oko Dubrovnika. Tu je njekoč primio na stan principa Aleksiju Komnena, sa njegovim sinom Petrom, koje, kad se vratjahu iz potjere turskih gusarah, silna bura morska u luku dubrovačku natjerà.

Odjedrivši zatiem Aleksije u Španju, ostavì svoga sina Petra bolestna kod Ivelje, te pogibe kasnije sa svimi svojimi brodovi i sa dvie hiljade ljudih na moru, na što ostavljeni sin Petar uzè za ženu Jelenu Ohmućevićevu, o kojoj Eusebio Kabužić, u svojoj povjestnici dubrovačkoj, i Benko Orsinić u svom djelu o porodici Komnenovoj, kažu, da je bila žena od velikoga duha i dubokoga uma; da je vezala čudnovatom vještinom po naravi na platnu voće, cvietje, zvieri i drugo koješta; da se je bavila sitnim slikovanjem, muzikom i pjesničtvom hrvatskim, načinivši mnoge pobožne i čudoredne pjesme. Na njezin grob staviše, po svjedočanstvu Orsinića, sljedeći napis:

EX HAC VRNA HAVRITE MATRONAE OMNES EXEMPLVM, AD BENE BEATEQVE VIVENDVM. HINC DVCITE SPECIMEN CHARITATIS, BENEFICENTIAE ARGVMENTVM. CLARVIT IPSA MODERATIONE ANIMI, COMITATE MORVM. EIVS INDVSTRIAM ARS IPSA MIRABATVR, EX AMMVSSIM TELIS ET ACV ET PENNICILLO, PAPYRIS, ILLYRICA POESI, VERE PICTA, VERE FICTA, RELIQVIT. SIQVIDEM HABVIT A NATVRA INGENIVM PENE DIVINVM, INSVPER ET CORPORIS MAIESTATI, FACIE, MOTV, VENERANDA, SERENA, ADMIRABILIS. DIGNISSIMA QVAE NVBERET PETRO COMNENO, PRAESTANTISSIMO VIRO. VNDE EGREGIE REGIA PROLES, REGIAE SOBOLI IVNCTA; NAM ILLYRICIS ORTA PRINCIPIBVS HELENA, BIZANTIJ TRAPEZVNTIAEQVE IMPERATORIBVS PETRVS. A QVO SEIVNCTA, NON OBIJT, SED EVOLAVIT IN COELVM.

HAVRITE MATRONAE EXEMPLVM.

Izvori. Eusebii Caboga Monachi Benedictini Lib. III. suae Rhacusanae Historiae, citatae a Benedicto Ursino in opere: Le glorie cadute dell' antichissima ed augustissima famiglia Comnena. Venetia 1663. — Serafino Cerva. Viri illustri di Ragusa. MSC. — Ferrich Georgio. Periegesis orae Rhacusanae. Rhacusii 1803. pag. LXXII. — Appendini. Notizie istorico-critiche sulla antichità etc. de Ragusei. Ragusa 1803. P. II. pag. 18.

Ohmučević Garguric Petar, sin Ilije, slikar, rodio se u Dubrovniku 15. vieka. Biaše potomak slavne porodice plemićah i vojevodah basanskih, koji se nakon padnutja kraljevstva bosanskoga presclišе na zemlju občine dubrovačke. Od njega sačuvana je u monastirskoj knjižnici od Sutiske u Bosni vrlo zanimiva slika, načinjena na platnu, koja predstavlja posljednjega kralja bosanskoga Stjepana Tomaša.

Isti kralj predstavljen je klečeći gologlav, sa sklopljenima rukama, moleći se Isukrstu, koj mu se čudotvorno prikazà. S druge strane, t. j. na ledjih te slike, priljepljena je hartija, koja čitavu sliku s traga pokriva. Ova hartija od časti izpisana je, a od časti izmalovana. Tu je predstavljen sv Grigorije papa, zatiem sliede razni grbovi, kao: štit kraljevine bosanske, Slavonije i Dalmacije, s grbom plemena Kosačićah. Dole sliedi rodoslovje kraljevah bosanskih i njihovih suprugah, a pod ovim kruna bosanska. Na drugoj strani stoji grb Njemanićah, kraljevine Srbske, Dalmacije i zemlje Humske, s grbom Budislavićah, a zatiem rodoslovje plemena Njemanićah. U sriedini vidi se jedan štit s grbovi zemaljah jugoslavenskih, niže ovoga stoji grb ilirski sa zviezdom i mladim mjesecom. Od ozdó ima sljedeće pismo kirilskimi pismeni:

„Петарь Иліѥ Омућевић синь по старини Бошнианинъ. А ради неповольна размира и погубе босаньске, пришастиа ниегови старіехъ, садъ ѥ Дубровчанинъ, коіи за милосъ ниегове старе господе сложи и постави ово Родословіе за спомену и славу босаньску, и свакога вридна Бошньанина, доколи Богъ волѥ допушти и ниегова света воля.
Изкарши писано лѣта Христова на ч. ѹ. п. в." (1482).

Pod ovim pismom stoji štit plemena Ohmučevićah.

Omišljanin Jakov, ljevar zvonovah, živio koncem 13. i početkom 14. vieka, nu nezna se pravo da li je bio rodom iz Omišlja. U tom mjestu, u crkvi velike gospe, nalazi se barem od njega zvono, sa sljedećim napisom gotičkimi pismeni:

ME FECIT ANO DNI M.CCC.XXVII † MAGISTER † IACOBVS.

Omišljanin Martin, gl. Glušac Martin.

Omišljanin Pero, graditelj 16. stoljetja, sagradì u svom rodnom mjestu Omišlju, u družtvu s meštrom Andrijom Kotoraninom, na crkvi velike gospe, zvonik, i usječè u kamen sljedeći glagoljski napis: „Č. f. j. v. (= 1533) miseca Marča po milosti božji i blaženie djevi Marie, i po guverni gospodina plovana Matija Vlkčića i Mikuliana Poukčića kaštalda, i sudác, ki bjehu toga vrimena, i pomore ga činiti ves plk i brašćini ta zvonika, učiniše ga meštri, meštr Pjero z Omišlja i meštr Andrii s Kotora, i bi svršen miseca Maja č. f. j. e (= 1536)."

Omišljanin Vid, slikar i pisac knjigah XIV. vieka, rodio se u Omišlju na otoku Krku. Godine 1396. napisà glagoljski Breviar i sv. Homilie, i nakiti taj svoj rukopis sa svakojakimi uresi, sa simboli sv. Evangjelistah i sa slikom sv. Ivana Ev. Na vrh osmoga lista napisao je drobnimi slovi: „V ime Isuhristovo amen. Let gospodnjih č. t. p. e. (1396) msca Marča ia. (11) dьn početi biše te knjigi pisat od Vida pisca z Omišla, vsaka kvaderna za pol marki i v. soldina na moju hartu.“

Ovaj rukopis čuva se sada u bečkoj carskoj knjižnici, pod brojem 3. slavenskih rukopisah.

Ongaro, gl. Juroković.

Onofrio Onosifor, graditelj, rodom iz Napulja, živio početkom 15. stoljetja u Dubrovniku. Sagradio god. 1438., po nalogu obćine dubrovačke, vodovod, koj nosi vodu do osam miljah daleko, iz vrutka kod sela Šumeta u grad Dubrovnik. Isti vodovod urezan je samiem dljetom u živcu kamenu. Na licu toga vodovoda, gdje je bunar, čita se ovaj napis:

„P. ONOPHRIO. T. T. ONOSIPHORO PARTHENOPEO EGREGIO. N. T. ARCHITECTO. MVNICIPES. QVOD. OPT. INGENIO. ET DILIGENTIA. RHAČVSEOR. NOBIL. PROVIDENTIA. ET. AMPL. ORDINIS. IVSSV. COACTO. ARGENTO PVBL. HANC IN EPIDAVR. RAG. NN. ILLYRIDIS VRBEM. DIV IAM AQVARVM PENVRIIS EGESTANTEM. AQVAS IN EA HODIE ET A. VI KAL. FEBR. KYRIACEO. FAVSTO. ET FELICISSIMO DIE COSPIC. FONTIB. EXVBERANTISSIME DEFLVENTES. VIII. AB. VRBE. MIL. SCRVPEOS ARDVOSQVE. PERCOLLES DIFFICILLIMO DVCTV PERDVXIT. K. A. A. D MCCCCXXXVIII. VI KAL. FEBR. ALBERTO IMP. DESIG. A. I.“

Za ovo djelo dobio je Onofrio, kako stari rukopisni ljetopisi svjedoče, nastojanjem Paladina Gundulića i Marina Restića, od obćine dubrovačke 8250 srebrnih dukatah, a čitavoga djela troškovi iznosili su 12.000 dukatah. Prije velike trešnje dubrovačke biaše gorerečeni bunar urešen mramornimi stupovi, na kojih počivaše mramorni svodjeni krov, nakitjen kipovi, takodjer iz mramora.

Izvori. Dubrovnik. Časopis za godinu 1849. List 21. — Ida von Düringsfeld. Aus Dalmatien Prag 1857. B. II. pag. 252.

Oplanić Gavril, sin Jerolima iz Porečja, rodio se godine 1804. u Rovinju u Istri. Jur za mlada obljubi silnom vatrom pjesničtvo i muziku, te je napredovao na toliko, da je do skora u Mletcih bio proglašen za prvoga diletanta u muzici. Poradi velike vještine sprijatelji se š njim slavni Rosini i pozvà ga da ide š njim u London. Da li je Oplanić zaista bio u Londonu s Rosinom, neznamo, nu mislimo da ga je valjda njegova dugotrajna bolest zadržala u Mletcih, koja ga dne 3. Travnja godine 1824. u cvatućoj mladosti, na žalost svih, koji su ga poznavali, za uvjek ovomu svietu otme. Bio je takodjer viešti pjesnik, veoma živahna i oštra uma, a

poštena i ćutljiva srca. Učeni opat Scaraballo piše o njemu u predgovoru lat. prevoda pjesmah Jakova Vitorella, ovako: „Gabriele Oplanich di Parenzo, giovane, fu di fantasia vivacissima, di sotilissimo acume, di cuor retto ed affettuoso, di costumi illibatissimi, se morte non ne avesse recise immaturamente le fiorenti speranze."

Izvor. P. Stankovich. Biografia degli uomini distinti dell' Istria. Trieste 1829. T. II. p. 440.

Orfelin Jakov, po svój prilici sin Zaharijev, risao oko godine 1825. bakrorezne slike, što su pridane Raićevoj historiji.

Orfelin Zaharija, slikar i bakrorezar, zajedno počastni član c. k. bečke akademije za umjetnosti. Rodio se u dolnjih Karlovcih oko sredine 18. stoljetja. Od njega imamo više bakrorezah, a od slikarijah poznate su nam samo one u karlovačkoj sbornoj crkvi, koju biaše započeo sa slikama na liepu izobražavati, ali je nije dovršio, budući da ga u djelu smrt zateče. Orfelin biaše takodjer srbski spisatelj, te je izdao od god. 1764. do 1784. više knjigah *).

Njegovi nama poznati bakrorezi jesu sljedeći:

1. Podoba mitropolite Nenadovića.
2. Podoba kneza Lazara.
3. „Generalnaja karta vserosiiskoj Imperii, s izobraženjem grbovah znatniih ruskih pokrajinah." Na broju 35, i s dvoglavim carskim orlom. Krajobraz ovaj rezan je na dvih pločah, na jednoj od ovih, u lievom kutu odozdó, ima napis: „Zaharia Orfelin, oboih c. kr. Vien. Akad. Hudož. člen, rjezal v Karlovcje 1744."
4. Panonija, Mizija, Dacija, Illyrik. Krajobraz s podpisom: „Zaharia Orfelin rjezal."
5. Sarmacija evropejskaja i aziatskaja. Krajobraz.
6. „Kronšlot." Veliki vojeni brod na moru.
7. U pečatanoj knjizi: Житiе Петра Великога од Захарiе Орфелина, ima više njegovih bakrorezah, medajlah, zemljovidah itd.
8. Ako se nevaram, biti će po njemu u bakar rezana takodjer velika slika monastira Orahovice u Slavoniji, s ikonama šest srbskih svetacah, što ju je dao u Beču rezati god. 1764. njeki Hadži Nikola Pačaži, s velikim srbskim napisom.

Orfeo, predšastnik Omirov, rodom iz Tracije, današnje Bugarske, najslavniji vještak muzike, o kojemu starinske bajke govore, da je bio sin muze Kaliope i da je svojim sviranjem i pjevanjem kamenje i drevlje s mjesta kretao i najdivlje gorske zvieri krotio, vodeći ih pitome za sobom.

*) Da li je ovaj naš Orfelin bio u kakovom srodstvu s onim Orfelinom, koj je pod konac 17. stoljetja kao rezar medajlah živio u Parizu, nisam saznati mogao.

U svojoj mladosti proputovà svirajući veliku stranu Azije i Afrike. Upoznà se u Egiptu s misteriami ili tajnimi znanostmi, koje je prvi u svoju domovinu i u Grčku presadio, izobražavajući i podučavajući svoje neuke zemljake. U kasnije doba, pridružì se Argonautima, kojima je sa svojim igranjem na citari mnogo koristio, razveseljivajući ih na trudnom putu. U dubokoj starosti úmrè kao najblagorodniji dobročinitelj čovječanstva, u svojoj domovini, a sviet reče : da su ga pijane tračke bake (bakantíce) iz osvete i nazloba ubile i u vodu Maricu bacile. Imao je za ženu glasovitu Evridiku, a za brata ili učitelja u muzici slavnoga Lina. Opjevan je od nebrojenih pjesnikah svih narodah, u svih jezicih svieta.

Orišić Sgr., rodom po svoj prilici iz Dalmacije, živio u sredini 18. vieka u Rimu, gdje je oko godine 1770. kao skladbenik crkvenih muzikalnih komadah, na toliko se proslavio, da su rimski stanovnici sve na hrpe običavali u one crkve hodati, u kojih se je po gdjekoji komad od njega igrao. Kao što Šilling i Gassner svjedoče, bio je Orišić i od svih pisateljah svoga vremena veoma hvaljen i cienjen. Od njegovih učenikah poznat je glasoviti rimski meštar kapele sv. Petra Joanini de Violoncello.

Izvor. Schilling et Gassner. Universal-Lexikon der Tonkunst.

Orwiex Osvald, slikar nepoznani, uresio s krasnimi slikami kapelu sv. Antuna, i zajedno grobišće knezovah Auersbergah, u franceškanskoj crkvi u Ljubljani.

Izvor. Talničer. Topographica Descriptio urbis Labacensis. MSC.

Ostoić Petar, srbski slikar, o kojemu ništa pobližjega neznam.

Otto, fratar, rodom iz Novoga mjesta u Krajnskoj, slikar s mastima, načinio njekoliko slikah za krajnske monastire, i otišao godine 1825. kao misionar u Ameriku. Sada živi u Cincinatu i bavi se takodjer tamo slikarijom.

Ozrinić Mate, graditelj i vajar, rodom iz Klisa, živio u Šibeniku. Spominje se od godine 1548 do 1563. u zapisnicih šibeničkih, gdje je osim više kućah i javnih bunarah, načinio takodjer godine 1560. grobni spomenik za Melkiora de Bido, u crkvi sv. Dominika, iz bieloga kamena. Za učenika imao je njekojega Jurja Donatia, kojega je primio u nauk godine 1562. na četiri godine.

P.

Pabst Antun, sad živući zvonoljevar u Varašdinu, izlio više zvonovah za seoske crkve oko Varašdina, a godine 1855. prenapravi veliko zvono župne crkve varašdinske sv. Nikole sa sljedećim napisom : Odozgó: „U slavu

sveviŝnjega Boga, pod imenóm sv. Nikole, Biŝk. i Spov. zvono ovo na novo levati dade darežljivost žiteljah slobod. i kralj. grada Varaŝdina.“ Odozdó: „Izlian sam umetnostju Antuna Pabst u Waraŝdinu, dne 12. Srpnja 1855. god. Kad me Christof Neistetter god. 1663. prvi put izlijati dade, vagao sam 27 centih.“

Padovanin Franjo, vajar, po svoj prilici rodom iz Padove, spominje se u zapisnicih šibeničkih pod imenom Franciscus i Checho de Padua, od god. 1549. do 1563. Načinio je medju ostalima mramorni spomenik šibeničkoga biskupa Ivana Lucia Stafilea, koj spomenik nalazi se i danas u stolnoj crkvi šibeničkoj, s lieva, kako se ide u svetilišće, prema velikom oltaru. Prikažuje biskupa mrtva, ležeća na odru, a odozdó ima sljedeći napis:

IO. LVCIO STAPH. NOB. TRAG. OPT. MERITO SIBENICENSI ANTISTITI IO. STAPHILEO AVVNCVLO IN APICE PONTIFIC. DECENTER SVFFECTO. EXACTOQVE PRAESVLATVS LVSTRO SENO. HONORIFICE DEFVNCTO STEPHANVS FRATER PP. AN. SAL. MDLVII. ET SVAE LX.

Ovaj spomenik imao bi bio načiniti šibenički vajar Franjo Dišmanić, s kojim se pogodi godine 1558. brat pokojnoga biskupa Stjepan Lucio. Ali budući da je Franjo po drugih poslovih njekamo na duže vrieme otišo bio, predade on ovo djelo svome prijatelju Padovaninu Franji, koj dne 12. Prosinca 1558. načini ugovor s Dianom, ženom Dismanićevom, obvezav se, da će isti grob na trošak Dišmanićev načiniti. On svrši doista svoje djelo i primì od Diane dne 16. Ožujka 1559. 11 dukatah, u račun ugovorene plaće. Imao je sina Andriju, koj se u zapisnicih šibeničkih godine 1554. spominje, i učenika Šimuna Dobroslavića, kojega otac njegov Juraj, vajar i graditelj šibenički, godine 1549. dne 25. Ožujka u nauk i u službu Padovaninu predadè, na vrieme od pet godinah.

Izvor. Quadernae Communitatis Sibenicensis. MSC.

Pahomije jeromonah, tiskar kirilskih knjigah, rodom iz Rieke, u Crnojgori. Naučio se valjda od svoga zemljaka Makarije umjetnost knjigotiskarstva. Oko godine 1518. bude pozvan po Božidaru Vukoviću u Mletke, gdje je na njegove troškove tiskao crkvene knjige iztočnoga vjeroizpoviedanja, kirilskimi pismeni. Njega ide velika slava s toga, što je otvorio kolo revnih pomoćnikah Božidarovih, koji za svoj jezik, za svoj narod i za svoju vjeru, u najopasnije vrieme, početkom naime 16. stoljetja, stekoše neprocienljive zasluge. Do sada poznate su samo dvie knjige tiskane Pahomijevim trudom u Mletcih godine 1519., naime: 1. Liturgion ili služebnik s evangjeliami. 2. Psaltir. — Možebiti da je isti Pahomije tiskao i Psaltir sa Sinazarom i Časoslovcem, što je troškom Božidarovim godine 1520. u Mletcih izdan, nu to neznam za stalno. (Gledaj Vuković Božidar.)

Paller Josip, slikar, živio u Hrvatskoj koncem 18. vieka. Od njega nalazi se u Bistrici oltarna slika sv. Josipa, kojemu se u snu prikazà an-

gjeo, odvratjajući ga od naumljena puta, kad je htjeo noseću B. D. M. ostaviti. U oblacih vidi se Maria stojeća na mladom mjesecu, gori 3 angjela i sveti Duh. Odozdó ima napis: „Josephus Paller pinxit 1782.“ U zagrebačkoj župnoj crkvi sv. Marka ima od njega slika utemeljenja sv. Ružara. Maria podaje sv. Dominiku korunicu. Odozdó napis: „Josephus Paller pinxit 1788.“

Paltašić Andrija, sin Jakova, rodio se u Kotoru, gradu dalmat., oko 1440. Naučio se prvi izmedju Jugoslavenah božanstvenu umjetnost knjigotiskarstva. Njegova porodica bila je u Kotoru od starine na glasu. God. 1554. biaše Mihalj Paltašić poslanik pučkih gradjanah kotorskih kod mletačkoga vieća. Farlati javlja, da je godine 1458. Andrijev rodjak i suvremenik, Ivan Paltašić, arcižakan biskupije kotorske, od biskupa Angjela Fasseola, prilikom njegova putovanja u Rim, radi svoje osobite vještine i mudrosti, imenovan bio za biskupova namjestnika, kao najvriedniji svetjenik biskupije kotorske. Istoga Ivana spominje i Cornelio u svom djelu: Catharus Dalmatiae Civitas pag. 37 pod godinom 1478.

Andrija Paltašić, otišav za mlada u Mletke, podigne tamo oko godine 1472. tiskarnu. Stupivši godine 1478. s Dubrovčaninom Dobrišem Dobrićem (Boninus de Boninis) u ortačtvo, izdadè š njime djela Lactanciova. Po odlazku Dobrićevom, tiskao je Paltašić još samo Legendar Jakova od Voragine godine 1484. s istim Dobrićem, a g. 1483. Gramatiku Aleksandra Galla, u družtvu Ivana od Leodia. Sva ostala djela pečatao je sám, sve do godine 1492. Paltašić spada medju najstarije tiskare mletačke, a iz njegovih knjigah vidimo, da je tiskao sáme klasike i bogoslovne knjige. Gdje i kada je umro, nezna se.

Njegove meni poznate knjige jesu sljedeće:

1. Marci Tullii Ciceronis de Oratore. Venetiis. Andreas Cattarensis impressit. Millesimo CCCCLXXIII. Na čitavom malenom listu, s okruglimi liepimi pismeni. Jedan eksemplar nalazio se u knjižnici Karola Belgrada u Furlanskoj, u imeniku stajalo je o toj knjizi: L i b e r i g n o t u s o m n i b u s b i b l i o g r a p h i s.

2. Diodori Siculi Bibliotheca, seu Historiarum priscarum Libri sex a Joanne Francisco Poggio in latinum conversi. Accedit: Cornelii Taciti, de situ, moribus et populis Germaniae libellus. Impressum Venetiis, per Andream Jacobi Katharensem. Andrea Vendramino duce fortunatissimo MCCCCLXXVI. Pridie Kal. Februarii. Na čitavom listu br. 127.

3. C. Plinii Secundi Novocomensis. Liber illustrium virorum. Na koncu:

Qui cupis in parvo compendia prisca libello,
Me lege; succinctae sum pater Historiae.
Si petis Artificem, quis sit, patriamque requiris,
Jacobi Andreas, et Catharum patria.

Andrea Vendramino principe Venetiis impressum M.CCCCLXXVII Nonis Junii. U 4ini.

4. Auli Gellii Noctium Atticarum, cum Commentariis. Venetiis per Andream Jacobi Catharensem. Anno 1477 in folio minori.

5. Lucii Coelii Firmiani Lactantii Opera. Hoc Opus impresserunt Venetiis Magister Andreas de Paltasichis Catharensis et Boninus de Boninis socii. Regnante Inclito ac serenissimo Domino Joanne Mocenigo Dei gratia Venetiarum Duce. 1478. 12. Martii fol. Veoma krasna, na velinu tiskana knjiga. Na koncu sliede versi: „Arguit hic Hominum sectas Lactantius etc.“

6. Diurnale, seu Liber precum. Venetiis per Andream de Paltasichis Catharensem die XX. Aprilis Anno Dni. MCCCCLXXVIII. U najmanjoj veličini (24).

7. M. Tullii Ciceronis Libri III de Oratore ad Quintum fratrem. Venetiis Magister Andr. Catharensis impressit feliciter ab Anno Salutis Domini Milesimo CCCCLXXVIII die XX Augusti. fol.

8. Mammotrectus, sive excursus per totam sacram scripturam ad partium difficilium significantia. Venetiis per Andream Jacobi de Catharo, impensis Octaviani Scoti Gothi. 1482. U 4ini.

9. Alexandri Galli (vulgo de Villa Dei) Gramatici, Doctrinale, seu Grammatica cum commentariis Ludovici de Guaschis etc. Venetiis per Magistrum Andream Catharensis et Joannem de Leodio. Anno Salutis MCCCCLXXXIII die XVII mensis Julii. S golićkimi pismeni i signaturom na čitavom listu:

10. Giacomo de Voragine Ord. Praedic. Le Legende di tutti li Sancti et le Sancte. In Venezia per Andream de Paltaschichis de Cattaro. 1483. fol.

11. La Biblia volgare interpr. Nicolao de Malermi. Venetiis Andreas de Paltasich impr. 1484 fol.

12. Legendario de' Santi da Jacopo de Voragine tradotto da Niccolo Malermo. In Venetia per Andr. de Paltasich et Boninum de Boninis. 1484.

13. Il prologo o veramente Epistola di beato Hieronymo sopra la bibia, dignatamente vulgarizata per il clarissimo religioso duon Nicolo de Malermi. Impresso in Venetia con somma diligentia per Andrea Paltasichio da Catharo. MCCCCCLXXXIIII in folio.

14. S. Antonini Archiepiscopi Flor. et S. Script. Interpr. Summa Theologica cum Repertorio generali. T. III. per Andream de Catharo 1485 fol. Charactere Gothico.

15. Isto djelo. Venetiis 1486. fol.

16. Aulii Tibuli Carmina cum commentariis Bernardini Veronensis. Impressum Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catarensem. MCCCCLXXXVII decimooctavo Kalendas Januarii. fol.

17. M. Tullii Ciceronis Epistolarum familiarum libri XVI, cum Hubertini clerici Crescentinatis Commentario. Impressum est hoc opus Venetiis per Magistrum Andream Catharensem. 1487 die 18 mensis Junii. fol.

18. Isto djelo. Impr. Venetiis Andreas de Paltaschichis 1488. fol.

19. Catulus Propertius Tibullus, cum Commentariis Ant. Parthenii Lacisii, Ant. Volsci et Bernardini Veronensis. Impressum Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catarensem. MCCCCLXXXVII. XVIII Kalendas Januarias in f. (Prekrasno tiskana knjiga).

20. Publii Terentii Afri Comediae, cum Commentariis Ael. Donati et Joh. Calphurni. Venetiis per Andream Paltaschichis Catharensem. 1487 die V Idus Novembris fol.

21. Caji Valerii Catuli Carmina cum Tibulo et Propertio et Commentariis Antonii Parthenii. Venetiis per Andr. de Paltaschichis 1487 fol.

22. Sexti Aurelii Propertii Elegiarum Libri IV. cum commentariis Antonii Volsci. Impressum hoc opus Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catarensem. M.CCCC.LXXXVIII. Kal. Febr. fol.

23. Decii Junii Juvenalis Satyrarum libri, cum Commentariis Domitii Calderini. Venetiis per Andr. Catharensem 1488 fol.

24. P. Ovidii Nasonis Heroides Epistolae. Venetiis per Andr. de Paltaschich. 1488 fol.

25. Joannis Tortellii Archipresbyteris Aretini Commentarii grammatici de Ortographia dictionum e grecis tractarum. Venetiis per Andr. de Paltaschichis Catharensem 1488. 18 Kal. Januarii. Na čitavom listu.

26. M. Tullii Ciceronis ad Familiares, cum commentariis Hubertini Clerici Crescentenatis. Impressum Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catharensem. MCCCCLXXXVIII pridie idus Mai. Na čitavom listu.

27. P. Virgilii Maronis Opera, cum Commentariis Mauri Servii Honorati. Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catharensem. 1488 Kal. Septembris. fol.

28. Bartoli de Saxoferrato. Lectura super I. et II. parte Codicis veteris cum additionibus Alexandri de Imola. Venetiis per Andream Catharensem de Paltaschichis. Anno 1490 die VII mensis Maii et die XV Julii. Laus Deo. Drugi dio izišo god. 1492.

29. Bartoli de Saxoferrato Icti, Lectura super I. Parte Codicis. Venetiis per Andr. Catharensem. 1491. fol.

30. Caji Valerii Catuli Carmina. Venetiis per Andr. de Paltaschichis, Bez godine, fol.

Pamfilo, slikar, rodom iz grada Amfipolja, na rieki Strumnici, učenik Eupompa i osnovatelj slikarske škole od Sikyona u Peloponezu. Živio oko Olimpiade 97—107. Biaše osim drugih znanostih osobito vješt

aritmetici i geometriji, jer je tvrdio, da su obe ove znanosti neobhodno potrebite svakomu slikaru. Quintilian zove ga „Praestantissimus ratione" i Plinio kaže, da je od njegova vremena risarija i slikarija uvrstjena u prvi red tako nazvanih slobodnih naukah (artium liberalium). Njegovi učenici, koji su 10 godinah kod njega ostali i svake godine jedan talent plaćati mu morali, biahu u svih naucih izobraženi i naučili su se osobitom lahkostju i pravilnostju risati, te ponositi se svojom umjetnostju. Kod njega se izobrazio, pokraj glasovitih slikarah Melantia i Pausiasa, takodjer najslavniji i neumrli Apelles. Pamfilo učio je takodjer slikariju s razžeženim voskom, u kojoj vrsti proslavio se je prvi Pausias. Od tvorovah Pamfilovih spominje Plinio bitku kod Tlia i pobjedu Atenianah i Ulisa na moru.

Panfanus Petar, zlatar i vajar, rodom iz Sermona, živio početkom 15. vieka u Dubrovniku, gdje je za crkvu sv. Dominika izvodio anaglipticki iz srebra krasnu ikonu sv. Dominika, što je težila 140 libarah, i na velikom oltaru namiestjena bila. Ugovor načinjen je dne 24. Ožujka godine 1436., a ikona biaše svršena god. 1443. Godine 1628. udari grom u isti oltar, te sruši i skvari svu ikonu. Jedna bilježka dubrovačkoga arkiva veli o našem umjetniku i njegovom djelu sljedeće: „Anno 1443. anaglyptica ex argento conflata ponderis librarum 140 Tabula, super hanc aram reposita fuit. Author operis Petrus Panfanus, Patria Sermonensis, eximius opifex. — Contractus factus die 24 Martis 1436. — Ara illa fulmine percussa A. 1628 corruit."

Papica Mate, drvorezar, rodom iz Staroga grada na otoku Hvaru, izrezà jedno podnebje (baldachin) iz drva, za glavnu crkvu u Jelži, na otoku Hvaru, pozlativši i uresivši ovo svoje djelo veoma viešto. Ovo podnebje, zatvoreno u sakristani, upotrebljuje se samo na velike praznike.

Papini Jakov, drvorezar, rodom iz Florencije, živio početkom 16. stoljetja u Hrvatskoj. Načinio godine 1512. klecala u pavlinskoj crkvi u Lepojglavi, s napisom: „Hoc opus fecit Jacobus Papini Florentinus, tempore Fratris Nicolai Vicarii A. D. 1512." Još danas stoje u Lepojglavi liepa klecala, urešena god. 1743. sa 20 slikah, iz života Isusova, nu čini se, da su ova klecala djelo njekojega novijega umjetnika.

Izvor. Jura monasterii Lepoglavensis. MSC. in archivo Regni Croatiae.

Parentino Bernardo, gl. Porečanin Bernardo.

Parenzo Donato, gl. Porečanin Donat.

Paskva, sin Petrov, protomeštar graditeljah stolne crkve sv. Marie u Dubrovniku, živio u sredini 13. vieka. Njegov otac biaše takodjer protomeštar graditeljah, nu nezna se pravo da li je bio rodjeni Dubrovčanin, budući da je dubrovačko vieće, dne 4. Prosinca god. 1255. istomu meštru Paskvi darovalo njeku zemlju u Bergatu, koja se zvala zemlja Jurzova pri moru, tim obvezanjem, da rečeni meštar ima stati u napredak u Dubrovniku

sav svoj život, i smatrati se za gradjana dubrovačkoga, te da nesmije izaći iz Dubrovnika u drugom kakovom poslu, dokle bude imao raditi oko crkve sv. Marie. Zaključak vieća glasi ovako:

„1255 4 Decembris. Nos Andreas de Auro Comes Rag. cum consiliariis de parvo et magno consilio etc. Causa dilectionis et amoris donavimus quinque solidos *) de terra posita in vergato, in loco qui dicitur de gurze, a parte pelagi, Magistro Pasque protomagistro ecclesie sancte Marie, maioris ecclesie et comunis Ragusini, ut idem protomagister pasqua et sui heredes, dictam terram in perpetuum habeant et possideant et faciant secundum suum velle; qui prenominatus protomagister pasqua fuit filius protomagistri Petri. Hanc autem gratiam fecimus eidem ad hoc, quod ipse moraretur omnibus diebus uite sue Ragusii et esset civis Ragusinus. Et ego protomagister pasqua pro dicto dono quinque solidorum de terra obligo me omnibus diebus uite mea esse conciuis Ragusinus et stare in seruitio ecclesie sancte Marie maioris, et comunis Ragusii et laborare et non exire de Ragusa causa alicuius laborerii, habendo meum salarium et omnes alias honorificentias protomagistratus ecclesie Ragusine. Si autem contingeret quod ecclesia s. Marie uacaret suo laborerio et protomagister non haberet suum salarium, tunc cum consensu comunis ualeat ei ire ad laborandum et redire, tamquam ragusini facient, quocumque ipse uoluerit, et teneatur redire ad laborerium predicte ecclesie cum uocatus fuerit. Testes Grubessa Gundula etc."

Iz ovoga zaključka dubrovačkoga vieća može se izvoditi, da je glavni graditelj stare stolne crkve dubrovačke bio gorerečeni meštar Paskva. Kako je pako ista crkva izgledala, o tom govori ponješto pisac 15. vieka Filip de Quartigianis, ovako: „Zidine ove liepe crkve (sv. Marie) sagradjene su ne iz zemljenih kamenah, nego iz živih, skrbljivo izmjerenih i mnogom vještinom izgladjenih. Izvana rese crkvu na okolo stupovi, medju kojima se može laglje sprohadjati oko crkve. Hodnik ovaj sa stupovi dopira do polovice crkvene visine, te je na zidovih urešen mnogom rezarijom, zvieradi itd. Krov je od olova. Crkva ima troja vrata, jedna su velika i glavna, kroz koja unilaze gospodje, djetca i nevjeste, druga, sa strane, jesu ponješto manja, kroz koja dolaze mužkarci; a treća, takodjer sa strane, opet ponješto manja od drugih, služe za ulaz arhiepiskopu, kanonikom i starim ženam. Razdieljena je crkva na tri broda, koje diele veliki stupovi od svetilišća. U svetilišću ima kraj velikoga oltara kamenita prodikaonica. Izvan svetilišća ili kora sagradjen je takodjer velikom umjetnostju prostrani pulpit, koj na stupovih stoji. Čitava crkva gradjena je živim kamenom od različite boje, urešena je sa slikama iz staroga i novoga zakona" itd. Ova stara crkva nestoji sada više, jer je godine 1667. u velikoj trešnji porušena, te je kasnije na istome mjestu nova sagradjena.

Meštra Paskvu spominje još jedna stara listina dubrovačka od godine 1261., u kojoj priznaje, da je obćini dubrovačkoj ostao dužan 24 perperah od njeke godišnje plaće.

Izvori. Arkiv obćine dubrovačke. Fasc. I. N. 26 i Fasc. VI. N. 102. — Farlati. Illyricum Sacrum. T. VI. p. 26.

---

*) Solidus de terra (soldo) = zlatica zemlje, imala je po prilici 400 □ cipeljah.

Paskvalić Šimun, tiskar, rodom iz Zadra, živio oko god. 1480—1490. Njega spominje Fr. Carrara u svom djelu: „Chiesa di Spalato" list 151. i kaže, da je bio jedan od najstarijih tiskarah. Appendini govori pako o njekom Šimunu Kotoraninu, tiskaru istoga vremena. Možebiti da se pod ovimi dvimi imeni razumievati ima samo jedan, i to naš Paskvalić.

Paskvalis Mihaljev, slavni graditelj 15. vieka, rodio se u Dubrovniku, gdje je osim inih tvorovah, ostavio liepi spomenik u povećanoj po njemu crkvi sv. Dominika. Budući da je stara sakristana iste crkve pretesna bila, odlučiše Dominikani god. 1485. sagraditi drugu sakristanu, te najimiše za to djelo slavnoga u ono doba graditelja i sugradjana svoga Paskvalisa, koj se već prije sa smielim gradjenjem južne luke i tvrde kule veoma proslavi. Paskvalis načini dakle na desnoj strani crkve, kraj svetilišća, željenu sakristanu, u slici kapele, u gotičkom slogu, koja i sada za sakristanu i za crkvenu blagajnu služi. Svod ove kapele, prepleteni na krst, ima na kraju svojih rebarah, što su izvodjena iz zida, umno izradjene zagvozdnice, urešene s angjeli, grbovi, listjem itd. Zidni pilovi, u koje se upiraju šiljasti lukovi, imaju liepo izradjene glavice, urešene grbovi i listjem. Šiljasti prozori nakitjeni su takodjer odozgó liepom vajarijom. Na uspomenu ovoga njegova tvora urezaše mu Dubrovčani sljedeći napis u zidu iste sakristane:

PASQVALIS MICHAELIS RAGVSINVS PLVRA INGENIO CLARA INVENIENS ANNO QVO PORTVM EDIDIT M CCCC.LXXXV.

Osim ovih sgradah, gradio je Paskvalis po svoj prilici i knjižnicu u monastiru dominikanskom god. 1474. i monastir kaludjericah sv. Klare, troškom Marina Bunića, od godine 1495. do 1501.

Dne 7. Kolovoza 1516. načini isti graditelj posljednju svoju oporuku, koja je uvrstjena u zapisniku inih dubrovačkih oporukah, pod napisom: „Testamentum Pasqualis Michaelis ingeniosi architecti salariati Communis Ragusii." U toj oporuci očitovà Paskvalis ponajprije želju, da ga pokopaju u crkvi sv. Dominika, u haljinah redovničkih, reda istoga svetca. Ostavio je mnogim dubrovačkim crkvam po njekoliko perperah, zatiem svojoj nezakonitoj kćeri Mari 25 perperah, monastiru sv. Inocenca na godinu dva perpera, dok bude u njemu živila kaludjerica Ivana, sestra pokojne njegove žene Jakove. Stjepanu Gradiću ostavi u ime svoga duga 5 dukatah. Svojoj netjakinji Mari, kćeri Nikole strigača od sukna (Cimatoris), ostavi nješto rubenine. Svomu nezakonitomu sinu Brašku ostavi 200 perperah. Svojoj starijoj kćeri Dražoli, ostavi u ime miraza 500 dukatah, a za malenu kćer Maru naredi, da ima hranu i odjeću od svojih baštinikah, dok nedodje do godinah, a kad ponaraste, da joj imadu baštinici plaćati stan i službu. Svomu sinu Mihalju ostavi na godinu 50 perperah, dok bude živio, nu zabrani mu tražiti štogod više od baštinikah, budući da je za njegove dugove platio veliku svotu novacah. Sve ostalo svoje imanje ostavi svojim sinovom Marinu i Andriji u jednakom dielu, a za obskrbnike oporuke imenovà An-

tuna Marinova Gundulića i svoje sinove Marina i Andriju, kojima preporuči skrbiti za njegovu dušu.

Izvori. Serafinus Cerva. Historia Ecclesiae Ragusanae. MSC. — Testamenti della Notaria di Ragusa de A. 1512 in 1516. U arkivu Tribunala u Dubrovniku. — Appendini. Notizie Istorico-critiche etc. P. II. pag. 213.

Paskvanin Mikula, vajar, rodio se na Rieci u Hrvatskoj g. 1810. Jedva 11 godinah star, dodje u nauk k svomu stricu Marku Chereginu, riečkomu vajaru, i ostadè kod njega 6 godinah. Kasnije stao se je sám izobražavali i tvorio je ponajviše grobne spomenike i oltare za okolicu riečku. Medju ostalima načini za selo Delnice jedan oltar, za Grobnik oltar i prodikaonicu iz tvrdoga kamena. U Dražkoj župi, oltare SS. Barbare i Antuna. U Fužini za g. Agnesa, grobni spomenik iz kamena. Za g. Škarpu u Rieci, spomeuik na grobu njegove žene. Za Minellia u Trstu, veliki grobni spomenik s figurama itd. On radi i sada neumorno i biaše učitelj vrloga Štefanutia, svoga sugradjanina.

Patačić Adam od Zajezde, baron i biskup velikovaradinski, osobiti gojitelj i podupiratelj muzike. Slavni i učeni ovaj muž rodio se u hrvatskom Karlovcu oko g. 1715. od otca Nikole i Pudenciane, rodjene takodjer Patačić. Njegova roditelj potekla je iz Bosne, koja, preselivši se početkom 15. vieka u Hrvatsku, proslavì i obogatì se na toliko, da je g. 1735. jedna grana dobila čast grofovsku, a druga baronsku. K ovoj drugoj grani pripadao je i Nikola, vojnički zapovjednik u Karlovcu, sa svojimi sinovi Adamom i Ivanom. Izgubivši Adam jur za rana svoga otca, stupì po svoj prilici naputjenjem svoga strica grofa Gabriela Patačića, nadbiskupa kaločkoga, u stalež svetjenički, te bude poslan u hrvatsko sjemenište u Beč, gdje na toliko napredovà, da je već godine 1735. javni natječaj iz filozofije velikom pohvalom podnio, te zajedno historičko djelo pod naslovom: „Augusta Quinque Carolorum Historia“ cesaru Karolu VI. posvetili mogao. Za ovo djelo bude nagradjen od cesara zlatnom kolajnom, na kojoj visjaše cesareva slika. Iz Beča otide u nauke u Rim, gdje je postao doktor bogoslovja. Vrativ se iz Rima g. 1739., dobì od svoga strica grofa Aleksandra župu Verbovečku. Dvie godine kasnije, naime god. 1741. imenovan je kanonikom zagrebačkim, na mjesto glasovitoga Jurja Marcellevića, koj otide za ravnatelja hrvatskoga sjemeništa u Beč, zajedno postane opatom B. D. M. od Abrahama. Iste godine izabran je bio poslanikom kaptolskim za ugarski sabor. God. 1743. postane predstojnikom sv. Benedikta od Kapošföa, zatiem archidjakon od Vaške. God. 1751. imenovan je biskupom Novienskim i savjetnikom dvorskim, a god. 1759 dne 28. Kolovoza biskupom veliko-varadinskim, i sljedeće godine tajnim i pravim dvorskim savjetnikom.

Bivši jur kao mladić veliki cienitelj muzike, kojom se je i sám mnogo zabavljao, imao je priliku kao biskup podupirati većom snagom ovu obljubljenu umjetnost. On ustroji na svome dvoru osobitu muzikalnu kapelu, pod upravljanjem Mihalja Haydna, brata slavnoga Josipa Haydna. Kada pako

Haydn, pozvan u Salcburg za meštra koncertah, onamo otide, najimi Patačić slavnoga Karola od Dittersdorfa za meštra svoje kapele, s godišnjom plaćom od 1200 forintih, i bezplatnom hranom i stanom. Ovoga umjetnika slušao je Patačić prvikrat igrati na guslah kod carskoga dvora, kad je bivši u Požunu na saboru, posjetio Beč. Dittersdorf sastavio je za njega novu kapelu, ponajviše iz českih umjetnikah, medju kojima biaše i slavni skladatelj simfonijah Pichel. Dittersdorf komponirao je osim mnogih drugih komadah i koncertah takodjer za imendan biskupov jednu latinsku kantatu i Oratorium: „Isacco figura del Redentore“, polag krasne pjesme Metastasijeve, koju sám Patačić na latinski prevede. Ovaj Oratorium igrali su u družtvih biskupovih kroz četiri godine, svake nedjelje u vrieme posta, najvećim uzhitjenjem slušateljah, kojih uvjek množina biaše; a budući da je Patačić na svome dvoru i vlastito kazalište imao, dao je po Dittersdorfu složiti jednu operu buffu: „Amore in musica“ i svakojake muzikalne komade, a složio je njeke takodjer sám. Pet godinah ostade Dittersdorf kod Patačića, kad napokon njeki zlikovci biskupa kod carice Marije Terezije obtužiše, da u vrieme posta na svome dvoru komedije predstavljati i balove držati dopuštja, na što Patačić godine 1768. muzikalnu kapelu i kazalište razpusti.

Njekoliko godinah kasnije postade nadbiskupom koločkim, koju čast obnašao je njegda njegov stric grof Gabriel Patačić, te umre kao takav u Koloči dne 19. Srpnja godine 1784.

Njegova podoba, slikana mastima od Stjepana Dorfmeistera, nalazi se u sbirci pisca ove knjige.

Izvori. Alexandri Com. Patachich Status Familiae Patachich, sive notitia illius universalis. MSC. — Repertorium Familiarum Croaticarum. MSC. — Gallerie der berühmtesten Tonkünstler des 18. und 19. Jahrhunderts. Erfurt. Joh. Karl Müller 1816. B. I. pag. 80—89.

Patricius Franjo, od vlasteoske porodice Patricićah, koji se pisahu takodjer Petritius, Petrissius, Petris, Petrić i Petrišić. Rodio se na otoku Cresu godine 1529. Njega drže njeki talijanski pisci za jednoga izmedju najučenijih muževah svoga vremena. Biaše na glasu kao mudroslovac, matematik, naravoslovac, povjestnik, govornik, pjesnik, a pokraj toga bio je veoma vješt takodjer umjetnosti muzikalnoj i graditeljskoj. Ovamo nespada pretresivanje njegovih učenih djelah, poradi kojih ga Capasso nazvà „Hominem omnium sui aevi literatissimum“, a obširnije govori o njima ponajbolje učeni Tiraboschi u svojoj historiji književnosti talijanske. Ovdje valja nam samo kazati, da je u svom djelu: „Deca sopra la Poetica“ knj. V., VI. i VII. veoma umno pisao o načinu pjevanja starih Grkah i o njihovih Tetrakordih; da je prvi iznašao i razjasnio pravila, polag kojih se je pjevalo u starih korih; te da je u svom djelu: „De Regno et Regis institutione“ mnogo pisao o muzici u obće, kojom se je sám rado zabavljao. Pisao je takodjer: kako se njeke rieke uredjivati i kako njihovi bregovi i luke

graditi imadu. U ostalom vriedno je primietiti, da je bio prijatelj papah Klementa VIII. i Gregura XIV. kao i kardinalah Augustina Valeria, Scipiona Gonzage, Jerolima della Rovere, a ljubimac Alfonsa duke od Ferrare. Razne svojé nauke crpio je na svojih putovanjih po Italiji, Španiji, Francuzkoj i u kraljevstvu ciparskom, gdje je dulje vremena živio.

Godine 1596. dne 13. Listopada izabran je u Rimu od svojih suzarodnikah članom sbora ilirskoga sv. Jerolima *), ali jur dne 7. Veljače sljedeće godine 1597. umrè u Rimu i pokopan je po svoj prilici u crkvi ilirskoj sv. Jerolima, gdje mu žaliboże neima nikakova spomenika.

Izvori. Saggio sopra Francesco Patrizio Dalmatino, di Rados Antonio Michaeli Vitturi da Traù, u djelu: „Opuscoli del Signor Rados Antonio Michaeli Vitturi. Ragusa 1811 pag. 26." — Tirraboschi Storia della Letteratura italiana. Milano 1822—26. — Baglivi Georgii (Ragusani) Opera omnia Medico-practica et anatomica. Antverpiae 1715. In Praefatione. — Gerber E. L. Hist. Biogr. Lexicon der Tonkünstler. Leipzig 1791. II. pag. 83. — Fetis F. J. Biographie universelle des Musiciens et Bibliographie generale de la Musique. Paris et Bruxelles 1835—1844. — Libri delli Decreti della Congregatione illirica S. Hieronymi. MSC.

Pavao Dubrovčanin, gl. D u b r o v č a n i n P a v a o.

Pavao Zagrebčanin, gl. Z a g r e b č a n i n P a v a o.

Paver Franjo, rodm iz Rieke hrvatske, sad živući slikar, učio se na akademiji mletačkoj i u Rimu. Načinio više liepih slikah za razne crkve u Primorju hrvatskom, medju ostalima veliku ikonu B. D. Marije za glavni oltar u stolnoj crkvi riečkoj, i liepu sliku sv. Andrije za kapelu istoga svetca u Bakru.

Penčin ili Pinčin Lovro, vajar i graditelj šibenički 15. vieka. rodom iz Mletakah. Dne 3. Studna god. 1435. ugovorio je s Dešom sinom Jakova iz Šibenika, da će u stolnoj crkvi šibeničkoj sagraditi prvi oltar ili kapelu s bieloga kamena, naprema drugom stupu crkvenom, sa sjeverne strane, i to za plaću od 50 dukatah u zlatu **). Neima sumnje, da je meštar Penčin istu kapelu doista svršio, budući da 9 godinah kasnije, kad je ostale kapele i

*) U zapisniku istoga sbora stoji o tom izboru zabilježeno sljedeće: „A di 13 Ottobre 1596 fatto confrate Francesco Patrizio. — Comparse in Congregatione il Signor Francesco Patriccio et fece instanza d' esser accettato in congregatione, così fù accettato per fratello, conforme alli ordini della nostra congregatione, uiue uocis oraculo.

**) „Promisit facere et construere unam capellam de lapidibus albis pulcram de intus ecclesiam cathedralem sancti Jacobi de Sebenico, hinc ad festum Paschatis D. N. Jesu Christi proxime futurum, que capella debet esse prima columna versus secundam columnam ipsius ecclesiae, videlicet a parte boreali in angulo ipsius ecclesiae, versus dictam boream et viam publicam, in omnia et per omnia sicut continetur consignata ipsa capella in una carta papirea designata et descripta in vulgo latino." Transumpta publicorum Instrumentorum. Codex MSC. carthaceus Domini Difnico Sibenicensis, in folio pag. 368.

oltare iste crkve Juraj Matejević gradio, u ugovoru ovoga meštra medju ostalim sljedeće stoji: „Pro una septima capella posita in dicta ecclesia a latere versus Logiam et plateam, penes primam capellam, positam a dicto latere versus Boream, que prima capella est Heredum quondam ser Desse Jacobi“ etc. U zapisnicih šibeničkih spominje se meštar Penčin još godine 1441., 1442. i 1443. Dne naime 19. Studna god. 1441. prodao je njeki svoj vinograd u Tribokonu (Tribocon) šibeničkomu biskupu, pred licem gradskoga kneza. Dne 13. Travnja godine 1442. poslao je meštar Penčin (Ser Lorenzo Pinzin Lapicida de Venetia) na brodu Ivana Šibeničanina u Mletke tri bačve smole. Dne 4. Veljače god. 1443. spominje se napokon kao dužnik šibeničkoga vajara Ivana Pribislavića, radi kojega duga uzeta mu biahu pod ovršbom dvoja kola.

Po svoj prilici biaše Penčin jedan izmedju onieh vještijih meštarah, koji su Jurja Matejevića pomagali u gradjenju stolne crkve šibeničke. Čini se, da je došao u Dalmaciju po nalogu mletačke vlade, i da je jedna osoba s onim Pincianom, kojega Lucio pod imenom: „Magister Pincianus Ingeniarius“ u svom djelu „Memorie di Traù“ pag. 442. spominje. Taj Pincian gradio je godine 1424. tvrdju trogirsku, po nalogu mletačke vlade.

Od njegovih učenikah zabilježen je u šibeničkih zapisnicih Stjepan Vukašović, kojega njegov otac Juraj dne 27. Ožujka godine 1432. u nauk na osam godinah istomu meštru Penčinu predadė.

Peon, vajar, rodom iz grada Mende u Traćkoj, živio oko 85. Olimpiade, u ono vrieme, kada je bila u Grčkoj umjetnost na najvećem savršenstvu. Po rodjenom svom mjestu zvahu ga njeki pisci takodjar Mendaeos, Mende, Mendin i Mandaeos, tvrdeći, da je bio rodom iz Peonie, što po jasnom svjedočanstvu Pausanijevom neima vjere. Na pročelju Zeuseva hrama u Olimpu izvajao je okolo slike Zeuseve, s desne strane, kolno natjecanje Enomaona i Pelopsa, prikazujući u kolih Enomaona sa svojom ženom Steropom, a spreda Mirtila, koj konje tjera, s lieve strane Pelopsa i Hippodamea s vozarom, s konji i s podvoritelji konjah. Odozgó i odozdó biahu izvajani vodeni bogovi Alfeo i Kladeon. Od ovih krasnih veoma simetrički razredjenih kipovah neima sada skoro ni traga, osim njekoliko ostanakah od Metopah. U Naupaktu načini Peon za Meseniance božicu Niku ili Viktoriju na kamenitom pilu, koja je tamo stavljena bila na uspomenu njeke pobjede Akarnanah i Eniadah.

Izvori. Junius. — Nagler. — Bruner H. Geschichte der griechischen Künstler. Braunschweig. 1853. T. I. pag. 224.

Pergamin Ivan, graditelj i vajar 15. vieka, sagradio od godine 1472. do god. 1481. biskupski dvor u gradu Osoru, na otoku istoga imena, troškom biskupa Marka Nigra, kako sljedeći napis, kojega Farlati T. V. pag. 207 priobći, potvrdjuje:

PONTIFEX HVIVS INSVLAE DIGNVS
MARCVS NIGRO HOC EPISCOPIVM TOTVM
SOLO AEQVATVM REAEDIFICAVIT
OPERA IOANNIS PERGAMENI IN VTRAQVE ARTE PERITI.
MCCCCLXXXI.

Isti meštar Pergamin dovršio je za vrieme biskupa Nigra bez sumnje i stolnu crkvu osorsku, koju po svoj prilici meštar Juraj Matejević iz Šibenika graditi počė.

Perlaska Dominik, mjedorezar srbski, izdavao godine 1838. zajedno s Antunom Arnotom, Srbske Novine u Pešti, ukrasivajući ih sa slikama, kao: nošnjama, obrazima, predjelima itd. Sljedeće godine počeo je izdavati „Sveobšti magazin obrazah“ sa mjedorezi. Rezao je takodjer više prizorah peštanskoga „Navodnjenja“, što se je god. 1838. slučilo. Za „Výklad“ Jana Kollára, rezao je grad Arkonu u noći, zatiem osim više obrazah, takodjer podobu pjesnika Sime Milutinovića i poljskoga gjenerala Hlopickoga.

Pessi Ivan, slikar, živi u Zadru, gdje se je i rodio (?). Putovao je po Italiji, i po istočnih pokrajinah, načinio više krasnih okolicah i predjelah od Rima, Carigrada, Pešta itd. Hvali se veoma njegova slika bure na moru. God. 1856. risao i litografirao je znamenitu sliku sv. Šimuna proroka, kojega sv. moći čuvaju se u Zadru.

Izvor. Osservatore Dalmato 1856. Nr. 68.

Petar Ljubljančan, gl. Ljubljančan Petar.

Petar Zagrebčanin, gl. Zagrebčanin Petar.

Petrić Alojzija Maria, slikarica i glavarica samostana kaludjericah u Ljublani rodila se 1807., umrla tamo dne 6. Lipnja 1858. Pomogla je vrloj slikarici Jozefi Strus načiniti liepu sliku vjenčanja Marijinoga, koja visi na velikom oltaru crkve ursulinske u Ljubljani. Za svoj monastir i za svoje prijateljice načinila je takodjer više liepih slikah. Zahvalni narod krajnski, kojega množinu ženske djetce odgojivala je kroz više godinah, stavi joj grobni spomenik, na groblju pri sv. Kristovu u Ljubljani.

Petrić-Orlaj N., najslavniji sad živući slikar u Ugarskoj, o kojemu ću poradi pomanjkanja podatakah, progovoriti pobliže u dodatku ovoga djela.

Petrolo Andrija, gl. Petrul Andrija.

Petrović Daniel, srbski slikar, rodom iz Lugoša u Banatu, živio početkom ovoga stoljetja; biaše umjetnik na glasu. Uresio je liepima ikonama srbsku Pančevačku i Temešvarsku crkvu. Imao bi bio slikovati i peštansku, ali je trebovao za svoje djelo 6000 forintih, što se je ob-

skrbnikom crkve previše činilo. O njegovom daljnjem životu nije mi ništa poznato.

Petrović Dimitrija, vajar, mjedorezar i ljevar, rodio se 18. Veljače godine 1799. slučajno u Baji, u Bačkoj županiji, kamo su baš onda roditelji njegovi putovali. Njegov otac biaše ugledni trgovac iz Vukovara u Slavoniji, preselivši se kasnije u Kišköres, u peštansku županiju. Jur godine 1809. izgubi Petrović svoju mater, rodjenu Gjurković, a malo zatiem godine 1814. takodjer svoga otca, kojega sav imutak u državnom bankrotu godine 1811. propade. Mladi Petrović, svršivši u to doba u Baji tretji razred gimnazijalne škole, na mjesto da ide u četvrti razred, podà se nauku plastičke umjetnosti, u kojoj se je kroz pet godinah sám viežbao, bivši u službi vriednoga trgovca Alekse Atanaskovića, koj se je po smrti otca mu za zaostavšu sirotu zauzeo. U ovoga kući običavao bi Petrović, u prazno doba, neprestano baviti se rezanjem i svakojakimi tehničkimi tvorovi, koje su ljudi kao njeke riedkosti po Baji raznašali i jedan drugomu pokazivali. Medju ostalima dodjè taki jedan tvor u ruke bogatoga Konstantina Branovačkog, c. k. nadporučnika u miru, koj mladoga umjetnika veoma obljubi i na svoje troškove u Beč pošalje, gdje su ga u mjesecu Studenu god. 1819. primili u tadašnju Klieberovu učionu risanja i rezanja, u kojega djelaonici počè se učiti takodjer umjetnost vajanja. Tu napredovà tako dobro, da je već odmah u prvom i u drugom tečaju svoga nauka nagradjen bio poradi njekih veoma dobro načinjenih risarijah. Nu naskoro snadjè ga nesreća, jer njegov podupiratelj izgubi u trgovini njekim nesretnim slučajem sav svoj imutak, te nemogaše podupirati nadalje svoga pitomca. Stoprv god. 1821. podjè Petroviću za rukom doći na bečku akademiju umjetnostih, gdje je g. 1823. dobio školnu nagradu za njeke figure, a zajedno najveću nagradu razpisanu po Reichelu. Isto tako bude i god. 1828. od akademije nagradjen za njeki model.

Godine 1823. dodje po preporuci upravitelja Steinbüchela k profesoru vajarstva Ivanu Schalleru, kod kojega je iz prva popravljao mramorne i mjedene kipove, sastavljajući takodjer ine kipove iz raznih komadićah takova kamena, za koje nije nitko mario. Tu je počeo snimati na sadru mnoge stare novce, medajle, rezarije iz kamena, a njeke kipove radio je iz žveplena kamena (paste) za c. k. kabinet starinah. Snimio je takodjer, po svom izumljenju, sve u rečenom kabinetu nalazeće se stare kamee i izdubljene, te udjelane kamene, za berlinski muzeum.

Godine 1825. poduzè put iz Beča u Temišvar, kojom prilikom, radi jeftinijega putovanja, kupi za 10 for. jedan čamac, na kom se s jednim svojim kalfom odvede sve do Vukovara, posjetivši na putu sva znamenitija miesta. U Ivankovu, u brodskoj regimenti, posjeti svoga strica kapetana Vasu Petrovića, kod kojega je našo i svoju babicu 96 god. staru. U Petrovaradinu sastadè se sa svojim ujakom Pavlom Gjurkovićem, slikarom, kojega je posljednikrat vidio. Iz Petrovaradina dodjè napokon u Temišvar, gdje je

na trošak pravoslavne obćine načinio nacrt ili osnovu za jedan oltar, kojega gradjenje povjereno je kasnije njekojemu aradskomu vajaru, poradi mnogo manjih troškovah. Vrativši se malo zatiem u Beč, sgotovi sljedeće godine za grofa Festetića, osobitom vještinom, veliku mramornu posudu (vazu) sa svakojakimi uresi.

Godine 1828. stupi posve u službu Schallera, dobivši od njega nalog, da upravlja tvorenje kolosalnoga mjedenoga poprsja generala grofa Franje Kinskoga, koje djelo sgotovi obćenitim zadovoljstvom, pomoćju novoga po sebi izumljenoga načina lievanja. Ovo kolosalno poprsje, koje je 125 krat veće od naravne veličine, izliveno je iz jednoga komada, širina od mjeda ima 5—6 liniah, a teži sa podnožjem 51 centa. God. 1830. dne 4. Listopada biaše rečeno poprsje izloženo u bečkom Neustadtu, u bašći carsko-vojničke akademije. Ovo djelo, koje svi poznavaoci za posve izvrstno proglasiše, biaše takodjer u bečkih novinah dne 23. Lipnja god. 1830. veoma pohvaljeno. Jur god. 1831. ostavi Petrović službu Schallerovu i poče na svoju ruku raditi, nu poradi kolere i smrti svoje troje djetce, nije mogao onako u radnji uspievati, kao što bi bio želio.

Godine 1835., dobivši mnogo nalogah od ljubiteljah starih novacah, da im njeke komade, što su im falili, posve ravne izvornikom slije, izumi on njeki smies od rudah, iz kojih je stao lievati snimke novacah, koji su starim mjedenim, bakrenim itd. posve priličili. Osim toga lievao je takodjer novce i medajle iz srebra, polag starih izvornikah, i sgotovi više hiljade komadah, koje se od izvornikah skoro ni razlučiti nemogu. Godine 1837. sgotovi Petrović za izložbu bečku, iz mjeda kip Isusa, 3 cipelja dugačak, pod nogama je krugla svieta. Ova radnja biaše u bečkih novinah godine 1837. broj 51. pohvaljena. Godine 1838. načini veliki i manji oltar za kneza Švarcenberga, koji se nalaze sada u pogrebnoj kapeli u Wittingau u Českoj. U isto doba izradi dva Isusa, kao modele za c. k. gvozdjenu ljevaonicu, i zajedno 13 obrazca srbskih grbovah, za srbske topove, koji su za knjaza Miloša pod nadziranjem Petrovićevim u Beču lievani. Godine 1839. sastavi Petrović jedan izvodjeni kip iz tuča, dobro pozlatjen, kao poklon za sadašnjega mitropolita karlovačkoga. Godine 1840. bude oprošen od obćine biogradske, da načini nacrt ili osnovu velikoga oltara za sbornu crkvu biogradsku, koj nacrt bi obćenito odobren, te Petrović dobi nalog, da polag njega isti oltar sagradi. Radi ovoga posla otide god. 1841. u Biograd, da razvidi i izmjeri mjesto, na kom će oltar stajati. Vrativši se u Beč, sgotovi arkitektonički dio istoga oltara, sa svimi uresi, te izloži svoje djelo u politehničkom zdanju, gdje se je svima gledaocima dopalo i pohvaljeno bilo u bečkih novinah 2. Siečnja god. 1842. Veličina ovoga oltara iznosi 42 cipelje u visini i 48 u duljini. Malo zatiem otidè po drugikrat u Biograd, gdje se baš onda porodi buna, zašto je 3 mjeseca tamo ostati morao. Po svršenoj buni nehtjedè obćina biogradska, poradi oskudice novacah, nastaviti dati djelo Petrovićevo, zašto je bio prisiljen nesvršeni oltar ostaviti u crkvi, kojega su kasnije njeki drugi meštri do-

gotovili. Godine 1843. sastavio je za kneza Švarcenberga opet 3 oltara, naime dva za Gilovec, a jedan glavni oltar za Neušattel kod Wittingaua u Českoj. Godine 1844. izvajà iz mramora poprsje bankiera Rotšilda i malo poprsje glasovitoga meštra od balleta N. Guere. Osim toga sgotovi još više poprsjah iz sadra, zatiem veoma bogato urešenu svjetionicu za crkvu sv. Margarite u Beču. U isto doba načini takodjer više grobnih spomenikah za Beč i za Ugarsku, iz pjesnatoga kamena i iz mramora. Godine 1847. načini po naručbi jednoga družtva gospodjah peštanskih, liepi spomenik iz tuča za pokojnoga ugarskoga pjesnika Kišfaludy Šandora, koj biaše za narodni muzeum ugarski opredieljen. Ovaj spomenik, 14 cipeljah visok, sgotovì Petrović već god. 1848., ali poradi tadašnjega nemira i bune predà ga dvie godine kasnije. O ovom spomeniku govorilo se pohvalno u mnogih javnih časopisih. U posljednje vrieme svoga života načini takodjer više medajlah, na uspomenu ožujskih i svibanjskih danah, zatiem druge sa slikom generala Radeckoga itd.

Kao čovjek podpunoma vješt svojoj umjetnosti, izdao je Petrović i jednu knjižicu, o načinu ljevanja kipovah, pod sljedećim naslovom: „Andeutungen über Bildgiesserei nach der Methode der Alten, in ihrem Verhältnisse zur Galvanoplastik und der Bildgiesserei-Methode unserer Zeit, von Demeter Petrowitsch, Bildhauer und Broncebildgiesser. Wien 1845."

Petrović radio je do svoje smrti neumornim trudom, te još god. 1850. predloži piscu ovoga djela liepu osnovu, polag koje imao bi se bio načiniti spomenik za padše u ugarskom ratu junačke Hrvate u Zagrebu, ali okolnosti nedopustiše, da se liepa njegova misao oživotvori, kao ni druga, da se naime po njemu najstariji i najredji stari novci, koji se veoma teško dobiti mogu, za zagrebački muzeum ili akademiju točno snime i da tako našoj mladosti za nauk služe. Dvie godine zatiem umrè iznenada u Beču, na žalost svih, koji su ga poznavali kao umjetnika.

Sa svojom ženom, rodjenom Bavarkinjom, dobì šestero djetce, od koje živu dva sina i dvie kćeri, najstarija od ovih, Emilia, biaše godine 1849. kod balleta na videnskom kazalištu, i dopadè se veoma kao solo-tancarica.

Izvor. Vlastito pismo sa životopisom od D. Petrovića.

Petrović Miloslav, ljevar topovah, rodio se u Banatu. Biaše s prvine kalfa ili djetić kod jednoga postolara, te se nauči po slučaju od njekojega urara praviti ure, na što svoju prijašnju meštriju ostavì, i kao urar živiti stane. Godine 1806. otidè za vrieme srbske bune u Srbiju, da vojuje za slobodu naroda svoga. Uvidivši tu veliku oskudicu topovah, dodjè na tu misao, da za svoj narod lije topove. U samotnom družtvu svoje žene, pokusi on novi svòj posao, i već kod tretjega pokušenja izpadè mu trud tako dobro za rukom, da ga srbsko praviteljstvo svojim ljevarom imenovà, povjerivši mu nadziranje prvoga srbskoga arsenala. Od ono doba izlio je mnoge topove za srbsku vojsku, dok je kasnije u T o m i M i l i n o v i ć u

iz Morinja od Kotora dobio pomoćnika *). Sime Milutinović opjevà ga u svojoj „Serbianki" u II. časti, list 136., pod naslovom: „Serbski Arsenal", i počima ovako svoju pjesmu:

„Miloslave — tausendkistlere
Sahatžiom što izviestan bieše,
U serpskome Beogradu stojnu,
Nek ti s' ruga, ili te poroči
Koi za što mari i nahodi,
Zaboraviv u svom oku brvna,
Al od Srba t' vazda budi fala
Za Tophanu, kad osieti bratju" itd.

Petrović Pavao, slikar, rodio se god. 1818. u Temišvaru od srbskih ubogih roditeljah. Njegov otac Sava, dao ga za rana u nauke, ali mladić jogunast i tvrdoglav od naravi, bjegao je nauke, i tek onda, kad mu se glava malko otvori, počeo se davati na nauke, a ponajviše obljubi umjetnost slikarstva. Oko g. 1843—1844. prihvati ga njeka požuda viditi veliki sviet i u tudjih zemaljah tražiti blago, te on ostavi svoju otačbinu, svoje roditelje, ženu i djetcu, pa odè na put, neznajući druge jezike nego srbski, rumunjski i njemački. Za kratko vrieme posjeti Pariz, London, Rim, Napulj, Aleksandriju i Kairo, te dodjè napokon u istočnu Indiju, a od ovuda i u Kitajsku zemlju. Na putu nauči se francezki, englezki, indianski i kinezki, te bude kao slikar u Indiji i Kitaju, osobito od Englezah, veoma cienjen i vrlo dobro platjen. U svih gradovih, osobito u Kalkuti god. 1845., u Simli na gori himalajskoj god. 1846. i u Hong-Kongu god. 1850., odkuda je svojim roditeljem i rodjakom pisao **), imao je veoma mnogo posla, dobivajući za pojedine podobe, u veličini od 1—3 cipeljah po 200—1000 for. sr. Oko god. 1851. otidè iz Kine u Kaliforniju, gdje u gradu S. Francesco, prilikom velike vatre, koja se u tom gradu porodi, sav svoj imutak izgubi. Od tuda otidè na otoke Sandvihske i zatiem u grad Valparaiso, kamo je god. 1852. c. k. ministerium na želju njegova otca i žene austrijanskomu konzulu pisao, neka savjetuje Petroviću, da se kući vrati. — Da li se je odonuda vratio, neznam.

Petrović Živko, slikar, rodio se u Zemunu dne 15. Kolovoza g. 1806. Otac mu je bio kovač, koj je za Karadjordju u vrieme srbske bune topove okivao, te prisili svoga sina da se uči istu meštriju, prem da je već u mla-

*) Ranke u svom djelu: „Die serbische Revolution", veli na listu 114. medju ostalim o njemu: „Merkwürdig ist dieser Milosav, die Geschichte der Erfindungen beginnt zuweilen in einzelnen von Neuem" etc.

**) Pisma njegova nalaze se u Srbskom narodnom listu god. 1846 br, 45 i god. 1847 br. 6 i 44. — Srbske Biogr. Novine 1850 br. 61 i 138.

dosti pokazivao njeke ljubavi k slikarstvu. Učeći se otčevu meštriju, polazio je ujedno u nauke kod njekojega trgovca Cike, koj se takodjer rado slikanjem bavio. Od ovoga nauči se početke risarije i slikovanja. Kasnije otide za njeko vrieme u Beč na akademiju, koju je polazio kad je već oženjen bio. Prva njegova poveća radnja biaše oltarna ikona: uznešenje Marijino, koju je po nalogu dvornoga vojnoga vieća za zemunsku katoličku crkvu, polag Ticianove glasovite slike, snimio. Zatiem snimi od Anibala Karačia sliku sv. Roke za kontumacku zemunsku kapelu, za katoličku crkvu u Bukureštu načini oltarnu sliku sv. Marie s djetetom. Za župnu crkvu u Petrijevcu u Slavoniji sgotovi slike sv. Elisabete i Lovrencije, a za katoličku crkvu u Golubinovcu snimì sv. Ivana Ev. po Rafaelu. Vrativši se iz Beča, izobrazì sa slikama staro-banovačku srbsku crkvu kod Zemuna, zatiem srbske crkve u Perlesu, Novomselu i u Zemunu staru Nikolajevsku crkvu. U najnovije doba načinio je više ikonah za templo gornjovaroške zemunske crkve.

Njegov sin Dimitrije bavi se takodjer slikovanjem.

Petrul Andrija, nazvan takodjer Petrolo i Petreolo, slikar, rodom iz Pušjavesi (Venzone) u Furlanskoj, živio od god. 1540. do 1586. većom stranom u svom rodnom mjestu, koje onda još slovenskimi stanovnici naseljeno biaše. Od njegovih tvorovah poznati su samo sljedeći: 1. Sv. Uršula, pod kojom se je podpisao: „A. Petrolo." — 2. Sv. Eustakio i Jerolim, polag Alberta Dürera. — 3. Parabolu od razumnih i ludih djevojakah s liepimi arkitektoničkimi uresi. Ove dvie posljednje slike načini s vana i s nutra na vratih od orguljah, a sve tri slike za stolnu crkvu od Pušjavesi. Bio je osobito vješt u bojadisanju i u izraživanju lica.

Pfalc N., živući slikar, rodio se u Vinkovcih u Slavoniji, izučiv se na akademiji umjetnostih u Beču, nastanio se u Osjeku. Bavi se ponajviše slikovanjem podobah, nu načinio je takodjer njekoliko liepih oltarnih slikah. Njegovi tvorovi odlikuju se njekom osobitom značajnostju i krepkostju.

Pichler Josip, slikar, rodio se u Kotčanih (Kötschach) u Gajlskoj dolini koruške pokrajine dne 9. Ožujka god. 1730. Sin ubogih roditeljah, biaše u svom djetinstvu pastier, te se je prirodjenom ljubavjn k slikarstvu, pašući stada, zabavljao risanjem. Njeki putnik, vidivši slučajno njegova djela, zauzè se za njega, kad je već dvadesetu godinu navršio bio, te pomoćju ovoga dodjè najprije u Linc u učionu slikara Faltingera, zatiem u Solnograd i odtuda u Monakov, a napokon u Beč, gdje je godine 1752. carsku akademiju polazio. Tu se je ponajbolje vježbao u arkitektoničkoj slikariji, u čemu je imao učitelje Fišera i Lotarina. Mnoge slike ovoga predmeta načinio je za grad Austerlic, za župnu crkvu u Obrovicah kod Brnja, i za njeke dvorove velikašah u Beču, Pragu, Požunu itd., a osim toga i za carski dvor u Laksenburgu, našto je za nagradu dobio plemstvo. U Celovcu slikovao je svod u dvorani biskupova dvora, zatiem kapelu

kneza-biskupa Salma, koja slikarija, pošto je od vremena na njekih mjestih izkvarena bila, od njekog manje vrsti slikara popravljena biaše. Pod ovom svojom slikarijom stavi on sljedeći napis: „Jos. de Pichler super. Carinthiae in Kötschach civis, Architect. pinxit. MDCCXCVIII." Radi ove slikarije dadè carica Ludovika, treća žena cara Franje II, čitavu kapelu snimiti. Pod starost zanimao se je slikovanjem cvietja. Pichler umre oko godine 1808. u svojoj kući kraj Sv. Mihajla u starom Lerchenfeldu u Beču. Ostavio je nakon sebe jednu kćer.

Izvori. Nagler. Neues Künstler-Lexikon. — Herman H. Klagenfurt wie es war und ist. Klagenfurt 1832. — Meusel.

Pik Filip Josip, slikar, rodio se u Vlaškoj Gorici god. 1806., gdje i sada kao učitelj risarije živi. Načinio je oko godine 1844. za fratarsku crkvu u Kastanjavici kod Gorice: 1. Oltarnu sliku sv. Križa, na kojoj je izobražen Isus na krstu a odozdó Magdalena, snimka polag Tomincove slike, što se nalazi u kapeli goričkoga groblja. — 2. Istu sliku načini u 7. kapeli rečene crkve na stieni. — 3. Popravi njeke slikarije, prikažujuće: B. D. Mariju, sv. Terezu i sv. Ivana od Križa.

Pik Rafael, sin prvašnjega, takodjer slikar, rodio se u Gorici g. 1835. Od mletačke akademije umjetnostih, gdje se je na trošak svojih sugradjanah učio, dobio je od god. 1852. do 1858. više nagradah, javnih pohvalah i medajlah, te se je nadati, da će s vremenom znamenito ime steći. U Gorici biahu njeki njegovi javno izloženi tvorovi obćenito pohvaljeni.

Pisbolica Jakov, slikar 16. stoljetja, po svoj prilici rodom iz Dalmacije. Vasari sačuvà nam njegovu uspomenu, kojega rieči svi pisci riečnikah umjetničkih opetovahu. Pisbolica načinio je za crkvu Santa Maria maggiore u Mletcih uznešenje Isusovo. Isus je okružen od mnogih angjelah u zraku, a odozdó stoji B. D. Maria s apoštoli. Boschinia prevari na toliko liepost ove slike, da ju je držao za djelo Bonifacia.

Plavornica Matija, graditelj, gradio godine 1493. u družtvu s Franjom Krčaninom, Petrom Valenticom, Petrom Damjanom Splitčaninom i Mateom Zadraninom, crkvu i monastir duvnah sv. Antuna opata na otoku Rabu, što ju je dala sagraditi Bl. Magdalena Budrišić, rodom iz Gerova u modruškoj županiji. U starinskom rukopisu, u kom su zabilježeni troškovi rečenoga gradjenja, ima medju ostalim: „1483 a dì ultimo Aprile. A maestro Matteo Plauorniza et Maestro Francesco da Veja per auer fatto li muri, tre finestre, porte etc. per lor fatura d' accordo uno hab . . . . Lire . . . ."

Plumthal N., slikar iz Koruške. Godine 1580. uresio je slikama novu kuću koruških stališah, kojim slikam neima sada više traga.

Pola da Bartol, gl. Pulanin Bartol.

Pola da Matija, gl. Pulanin Matija.

Politei Juraj, rodom iz Spljeta, živio koncem 18. vieka. Biaše na lasu kao vrlo vješti mekanik. Bez ikakva učitelja tvorio je čudesa od motvorah. Načinio mnoge velerazlične ure, medju ostalima jednu posve odobnu onoj, što je na crkvi svetoga Marka u Mletcih. Zatiem svake vrsti uzikalnoga orudja, jedan klavir osobitoga stroja, njekoliko zvonikah i mnoge akine. Oko godine 1782. pozvà ga njegov zemljak Šimun Stratiko u Paovu, gdje je dulje vremena živio.

Pončun (Ponzone) Matija, vitez (Cavaliere), slikar, rodio se ili u pljetu, ili u njekom drugom gradu Dalmacije, oko god. 1580—1590. Biaše odjak slavnoga Marka Antuna Gospodnetića (de Dominis), arcibiskupa pljetskoga i prvostolnika hrvatskoga i dalmatinskoga. Sva je prilika, da e od ovoga svoga učenoga rodjaka poslan bio u Mletke, da uči slikariju, oju već za mlada veóma obljubio biaše. U Mletcih dobì za učitelja glaovitoga u ono doba slikara Santa Peranda, postavši za kratko vrieme njeov najbolji učenik *). Kod Peranda sprijatelji se sa svojim saučenikom ilipom Zanimbertom iz Brešie, s kojim je zajedno živio i radio tako duo, dok nije sa svojim učiteljem otišo u Mirandolu, da radi za vojvodu d Mirandola. Vrativ se kasnije iz Mirandole u Mletke, utemelji Pončun kolu za mlade slikare, te izučì u slikariji, medju ostalima, svoga zemljaka larka plem. Kavanjina, rodom iz Spljeta, zatiem Antuna viteza Lazzariukovića, Andriju viteza Celestia Mletčanina, i Ivana Carboncina iz Treviza.

Oko god. 1639. bude po svom bratu Sforciju Pončunu, arcibiskupu pljetskom i revnom ljubitelju i promicatelju glagoljice, pozvan u Spljet, a uresi sa slikama, iz života sv. Dujma, pjevalište (odeum) tamošnje stolne rkve, koju je isti brat s oltari, s arcibiskupskim prestoljem itd. ukrasio io. Ali ovu želju brata svoga nije mogao Pončun za njegova života svrili, budući da je isti brat god. 1640. naglo u Mletcih umro, sagradivši rije u stolnoj crkvi spljetskoj, za sebe, za svoju mater i za svoga brata, robnicu, sa sljedećim napisom:

FORTIA PONZONVS ARCHIEPVS SPALATENSIS, SIBI. OPTIMAE PARENTI, AC FRATRI AMANTISSIMO. MDCXXXX.

Nu ovaj grob neprigrli nikada kosti našega umjetnika, budući da je ko godine 1661. **) u Mletcih umro i tamo pokòpan.

---

*) Njegovi saučenici biahu Francesco Maffei i Filippo Zanimberti.

**) U drugom izdanju Sansovinova djela „Venetia descritta", koje je tiskano god. 1663., spominje se Pončun medju živimi slikari kao: „Pittor vecchio e classico", dakle je moguće, da je umro oko godine 1664., a ne kao što Zani tvrdi, godine 1656. U obće griese svi Pončunovi životopisci u naznačenju dobe njegova života.

Još za života svoga učitelja Perande, jedva što postadè nezavisnim, nehtjedè nadalje sliediti način slikanja Perandova, već izumì posve novi način, bližji naravi, te nadvlada u značajnosti i umnosti daleko svoga učitelja. Njegove slike izražuju njeku izvornu veličinu, mekoću, naravnost i lahkost, te pokažuju takodjer, da je njihov tvorac bio čovjek izobražen i učen. Jedina ljubkost fali njegovim slikam, koje se ipak za najodličnije tvorove onoga vremena u Italiji smatrahu. Njegova nastarija meni poznata slika nalazi se u stolnoj crkvi Staroga miesta (Cividale), te prikažuje sjedeću Mater božju s djetešcem na ruci, a odozdó sv. Nikolu i Zena *).

Ostali njegovi tvorovi jesu sljedeći:

U Mletcih.

1. U crkvi S. Silvestro: Car Konstantin Veliki nosi novo našasti krst. Velika slika, koju je Pončun u svojoj mladosti načinio.

U crkvi Santa Maria Maggiore, blizu kapele sv. Ivana, visjahu tri njegove slike, naime:

2. Svetačna procesija rimska u vrieme kuge pod sv. Grgurom papom.

3. Vienčanje triuh djevojakah po angjelih, poradi njihove krieposti.

4. Njeko čudotvorstvo Marijino, koja probudjuje od smrti jednoga biskupa.

5. U crkvi sv. Kassiana, na prvom oltaru s desna kraj velikoga oltara, slika Isusa na krstu, odozdó obima angjeo krst, a s desna i s lieva SS. Lovro, Dominik, Franjo i Bernardo. Odozgó ima u oblacih više angjelah. Put Isusova marljivo je izradjena, risarija pravilna, boje žive i cieli sastav veoma uman.

6. U crkvi sv. Martina, na prvom oltaru s lieva kod velikih vratah. Sv. Ivan Ev. piše apokalipsu. Svetac je naslonjen na lievu ruku, zamišljene oči podignù k nebu, kraj njega s desna drži angjeo knjigu, s lieva stoji putir (kalež). S traga u perspektivi vidi se liepa okolica. Bojadisanje kriepko i živahno, boje fine, a čitava slika ima značaj bolje škole mletačke.

7. U crkvi S. Maria del Orto, šibanje Isusa privezanoga k stupcu.

8. U istoj crkvi, kod oltara porodjenja Isusova, vide se na stieni načinjene slike 28 svetacah od Matea Pončuna, Jakova Palme i Petra Mere.

9. U crkvi San Giorgio Maggiore, na oltaru sv. Jurja, isti svetac na konju, držeći kopje u ruci, gleda s uzhitjenjem prema nebu, kojemu se zahvaljuje, što je pobiedio aždaju. Nad njim trepti množtvo angjelah, a od-

---

*) Neznam u kakovom porodičnom svezu stajahu s našim Pončunom ili Ponzonom oni slikari, koji su živili koncem 16. vieka u Monakovu, i koje Nagler u svom „Allg. Künstler-Lexikon-u" pod imenom: Panzon Anton, Johann i Oktavian spominje. Moguće je, da su bili od iste porodice s našim slikarom, jer iz Bavarske nebiahu rodom.

ozdó s desna, u naravnoj veličini, kraljevska kći, koju je Juraj oslobodio. S traga za Jurjem vide se gradska zdanja. Velika slika, živahno i kriepko bojadisana. Na mjestu ove slike bila je njekada slika istoga sv. Jurja od Dominika Tintoretta, koja je kasnije zamienjena s Pončunovom.

10. U istoj crkvi: SS. Stjepan i Mateo mole Mariju za njekojega biskupa.

11. U zapuštenoj crkvi Santa Giustina biaše slika prikazujuća Isusa na briegu Kalvarije.

12. U crkvi Ospedaletto čuvala se još početkom ovoga stoljetja slika prikazujuća u visini Isusa, a odozdó Filipa Nera, čitajućega misu.

13. U porušenoj crkvi S. Giovani de' Furlani biaše slika glavnoga oltara sa SS. Jurjem, Jerolimom i Trifunom djelo Pončunovo, koje njeki za Karpatovo držahu.

14—16. U crkvi Maria delle Virgini: *a)* Ecce Homo, sa sv. Petrom i Franjom, slika naručena od obitelji Padovinah. — *b)* Njeki simbol iz evangjelija (Zanetti). — *c)* D. Martinelli u svom djelu: „Ritratto di Venezia 1684" spominje još i treću sliku, prikazujuću uskrsnu gostbu židovah.

17—18. U zapuštenoj crkvi „Croce della Zecca" visjahu sa strane kraj orguljah dvie Pončunove slike: *a)* Isus s krstom, Maria mati, sv. Benedikt i još njeki svetac. — *b)* Sv. Jelena klečeća pred krstom.

19. U crkvi S. Kanciana ima po svjedočanstvu Martinella pod pjevalištem Porodjenje Isusovo slikovano od Pončuna.

20—21. U crkvi S. Maria de' Gesuiti, biahu za vrieme Martinella dvie slike Pončunove, koje predstavljahu: *a)* Pohod sv. Ane i Jaćima kod B. D. Marije s Bogom otcem u visini, s mnogimi angjeli, koji nose simbole Marijine. Prekrasna slika (opera bellissima veli Martinelli), na kojoj načini Pončun i svoju podobu u crvenoj odjeći, s kapom i palicom u ruci *). — *b)* Porodjenje B. D. Marije. (Nijedan od novijih pisacah ne spominje ove slike.

22—23. U njegdašnjoj crkvi Eremite, a sadašnjoj „Scuola di Carità", biahu za vrieme Martinella takodjer dvie slike Pončunove: *a)* Uzpjetje Marijino, i *b)* Sv. Petar.

24. U školi nazvanoj „della Misericordia", sadašnjem magazinu, nalazila se nad velikim oltarom, u polumjesecu, slika sv. Trojstva s angjeli.

25—27. U školi nazvanoj „della Santissima Trinità", biahu Pončunove slike dvajuh prorokah i vienčanje Marijino po Bogu otcu i sinu, s njekimi podobami.

28. U duždevoj palači, u sobi nazvanoj: „Sala de' convitti", velika slika prikazujuća: pohod duždev sa Signoriom u crkvi S. Jakova od Rialta, koj se je činio na veliki četvrtak.

---

*) Ista slika biaše, kako Ridolfi tvrdi, pravljena za crkvu dei Padri crociferi.

29. U istoj sobi, pohod duždev u crkvi sv. Vida, koj pohod činjen je svake godine.

30. U galeriji Barbarigo Terrazza, njeka podoba. Sada, po svoj prilici sa čitavom sbirkom prodana ruskomu caru.

31. U zapuštenoj crkvi sv. Marka i Andrije, na otoku Muranu, biaše liepa slika: Porodjenje Isusovo, od Pončuna (Zanetti).

32. Osim ovih slikah nalazila se još jedna nepoznata slika Pončunova u porušenoj crkvi sv. Antuna na otoku Torcello kod Mletakah.

U Padovi.

1—3. U sakristani stolne crkve nalaze se tri liepe slike: *a)* Sv. Lovro u crvenoj odjeći. — *b)* Sv. Josip sa smješkim pogledom i licem veoma kriepkoga izraza. — *c)* Mati božja s djetetom, s Ivanom, koj Isusu nogu ljubi, i s angjelom, veoma mila lica.

4. U crkvi sv. Antuna, na drugom oltaru s desna kraj velikih vratah: Sveti Franjo od Asisa moli Mariju za duše, koje su u čistilišću i koje odtuda jedan angjeo izvodi. Velika, liepo sastavljena slika, nu boje pobliedile su, a čitava slika pokvarena je mnogo od vremena.

U Starom miestu (Cividale).

1, Kako gore spomenuh, sjedeća mati Božja s djetetom na rukuh, odozdó sv. Nikola i Zeno, s podpisom godine 1607.

U Spljetu.

1—4. U pjevalištu stolne crkve, iznad kanoničkih klupih u auglu, četiri poveće slike sv. Franje, sv. Katarine sienske, sv. Dujma i sv. Lovre Gjustiniana.

5—6. U istom pjevalištu, u sredini stiene, sa svake strane, podobe pape Pavla V. i Urbana VIII., mnogo bolje risane i bojadisane od prvašnjih.

7. U istoj crkvi, slika sv. Jakova sa sv. Filipom Nerom i sv. Terezom.

8—17. U istoj crkvi, deset prizorah iz života sv. Dujma iznad velikoga oltara, malene slike, uložene u drveni bogato pozlatjeni svod. Poradi pomanjkanja svjetlosti nemogu se žailbože ove slike dobro viditi, te s toga ih je veoma teško prosuditi.

18—21. Na drvenom svetohranilištu velikoga oltara iste crkve ima četiri malenih slikah sv. Gospe, sv. Trojstva, sv. Lovre i sv. Dujma.

22—29. U grobnoj kapeli sv. Dujma iste crkve ima na svodu osam malenih slikah, uloženih u pozlaćenom pokrovcu, koje prikazuju prizore iz života sv. Dujma. Ove slike smatraju njeki za djelo njegova učenika Marka Kavanjina.

U Šibeniku.

1. U crkvi sv. Franje: Ecce Homo, okružen od angjelah i mudracah, sa sv. Augustinom i Stjepanom mučenikom. Veoma krasno izradjena slika.
2. U istoj crkvi: Sv. Franjo od Asisa, sa sv. Jerolimom i Marijom.
3. „ „ „ Sv. Antun, slika velikoga oltara.
4. Na svodu iste crkve, ima 21 slikah od Pončuna ili od njegove škole. Medju ostalima: Velika gospoja, Uznešenje Marijino, svi mučenici reda sv. Franje itd.

Na otoku Mljetu kod Dubrovnika.

Sveti Pavao, u župnoj crkvi (?).

U Englezkoj ili Ruskoj.

U galeriji porodice Walpole, koja biaše čuvana na lietnom stanu Hougthon-Hall, nalazila se Pončunova slika, prikazujuća Svetu porodicu sa SS. Jelisavetom i Ivanom krstiteljem. Nu budući da je rečena galerija po Horacu Walpolu prodana carici ruskoj Katarini, koja ju dadè uvrstiti u svoju sbirku Eremitažku, u koju ipak spomenuta slika Pončunova stavljena nije, to se sada nezna, da li se nalazi u Rusiji, ili je pako još ostala u Englezkoj. Ista rečena slika snimljena i rezana je na bakru od Valentina Greena s podpisom: „The Holy Family“.

Izvori. Ridolfi C. Le Meraviglie dell' Arte. Padova 1835. II. p. 526. 527. — Lanzi L. Storia pittorica della Italia. Milano 1823. III. p. 220. — De Boni. Biografia degli Artisti. Venezia 1840. Pozzoni. — Il Ritratto di Venezia. Ven. 1684. p. 81. 105. 163. 207. 217. 222. 240. 245. 270. 304. 393. 439. 452. 453. 468. — Maniago F. Guida d' Udine. San Vito 1839 p. 101. — Cicarelli opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato. Ragusa 1811. p. 23. — Boschini. Descr. di Venezia. Ven. 1733. p. 217. 228. 254. 364. 462. 471. 472. — Moschini G. Guida di Venezia. Ven. 1815. I. 66. 184. II. 18. 19. 131. 150. 369. — Sansovino F. G. Venetia città nobilissima. Venezia 1604. — Tschischka Fr. Kunst und Alterthum in d. österr. Kais. Wien 1836. p. 206. 210. 211. 217. 388. — Hand. Kunst und Alterthum in St. Petersburg. Weimar 1827. I. B. pag. 41. — Concina. Voyage dans la Dalmatie 1801. p. 22. — Lecomte T. Venise. Paris 1845. pag. 473. — Moschini. Guida di Padova, Ven. 1817. pag. 11. 73. — Meyer. Venedig. I. pag. 104. 162. 418. 436. III. p. 14. 23. 44. 111. — Zani. XX. pag. 247. — Füssli. — Nagler. — Ljubić itd.

Popović Dimitrija, srbski slikar, rodom iz Bečkereka, živio koncem 18. vieka. Od njega mi je poznata jedina slika Marije Bezdinske, koja se nalazi u Gomirskoj crkvi. Na istoj slici nalazi se sljedeći napis: „Лѣта гдне 1767 мсца маја 19 дне ву Бечкереку. Димитрие Поповић Иконописец.“

Popović Ivan, srbski slikar, rodio se u Ugarskoj. Još kao samouk načinio je njeke dobre slike. Kasnije otidè na akademiju umjetnostih u Beč, gdjeno napredovà tako dobro, da se sada za veoma dobra slikara smatra, prem da želi u svojoj umjetnosti još pobolje uspievati. God. 1843.

bila je u Beču u izložbi umotvorah carske akademije izložena njeka podoba po njemu veoma dobro izvedena. Popović bavio se godine 1847 većom stranom u Pešti, i sgotovio osim mnogih slikah, takodjer Ledu, Magdalenu pokornicu, Izpovjest itd. Slikao je više podobah, medju ostalimi Jelenu Petrović, suprugu Karagjorgje, koju je A. Jovanović kamenotiskom snimio.

Popović Stjepan, slikar sada živući, rodom iz Velikog Bečkereka, načinio više dobro pogodjenih podobah, medju ostalima knjaza srbskog Aleksandra Karagjorgjevića, kojega je A. Jovanović na kamenu snimio i tiskom izdao.

Porečanin Bernardin, nazvan Bernardo da Parenzo, i Parentino, pripada u broj najslavnijih slikarah 15. stoljetja. Rodio se u Porečju (Parenzo) u Istri god. 1437. Otišav za mlada u Padovu, dodjè tu u školu slavnoga slikara Squarciona *), kod kojega se u isto doba i Dalmatinac Gregur Slavjanin (Schiavone) u slikarstvu izobražavao. Porečanin napredovà u nauku tako dobro i hitro, da se doskora njegovo ime proslavi. Kada je postao redovnikom, to se upravo nezna, nu toliko je poznato, da je u svoja mladja lieta bio redovnik sv. Benedikta u Padovi, a pod svoju starost član pustinjakah reda sv. Augustina u Vičenci, kamo se je oko god. 1495. iz Padove preselio. Postavši redovnikom, primì ime Bernardo, jer na krstu dobio je ime Lovro. U Vičenci živio je u miru, odaljen od svieta, baveći se jedino molitvom, slikarijom i pobožnimi djeli, sve do godine 1531., u kojoj godini umre 94 godinah star. Za vrieme svoga bavljenja u Vičenci dao je iz mramora sagraditi jednu crkvicu na čast sv. Nikole Tolentinskoga, nedaleko od crkve sv. Mihalja Arkangjela. Na ovoj crkvici biaše napis, iz kojega bi moći zaključiti, da je više zdanjah ili crkvah sagraditi dao, i da je bio glavar ili prior svoga monastira.. Glasi pako isti napis ovako:

Has quoque Bernardus struxit de marmore sedes,
Qua nitidi Reutro, Bachilioque fluunt,
Quod si his regnasset paulo ille diutius oris,
Eximiae ex auro, chrysolitoque forent:
Tanta viri est pietas, animi tam prona voluntas,
Tamque ingens ardor mentis et imperii **).

Njegovo najznamenitije djelo smatra se ono deset slikah s prizori iz života sv. Benedikta, koje načini u Padovi na stieni hodnika benediktin-

---

*) Njeki pisci tvrde, da je učio od Mantenje, nu Ticozzi dokazà vrlo dobro, da to bili nemože, jer je Mantenja samo 7 godinah stariji od Porečanina, pa po svoj prilici njegov saučenik kod Skvarciona bio.

**) Joannes Thomas Faccioli. Musaeum Lapidarium Vicentinum Vicentiae 1796. P. I. pagina 147.

IMENA UMJETNIKAH,

što se spominju u četvrtom svezku.

 Umoljavaju se time svi domoljubi, kojim je poznat život budi kojega umjetnika jugoslavenskoga, da ono, što o njem znadu, piscu ove knjige priobće, jer pojedinomu čovjeku nije moći, bez pomoći mnogih, pri takovom ogromnom djelu, štogod izvrstnoga i podpunoga izraditi. Isto tako umoljavaju se i dotični živući umjetnici našega naroda, da u tom djelu priobćene životopise sa svojimi primjetbami nadopune i takove za dodatak, koj će se ovomu djelu na koncu pridati, izdatelju prijateljski priobće.

